

70 ani de activitate arhivistică în BANAT

DIRECȚIA JUDEȚEANĂ TIMIȘ A ARHIVELOR NAȚIONALE

*Ig nap kolei, s'edriöl, f'aszg' ad Thomäs War
Ris B'sö mös at fol'ua' benne s'föriöll wan far,
Nem tutt'am Lengemü hat az Tomlötza ott war.*

EDITURA CUTARE
2008

Marlen Negrescu
Dan Silviu Pura
Cătălina Mariana Truțescu

Raul Ionuț Rus
Teodora Ligia Drăghici
Mioara Lavinia Pîrvulescu

ARHIVELE NAȚIONALE
DIRECȚIA JUDEȚEANĂ TIMIȘ
70 de ani de activitate arhivistică în Banat
Încercare monografică

Coperta I: *Cetatea Timișoarei în sec. XVII* – Colecția de Stampe și Litografii a Direcției Județene Timiș a Arhivelor Naționale

Grafica: Dan Pura

© Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale

**Marlen Negrescu
Dan Silviu Pura
Cătălina Mariana Truțescu**

**Raul Ionuț Rus
Teodora Ligia Drăghici
Mioara Lavinia Pîrvulescu**

**ARHIVELE NAȚIONALE
DIRECȚIA JUDEȚEANĂ TIMIȘ**
70 de ani de activitate arhivistică în Banat
Încercare monografică

**TIMIȘOARA
2008**

CUPRINS

1. Argument	7
2. Preliminarii ale arhivelor bănăţene	9
3. Întemeierea.....	15
4. Despre structura organizatorică.....	22
5. Din activitatea arhivistică.....	26
6. Arhivele la dispoziţia publicului.....	50
7. Valorificare.....	60
8. Personal.....	67
9. Odiscea spaţiului arhivistic.....	89
10. Fonduri şi colecţii arhivistice.....	98
11. Lista fondurilor date în cercetare.....	134
12. În loc de concluzii.....	185
13. Summary	189
14. Ilustraţii	192

ARGUMENT

Lucrarea de față vede lumina tiparului la 70 de ani de la preluarea, în anul 1938, a primului fond arhivistic, „Comandamentul General Bănățean”, de către recent înființata Direcție Regională a Arhivelor Statului din Timișoara. Ideea publicării unui istoric al instituției arhivelor din fostul județ Timiș-Torontal și ulterior Timiș, o mai veche dorință și datorie a colectivului nostru, a prins contur în anul 2007 – când se împlineau 70 de ani de la înființarea Direcției Regionale a Arhivelor Statului la Timișoara, prin decizia Ministerului Educației Naționale nr. 115139/1937, „cu o suprafață de activitate cuprinzând județele Timiș-Torontal, Severin și Caraș”. Din motive obiective, ce țin în primul rând de insuficiența resurselor financiare, nu a fost posibilă tipărirea acestei lucrări în anul 2007.

Sperăm ca lucrarea de față să vină în întâmpinarea interesului crescut pe care cercetătorii îl manifestă pentru studierea documentelor adăpostite de Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale, dar și cadrelor didactice, muzeografilor, bibliotecarilor, studenților, și nu în ultimul rând, celor pasionați de „arhive”.

O asemenea lucrare era necesară pentru a aduce la cunoștința publicului interesat informații privind: documentele create în această parte de țară și circuitul lor începând cu anul 1716, strădaniile lui Ioachim Miloia pentru înființarea direcției arhivelor la Timișoara, funcționarea instituției de la întemeiere până în prezent, fondurile și colecțiile arhivistice date în cercetare, dificultățile întâmpinate în obținerea unor spații de depozitare a actelor și insufi-

ciența de personal specializat, rolul instituției și implicațiile în viața socială, lucrările științifice apărute având la bază cercetarea documentelor din păstrarea direcției noastre și multe altele.

Totodată, prin apariția acestei încercări monografice, dorim să mulțumim tuturor specialiștilor care și-au dedicat o parte din viață Arhivelor Timișene și au contribuit prin activitatea lor la îmbogățirea tezaurului arhivistic național, în general și a celui bănățean, în particular.

Autorii

PRELIMINARII ALE ARHIVELOR BĂNĂȚENE

Istoria zbuciumată a ținutului, destinul său de etern confiniu între Orient și Occident, teatrul de război între Poartă și regatul Ungariei, devenit la 1552 pașalâc înspre partea de câmpie pentru mai mult de un secol, mai apoi ocupat de armatele imperiale ale Casei de Habsburg, conduse de prințul Eugeniu de Savoya, care își face intrarea triumfală în cetatea Timișorii la 18 octombrie 1716, după ce garnizoana otomană se retrage înfrântă și, odată cu ea, Mehmed pașa, ultimul beilerbei al elaietului timișan¹, toate acestea fac ca și soarta arhivelor de aici să fie la fel de problematică. Părăsind cetatea, trupele otomane duc și arhiva veche, care își așteaptă încă cercetătorii.

Instituțiile înființate după 1716 în Banatul devenit domeniu al coroanei și camerei imperiale aveau să-și creeze și administreze propriile arhive, formând, peste mai bine de două secole, nucleul patrimoniului viitoarei Direcții Regionale a Arhivelor Statului.

Provincia nou cucerită va fi administrată de o structură cu funcție militară și civilă numită *Landes Administration des Temeser Banats* – Administrația Provincială a Banatului Timișan (sau Administrația Țării Banatului)², cu sediul la Timișoara, subordonată atât Consiliului Aulic de Război, cât și Camerei Aulice din Viena. În luna octombrie a anului 1751, împărăteasa Maria Terezia modifică sistemul de guvernare al provinciei, administrația devenind civilă-camerală, în afara zonei regimentelor de graniță unde rămâne militară. Instituția funcționează până la reînființarea comitatelor în anul 1779.

Fragmente din arhiva Administrației Provinciale sunt descoperite, după îndelungi căutări, de istoricul Baróti Lajos, printre

---

¹ Pentru un istoric concis și nepartizan al perioadei vezi Costin Feneșan, *Administrație și fiscalitate în Banatul imperial 1716-1778*, Editura de Vest, Timișoara, 1997, pp.9-15.

² Vezi C. Feneșan, op.cit.

actele Administrației Financiare din Timișoara. Fondul va fi preluat în anul 1889 de arhivele din Budapesta. Cu sprijinul Societății de Istorie și Arheologie din Timișoara, Baróti va publica regestele acestor documente³.

O bună parte a arhivei Administrației Banatului din perioada 1722-1751 se regăsește în actele Comandamentului General Bănățean care, începând cu anul 1752, devine autoritatea supremă militară a Banatului. În pofida modificărilor frecvente ale denumirilor purtate, ale structurii organizatorice și chiar ale atribuțiilor, stabilitatea instituției se reflectă în calitatea arhivei rămase, în ciuda celor două războaie mondiale și a selecționărilor operate de creator.⁴

Destinul instituțiilor administrative civile reflectă permanența disensiune dintre Cancelaria Aulică ungară, care cere încorporarea Banatului la regatul Ungariei și autoritățile imperiale de la Viena care, considerând provincia ca pe un teritoriu nou cucerit, îi acordă statutul de domeniu al Coroanei și Camerei imperiale, administrat nemijlocit de acestea. Sfârșitul Administrației imperiale a provinciei va fi pecetluit prin semnarea de către împărăteasa Maria Terezia, la 1 februarie 1778, a decretului de încorporare a Banatului la Ungaria. La 1 mai 1779 își preiau atribuțiile municipalitățile celor trei comitate: Timiș cu sediul la Timișoara, Caraș cu sediul la Lugoj și Torontal cu sediul la Becicherecul Mare. Granița militară va rămâne pe mai departe sub conducerea Comandamentului General Bănățean.

Existența comitatelor va fi întreruptă mai mult de un deceniu, după înfrângerea revoluției din 1848-1849, prin înființarea unei noi structuri administrative, direct subordonate Vienei, sub denumirea de Voivodina Sârbească și Banatul Timișan. Sub presiunea cercurilor maghiare, această structură administrativă este desființată prin semnarea de către împăratul Francisc Iosif a decretului din 27 decembrie 1860, provincia fiind reîncorporată la Ungaria. Cercurile guvernamentale maghiare dispun de reînființarea comitatelor. Din arhiva acestei instituții s-au păstrat la noi doar câteva acte provenite

---

³ Vezi Dr. Baróti Lajos, *Adattár. Délmagyarország XVIII. Századi történetéhez*, vol.I, Timișoara, 1893-1896.

⁴ Vezi D.J.A.N Timiș, fond *Comandamentul General Bănățean*, LXXXVI, 443/24/1801-1802, XCI 871/1/1804 liste de selecționare.

din colecții particulare.

În urma desființării confiniului militar prin patenta imperială din 9 iunie 1872, aceste ținuturi au fost anexate din punct de vedere legislativ și administrativ la Ungaria. Punerea în practică a demilitarizării graniței a fost stabilită prin Legea XXVII din 1873⁵, care prevedea crearea unui comitat de sine stătător cu denumirea de Szórény Vármegye (Comitatul Severin), având reședința la Caransebeș, format prin reunirea comunelor din fostul regiment de graniță româno-bănățean (nr.13) și din fosta companie 12 a regimentului banato-ilir, aparținătoare fostelor preturi Caransebeș, Teregova, Bozovici și Orșova. Din 1880, comitatele Caraș și Severin se reunesc sub denumirea de Comitatul Caraș-Severin (Krasso-Szórény Vármegye). Arhiva creată de fostul Comitat Severin va fi preluată de arhiva Comitatului Caraș-Severin la Lugoj.

Comitatele vor funcționa până la sfârșitul primului război mondial în baza legislației maghiare. Modificările intervenite în 1848 și aplicate în comitatele bănățene abia din 1860 aveau să modernizeze instituția și să o transforme din comunitate a nobilimii în comunitate a populației civile, comitele continuând să rămână reprezentantul guvernului în teritoriu, iar vicecomitele, conducătorul administrației.

Municipalitățile comitatense își administrau propria arhivă și supravegheau starea arhivei autorităților din subordine: a preturilor și a notariatelor cercuale. Uneori, din criză de spațiu, preturile își predau arhiva veche comitatului.

Arhivele erau organizate pe sistemul de registratură, instrumentele de evidență fiind: registrele de intrare-ieșire cu registrele indice alfabetice ale acestora și registrele de protocoale cu registrele indice alfabetice aferente. Actele erau conexe la numere de bază. Actele instanțelor juridice erau ordonate și pe serii. Sistemul de registratură a fost aplicat de multe instituții administrative și în perioada interbelică.

Pe măsură ce volumul de acte creștea, iar spațiul de depozit-

---

⁵ *Vezi Magyar Törvénytár, 1872-1874 évi Törvényczikei*, Budapest, 1896, pp.203-209.

tare devenea neîncăpător, s-a pus și problema selecționărilor. Aceste selecționări s-au operat în urma stabilirii genurilor de documente ce aveau să fie eliminate. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, în arhiva Comitatului Caraș-Severin, actele considerate fără valoare erau separate în interiorul dosarului de celelalte, prin foi speciale pe care era tipărit „de selecționat”.

Conform legilor 42/1870⁶ și 21/1886⁷ privind organizarea autorităților publice, arhivarul este unul dintre funcționarii centrali ai comitatului, este membru din oficiu al reprezentanței municipiilor⁸ și are drept de vot în adunările generale comitatense. Arhivarul este numit în funcție pe viață de către comite⁹. Pentru a ocupa funcția de arhivar principal sau de vice arhivar în autoritățile publice comitatense sau orășenești, candidatul trebuia să fi absolvit cel puțin opt clase gimnaziale, să fi depus examenul de specialitate la Arhivele pe Țară din Budapesta (Magyar Országos Levéltár) și să fie un foarte bun cunoscător al limbii și paleografiei latine¹⁰.

Municipiile, orașele și comunele își organizau și păstrau propria arhivă.

Dacă arhiva curentă era organizată și păstrată, în general cu multă grijă, arhiva mai veche sau cea a instituțiilor desființate sfârșea de obicei în diverse pivnițe și poduri insalubre, iar funcționarii responsabili, în caz că erau trași la răspundere, aveau eterna scuză a lipsei de spațiu și de personal. După înființarea instituției arhivelor pe țară la Budapesta, acestea se vor strădui să preia arhivele de valoare istorică ale instituțiilor administrative desființate.

În anul 1871 iau ființă tribunalele din Timișoara și Lugoj, prin separarea puterii administrative de cea judecătorească. Până la acea dată instituțiile administrative cumulau și funcțiile judecătorești. În același deceniu, se înființează și judecătoriile de plasă la nivelul preturilor. Din anul 1875, în cadrul Tribunalului Timișoara

---

⁶Magyar törvénytár 1869-1871 Törvényczikkek 1870: XLII.t.cz. A köztörvényhatóságok rendezéséről, Budapesta, 1896, pp.217-220.

⁷Magyar törvénytár 1884-1886 Törvényczikkek 1886: XXI.t.cz. A törvényhatóságokrol, Budapesta, 1897, p.389.

⁸Idem, Törvényczikkek 1886: XXII. t.cz.A községekrol, p.421.

⁹Idem, Törvényczikkek 1886: XXI.t.cz. A törvényhatóságokrol, p.389.

¹⁰Magyar törvénytár 1882-1883 Törvényczikkek 1883: I.t.cz. A köztisztviselők minősítéséről, Budapesta, 1896, p.192.

va activa Registrul Comerțului.

Dintr-o descriere a arhivelor timișorene făcută la începutul secolului XX, aflăm că primăria își păstra actele mai noi într-o încăpere de la etaj, iar restul în pivnița de sub biblioteca orașenească. Din secolul XVIII rămăseseră doar puține documente, majoritatea datând din secolul XIX. Arhiva comitatului Timiș se afla la parterul casei comitatului și cuprindea acte de la reînființarea comitatului în 1778. Arhiva Episcopiei romano-catolice de Cenad era depozitată la parterul palatului episcopal, cele mai vechi documente proprii datând din 1740, dar tot aici era păstrat și jurnalul iezuiților început la 1719. Arhiva Episcopiei sârbești, la parterul palatului episcopal, cuprindea acte de la 1750. Cea mai bogată arhivă era însă cea a Comandamentului Militar, care deținea acte importante referitoare la organizarea întregii provincii. În arhiva Administrației Financiare se mai aflau doar actele contemporane. Arhivele judecătorești se aflau în palatul Dicasterial¹¹.

Sfârșitul primului război mondial aduce cu sine schimbări majore și în instituțiile ținutului. În 14 noiembrie 1918 intră în Timișoara trupele sârbești apoi, în 2 decembrie, trupe coloniale franceze, iar la finele lunii februarie 1919, o divizie franceză. La conferința de la Paris se va decide soarta Banatului prin unirea unei mari părți a provinciei cu România. Cea mai mare parte a județului Torontal, o parte a județelor Timiș și Caraș-Severin vor trece la regatul sârb. Rectificarea hotarelor dintre cele două țări va mai dura până în anul 1923, când unele comune care făceau deja parte din România trec la Iugoslavia și unele din Iugoslavia revin României, iar altele vor fi scindate între cele două țări.

Tratativele privind restituirea arhivelor luate la retragere de trupele sârbești (actele instituțiilor administrative, ale Serviciului cartografic din Timișoara, ale Societății de regularizare a apelor Timiș-Bega, ale Regiunii silvice Lugoj, ale Camerei de Comerț și Industrie Timișoara, ale Tribunalului Lugoj și multe altele), precum și schimbul de material arhivistic devenit necesar în urma stabilirii noii frontiere se prelungesc până în anul 1937.

---

¹¹ Dr. Bodor Antal, *Temesvár és Délmagyarország multja, jelen közállapotai és turisztikai leirása*, Timișoara, f.d.

În perioada octombrie-decembrie 1936 s-a efectuat schimbul de arhive judecătorești, de cadastru și de carte funciară.

Procesul-verbal din 24 februarie 1938, încheiat între conducătorul delegației române, Hodor și prefectul județului Timiș-Torontal, colonelul Gheorghe Praporgescu, atestă predarea, în urma încheierii lucrărilor comisiei mixte româno-iugoslave, a documentelor preluate cu această ocazie: fragmente din arhivele Prefecturii Timiș, ale Prefecturii Torontal, ale primăriilor comunale din Buziaș, Cărpiniș, Deta și ale Direcției Montanistice Bănățene¹².

În ciuda prevederilor diferitelor tratate, o mare parte din arhivele de valoare istorică create de instituțiile bănățene a rămas în Ungaria și în Serbia, sau a fost distrusă în vâltoarea evenimentelor de la sfârșitul primului război mondial.

După Unire, fostul comitat Timiș și partea care a revenit României din fostul comitat Torontal vor deveni județul Timiș.

În urma organizării administrative din anul 1925, județul Caraș-Severin se divide în județele Caraș și Severin.

În Legea Arhivelor din 1925, Timișoara nu era nominalizată printre capitalele provinciilor unde urma să ia ființă o direcție regională a Arhivelor Statului¹³. Astfel, teritoriul bănățean avea să fie subordonat direcției regionale a Ardealului cu sediul la Cluj, unde urmau să fie trimise arhivele vechi din această zonă.

Lipsa unei autorități de specialitate, chemată să supravegheze și să coordoneze îndeaproape activitatea arhivistică din județele Timiș, Caraș și Severin, în condițiile transformărilor majore intervenite într-o perioadă în care numeroase instituții importante au încetat să ființeze, a avut urmări nefaste pentru numeroase arhive de valoare istorică.

---

¹² D.J.A.N. Timiș, fond propriu, dosar nr.2/1964, f.98-109, vezi Raportul întocmit la 15.07.1964 de Gertrude Bardos și Aurel Corui privind „materialele arhivistice aparținătoare țării noastre, aflate în străinătate”.

¹³ Idem, dosar nr.6/1936-1940,1947, f.15.

ÎNTEMEIEREA

Înființarea unei direcții a Arhivelor Statului în Timișoara se datorează în mare măsură strădaniilor omului de cultură bănățean, dr. Ioachim Miloia.¹⁴

În corespondența purtată cu profesorul Constantin Moisil, directorul general al Arhivelor Statului în perioada 1923-1938, îi transmitea acestuia informații prețioase despre starea arhivelor din Banat, păstrate încă sau distruse, precum și despre cele duse în străinătate.

Constantin Moisil îi solicită colaborarea în calitate de consilier și referent în acțiunile de selecționare și de inventariere a arhivelor bănățene, cum ar fi cele ale Uzinei Electrice Comunale Timișoara și ale Societății Tramvaielor Comunale Timișoara în anii 1936 și 1937.

Datorită presiunilor tot mai susținute de a se trimite la Cluj arhiva veche a municipiului Timișoara, la 8 martie 1932, primăria solicită înființarea „unei secții a Arhivelor Statului pentru regiunea Banat și Crișana (județul Arad), cu atât mai mult cu cât și Bucovina, mai mică decât un județ al nostru, își are secțiunea sa la Cernăuți”. Municipalitatea se angaja să pună la dispoziție localul necesar. În aceste împrejurări, C. Moisil decide să se intervină la Ministerul Instrucțiunii și Cultelor pentru înființarea unei direcții regionale la Timișoara, cu condiția ca Primăria să asigure plata salariilor funcționarilor. Răspunsul primăriei a fost prompt. La 23 martie 1932, dr. C. Grofșoreanu, în numele instituției, „ia asupra-și angajamentul pentru a pune la dispoziție” localul, suportarea cheltuielilor și plata personalului până ce se vor aloca sume din bugetul statului.

---

¹⁴ Pentru date privind activitatea lui Ioachim Miloia și înființarea Direcției Regionale din Timișoara a Arhivelor Statului, vezi Mircea Miloia, Gheorghe Mudura, Aurel Turcuș, Nicolae Săcară, *Un erudit cărturar – Ioachim Miloia*, Editura Mirton, Timișoara, 1997.

Toate cerințele fiind îndeplinite, Ministerul Instrucțiunii și Cultelor prin decizia nr. 73928/1932 dispune înființarea, pe data de 1 iunie 1932, a unei subdirecții regionale a Arhivelor Statului pentru Banat.

Acest moment ar fi trebuit să constituie data înființării instituției Arhivelor Statului la Timișoara dar, datorită schimbărilor survenite între timp la conducerea primăriei și datorită textului interpretabil al deciziei ministerului, care dădea impresia că municipalitatea ar suporta plata personalului pentru totdeauna, înființarea direcției regionale rămâne în continuare un deziderat.¹⁵ Drept urmare, reapare pericolul transportării celor mai prețioase arhive fie la Cluj, fie chiar în capitală.

După o serie de tratative, în anul 1934, Constantin Moisil obține de la Marele Stat Major (Serviciul Istorie) avizul de a duce la București arhiva Comandamentului General Bănățean din perioada 1753-1919.

Constantin Moisil cere primarului ca arhiva municipală din Timișoara „să fie deschisă publicului cercetător”. În acest scop solicită un local corespunzător, amenajarea unei săli de studiu și angajarea personalului de specialitate, toate în conformitate cu dispozițiile articolului 6 din legea de organizare a Arhivelor Statului.¹⁶ Primăria trece la rânduirea arhivei proprii prin funcționarii săi. De altminteri, și inițiativa organizării arhivei municipale îi aparține tot lui Ioachim Miloia, care la 6 decembrie 1936 îi trimite lui C. Moisil copia listei unei părți a documentelor din secolul al XVIII-lea (1718-1799), aflate în arhiva Timișoarei.¹⁷

Autoritățile locale, speriate de solicitarea Ministerului de Interne de a transporta la Cluj arhiva veche a orașului, cer în scris directorului general la 4 martie 1937, avizul pentru înființarea unei subdirecții regionale a Arhivelor Statului la Timișoara, instituție care ar urma să fie îndrumată și controlată de „dl. dr. Ioachim Miloia, directorul Muzeului Banatului, care ca specialist și până aici

---

¹⁵ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.7/1936-1940, f.16.

¹⁶ Mircea Miloia, Gheorghe Mudura, Aurel Turcuș, Nicolae Săcară, *op.cit.*, pp.114-115.

¹⁷ *Ibidem.*

s-a interesat de felul de aranjare și sistematizare a arhivei noastre.”¹⁸ Pentru a ajuta demersurile municipalității, Constantin Moisil aprobă rămânerea pe loc a arhivei.¹⁹ Se cere din nou primăriei asigurarea unui local și plata salariilor până la trecerea la bugetul statului. Moisil considera înființarea subdirecției bănățene drept un „act patriotic și cultural, de a concentra la Timișoara toate arhivele vechi bănățene”²⁰ și „singura salvare” a acestor valori „prețioase pentru cunoașterea trecutului acestui ținut de străveche organizare și cultură românească”. De asemenea, îl recomandă pe Ioachim Miloia ca fiind persoana cea mai indicată pentru conducerea viitoare a subdirecției.²¹

În 22 iunie 1937, prin Decizia nr. II. 25080, Primăria își exprimă acordul pentru „înființarea la Timișoara a unei Direcțiuni regionale a Arhivelor Statului” și își ia angajamentul de a asigura un local corespunzător pentru depozitarea arhivelor și plata personalului „până când aceasta va putea fi însemnată în bugetul ordinar al Statului.”²²

Primind asigurările primăriei în privința localului din cazematele vechi ale orașului, a salarizării personalului și a numirii lui Ioachim Miloia în fruntea viitoarei instituții, C. Moisil, pornind de la principiul de bază al organizării Arhivelor Statului, conform căruia, în toate regiunile care au avut în trecut administrație autonomă să se creeze câte o direcție, propune Ministerului Educației Naționale înființarea acesteia la Timișoara. Totodată, îl propune pentru postul de director pe „dr. Ioachim Miloia, doctor în științe istorice, cu studii și practică în paleografie, care este actualmente cel mai bun cunoscător al arhivelor bănățene”. În susținerea propunerii precizează că astfel „se va crea un centru de cercetări arhivistice și istorice care va contribui la cunoașterea amănunțită a istoriei, instituțiilor și vieții din acest ținut românesc atât de caracteristic și de o civilizație atât de veche.”

În urma insistențelor documentate ale lui Ioachim Miloia, a

---

¹⁸ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.12/1937, f.4.

¹⁹ Ibidem, f.5.

²⁰ Idem, dosar nr.6/1936, f.6.

²¹ Ibidem.

²² Ibidem, f.15.

sprijinului oferit de Constantin Moisil și a strădaniilor Primăriei Municipiului Timișoara, prin decizia Ministerului Educației Naționale nr. 115139/1937 se înființează în Timișoara, Direcția Regională a Arhivelor Statului „cu o suprafață de activitate cuprinzând județele Timiș-Torontal, Severin și Caraș.”

Relațiile cordiale dintre Constantin Moisil și Ioachim Miloia s-au concretizat și prin sprijinul direct de instruire a ultimului, cu privire la etapele pe care avea să le parcurgă în perioada următoare în organizarea și conducerea direcției timișene.²³ Astfel, primele instrucțiuni primite la 29 septembrie 1937 se refereau la angajarea personalului, amenajarea sediului și a depozitelor, preluarea fondurilor gata inventariate, selecționarea cu grijă a documentelor, programul de cel puțin 5 ore pe zi, punerea materialelor la dispoziția cercetătorilor și eliberarea de copii autentice, folosirea sigiliilor proprii, autorizarea vânzării maculaturii, etc. De asemenea, în scrisoarea trimisă la 21 iulie 1937 lui I. Miloia, se precizează că direcția „va cuprinde toate arhivele mai vechi de 30 de ani de la autoritățile statului, județelor și comunelor din fostul Banat (județele Timiș, Caraș și Severin).”²⁴

Direcția Regională Timiș a Arhivelor Statului informa la 27 septembrie 1937 prefecturile celor trei județe despre înființarea noii instituții, despre menirea ei și solicita sprijinul acestor autorități pentru preluarea arhivelor, precum și ajutorul financiar atât de necesar, subliniind faptul că „prima chemare a acestor Arhive este să inventarieze și să sistematizeze toate arhivele existente la autoritățile statului, județelor, comunelor și tuturor întreprinderilor sau societăților cu trecut istoric.”

Circulara este transmisă și notariatelor, întreprinderilor economice, băncilor, episcopiiilor, protopopiatelor, etc., în scopul ordonării, selecționării, inventarierii, păstrării corespunzătoare și predării la Arhivele Statului a documentelor mai vechi de 30 de ani.

Într-un prim raport din 22 iunie/9 iulie 1937, I. Miloia face cunoscută starea deplorabilă a arhivei vechi a Uzinelor și Domeniilor Reșița, din care au fost arse 4 căruțe de hârtie în 1927, deși, după

---

²³ Idem, dosar nr.12/1937, f.39.

²⁴ Ibidem, f.12.

declarațiile martorilor, acestea erau scrisori „pe hârtie groasă, nemțești, latinești, ba chiar și turcești. O parte din documentele acestei arhive se mai găsește la persoane particulare din Oravița, care le-au achiziționat cu ani în urmă.” Sesizând pericolul distrugerii și dispariției valorilor documentare, prin nepăsare, neglijență, vânzare sau pur și simplu prin ardere, Ioachim Miloia va solicita instituțiilor deținătoare inventarierea tuturor documentelor, în vederea evaluării existentului, a eliberării autorizației de vânzare a maculaturii și mai ales, pentru preluarea actelor cu valoare istorică.

În vederea prelucrării arhivei vechi militare (Comandamentul General Bănățean), Ioachim Miloia îl instruieste încă în 1934 pe căpitanul Grigore Popiți, însărcinat de Marele Stat-Major cu inventarierea arhivei. În urma demersurilor sale și ale lui Constantin Moșil, inventarierea acestui important fond arhivistic este terminată în anul 1938, după cum rezultă din scrisoarea trimisă la 13 mai de Grigore Popiți lui Ioachim Miloia. În urma negocierilor purtate cu Marele Stat Major, se ajunge la un acord în vederea predării acestui fond, iar la 11 octombrie 1938 va fi semnat procesul-verbal de predare-preluare.

Până la moartea sa prematură, Ioachim Miloia a preluat arhiva veche a Primăriei Municipiului Timișoara și actele Comandamentului General Bănățean, a pregătit pentru preluare Prefectura Județului Severin, s-a străduit să convingă deținătorii să inventarieze arhivele, a aprobat cu severitate selecționarea materialului arhivistic și a obligat autoritățile să asigure condiții de păstrare pentru arhive. În cei aproape trei ani, cât a fost directorul Arhivelor din Banat, Ioachim Miloia s-a impus posterității ca fiind cel care a inițiat, înființat și condus cu mare competență noua Direcție regională.

Moartea primului director, vitregia evenimentelor ce au urmat, precum și indiferența autorităților au făcut ca, după 1940, Direcția Regională din Timișoara a Arhivelor Statului să-și înceteze activitatea fără să fie desființată formal. În această perioadă conducerea instituției îi este încredințată, provizoriu, funcționarului primăriei Ioan Bârna, șeful arhivei

generale a municipiului Timișoara.²⁵

De abia în anul 1947, prin numirea unui nou director și a câtorva funcționari, începe să se contureze efectiv existența și activitatea instituției în Timișoara.

De această dată, reorganizarea instituției arhivelor timișene pornește de la directorul general al Arhivelor Statului, prof. dr. Aurel Sacerdoțeanu, care reia negocierile cu Primăria Municipiului Timișoara cu privire la întemeierea regionalei Arhivelor Statului din Timișoara, anunțând că „Direcția Regională a Arhivelor Statului din Timișoara a fost luată pe seama sa de Ministerul Educației Naționale în ceea ce privește personalul necesar. Astfel putem începe opera de strângere și conservare a materialului arhivistic. În același timp, vă facem cunoscut că Ministerul Educației Naționale, în urma propunerii noastre, a numit în postul de director al acestei arhive pe dl. Gr. Popiți. Prin lucrările sale și prin interesul pe care îl poartă trecutului regiunii, suntem convinși că instituția va câștiga în muncă și prestigiu. De aceea vă rugăm să binevoiți a-i acorda toată încrederea Dvs. și tot sprijinul de care are nevoie, pentru ca prin puteri unite să poată duce la bun sfârșit frumoasa însărcinare ce are”.

În același timp, prin adresa din 12 mai 1947, Sacerdoțeanu îl asigură pe Grigore Popiți de întreg sprijinul său: „Nădăjduim că inițiativa poate fi susținută cu mai mult temei acum, când noi înșine venim cu un ajutor important spre a crea un centru cultural în plus în inima frumosului Banat”.

Câteva dintre aspectele referitoare la situația arhivelor, precum și despre dificila sarcină ce-i revine noului director al instituției arhivelor Timiș, le aflăm din ziarele locale ale vremii. Ziarul „Viața Bănățeană” din 5 iulie 1947 nota: „Ce s-a făcut cu arhivele Banatului de atunci și până astăzi, e o întreagă tragedie. Ele au fost devastate, împrăștiate pe străzi, arse iarna în sobele caselor, cumpărate la kilogram la prețuri de nimic de către băcani și tot felul de comercianți. Astfel am putut găsi slănină, carne sau alte lucruri învelite în documente prețioase din veacul al 17-lea și al 18-lea. Într-un birou al primăriei și al unei tipografii, am văzut făcându-se sfor-

---

²⁵ Idem, dosar nr.10/1939-1940, f.7.

țări de înroșire a unei sobe de tuci tot cu documente istorice. Ne-am trezit astfel în anul Domnului 1947 aproape fără arhive. În această situație a venit la conducerea arhivelor bănățene distinsul om de litere bănățean, istoriograf și arhivist Grigorie Popiți”. În ziarul „Banatul” din 22 iunie 1947, apare articolul „O Direcție Regională a Arhivelor Statului la Timișoara – De vorbă cu dl. director Grigorie Popiți”: „Aș putea spune că în prezent suntem tot ca în anul 1932: fără depozit regional, fără personal specialist în arhivistică, fără să cunoaștem măcar ce documente de valoare avem răspândite în tot cuprinsul Banatului, și deci, fără a da posibilitatea istoriografilor să utilizeze materialul documentar...”.

Ca obiectiv pe termen lung, în conformitate cu legea arhivelor, noua direcție își propunea să preia toate arhivele mai vechi de 30 ani, provenite de la instituțiile de stat, județene și comunale din fostele județe Timiș-Torontal, Caraș și Severin. Pentru început însă, noul director regional declara în ziarul „Luptătorul Bănățean” din 23 iulie 1947 că nu este absolut necesară înființarea imediată a unui depozit regional de arhivă, ci doar ca toate autoritățile să-și aibă organizată arhiva proprie, important fiind ca totul „să fie organizat și la dispoziția cercetătorilor. (...) trebuie să știm ce avem, subliniază Grigorie Popiți, pentru că în ordinea a doua trebuie să urmeze publicarea inventarelor tuturor arhivelor din Banat.”

Într-un interviu acordat ziarului „Făclia Banatului” din 27 iulie 1947, Popiți își exprima dorința de a aduce cât de curând, de la Șanovița, arhivele militare ale Banatului, evacuate din pricina războiului. Cu arhivele municipale și cu arhivele militare, acesta intenționa să „constituie nucleul „Arhivelor Banatului de mâine, cari vor da posibilitate cercetătorilor să pună bazele istoriei reale, obiective și sincere a colțului nostru de țară.”

DESPRE STRUCTURA ORGANIZATORICĂ

Direcția Regională a Arhivelor Statului reînființată în 1947 la Timișoara, va fi transformată, ca efect al HCM 472 din 29 mai 1951, în Serviciul Regional Banat al Arhivelor Statului²⁶, serviciu care va funcționa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne²⁷, având o filială la Caransebeș²⁸ și câte un depozit la Lugoj²⁹ și Oravița.³⁰ Încă în decursul anului 1951 începe amenajarea depozitelor de la Lugoj și Oravița.³¹

În urma noii organizări administrativ-teritoriale, responsabilitatea Serviciului regional se întinde asupra raioanelor: Timișoara, Sânnicolau Mare, Lugoj, Făget, Deta, Reșița, Oravița și Moldova Nouă.³²

Depozitul Lugoj devine filială în anul 1953 și funcționează cu un arhivar până în anul 1957, când se completează și postul de șef de filială. În anul 1965 deținea 29 de fonduri din perioada 1779-1950.³³

Prin Decretul nr.12, al Prezidiului Marii Adunări Naționale, din 7 ianuarie 1956, se desființează regiunea Arad, iar prin Ordinul M.A.I. nr.1451 din 01.02.1956³⁴ se desființează Serviciul Regional Arad al Arhivelor Statului și se transformă în filială a Serviciului Regional Banat din Timișoara, iar filiala Ineu va trece de la fostul Serviciu Regional Arad la Serviciul Regional Oradea.³⁵

Noua organizare teritorială a filialelor avea să fie:

---

²⁶ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.3/1951, f.11.

²⁷ Prin Decretul nr. 17 din 1 februarie 1951, Arhivele Statului au trecut de la Ministerul Învățământului Public la Ministerul Afacerilor Interne.

²⁸ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.3/1951, f.25.

²⁹ Ibidem, f.14.

³⁰ Ibidem, f.17.

³¹ Idem, dosar nr.21/1952, f.7.

³² Idem, dosar nr.7/1952, f.5, vezi adresa D.A.S. din 14 august 1952.

³³ Idem, dosar nr.17/1965, f.17.

³⁴ Idem, dosar nr.9/1956, f.2.

³⁵ Ibidem, f.4.

1. Arad: raioanele Arad, Pecica și Lipova
2. Lugoj: raioanele Lugoj și Făget
3. Caransebeș: raioanele Caransebeș, Orșova și Bozovici
4. Oravița: raioanele Oravița și Moldova Nouă.

Serviciul Regional din Timișoara va avea în supraveghere directă raioanele: Sânnicolau Mare, Jimbolia, Timișoara, Ciacova, Gătaia și Reșița și urma să coordoneze și să îndrume și activitatea filialelor din regiune.³⁶

Filiala Arhivelor Statului Oravița are o activitate fluctuantă. Este mutată din motive de spațiu și de personal la Reșița în anul 1956. Apoi, în anul 1960 este din nou mutată la Oravița „în imobilul Tribunalului Raional din Piața Malinovsky, nr.2”.³⁷ În perioada 1964-1965 postul de șef al acestei filiale este vacant până la numirea lui Cornel Cristea.

În anul 1958 existența filialei Caransebeș este în cumpănă. Șeful Direcției Regionale, Aurel Corui, înaintează Direcției Generale a Arhivelor Statului un material cuprinzând următoarele propuneri: „În urma studiului făcut referitor la funcționarea filialelor Arhivelor Statului aparținătoare Serviciului Regional Timișoara, propunem următoarele:

1. Desființarea filialei Caransebeș și comasarea ei la filiala Lugoj pe data de 1 octombrie 1958.
2. La Caransebeș va rămâne un depozit, în actualul local, care va fi administrat de filiala Lugoj.
3. Fondul Regimentului nr.13 de graniță româno-banatic se va transporta de la Caransebeș la Serviciul Regional Timișoara, având legătură cu fondul Comandamentului militar general al Banatului...”³⁸

Din adresa trimisă de Aurel Corui Direcției Regionale M.A.I. în iulie 1959, rezulta că soarta filialei era decisă: „La conferința ținută la DGAS în 17-18 iulie 1959, s-a comunicat oficial desființarea filialei Arhivelor Statului din Caransebeș pe data de 1 au-

---

³⁶ Ibidem, f.6.

³⁷ Idem, dosar nr.1/1960, f.1.

³⁸ Idem, dosar nr.5/1958, f.63.

gust 1959 și comasarea ei la filiala Lugoj. Tov. Horvath Alexandru va trece ca arhivist principal la filiala Lugoj. Tot acolo vor fi transportate și materialele, afară de fondul Regimentului nr.13 româno-banatic, care va fi preluat de Serviciul Regional al Arhivelor Statului...”.³⁹ Însă, în același an, aflăm că s-a revenit asupra hotărârii de desființare, iar filiala Caransebeș este chiar prevăzută în bugetul pe 1960 pentru efectuarea reparațiilor necesare.⁴⁰

Dacă în perioada 1951-1968 Serviciul Regional din Timișoara a coordonat întreaga activitate arhivistică de pe teritoriul regiunii Banat, modificările preconizate de Legea nr.2/1968⁴¹ privind organizarea teritoriului Republicii Socialiste România vor duce, odată cu înființarea județelor Arad, Caraș-Severin și Timiș, la restrângerea teritorială a activității serviciului, acesta devenind Filiala Județeană Timiș a Arhivelor Statului. În același timp, filialele din Arad și Caransebeș devin filiale județene de sine stătătoare.

Printre măsurile organizatorice care se impuneau în aceste condiții, erau „predarea registrelor de stare civilă de la formațiuni teritorial-administrative care nu se mai află pe teritoriul de care răspundeți” și „predarea mapelor organizațiilor socialiste care se găsesc pe raza de activitate a altor filiale județene.”⁴²

Cu această ocazie se desființează și filiala Lugoj, care rămâne pentru o vreme depozit. Ultimul șef al filialei, Adalbert Balogh, va preda mobilierul și fondurile arhivistice la 10 aprilie 1969.

În anul 1971, șeful filialei Timiș, Tiberiu Moț, înaintează un raport Direcției Generale a Arhivelor Statului prin care solicită desființarea depozitului de la Lugoj și transportarea materialului arhivistic la Timișoara.⁴³

---

³⁹ Idem, dosar nr.2/1959, f.73.

⁴⁰ Idem, dosar nr.3/1959, f.290.

⁴¹ B.O. al R.S.R. nr.163-165 din 20 decembrie 1968.

⁴² D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.2/1969, f.38.

⁴³ Idem, dosar nr.16/1971, f.2: „Considerăm că buna desfășurare a activității noastre este stânenită de dispersarea materialului, cu atât mai mult cu cât la depozitul Lugoj unde funcționează o arhivară, iar întreținerea igienei este asigurată de o îngrijitoare plătită din fond nescryptic cu ¼ normă, nu se poate asigura păstrarea și conservarea materialului arhivistic, majoritatea încăperilor fiind foarte igrasioase, pe de altă parte

Prin Legea nr.16 a Arhivelor Naționale din aprilie 1996, instituția își modifică numele în Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale, denumire sub care funcționează și în prezent ca unitate teritorială a Arhivelor Naționale, având competențe pe raza județului Timiș.

---

este dificilă folosirea științifică a materialului documentar... ca atare considerăm ca neapărat necesară aducerea întregului material la Timișoara.”

DIN ACTIVITATEA ARHIVISTICĂ

Preluarea și prelucrarea fondurilor arhivistice de la creatori și deținători

De la reînființarea direcției în anul 1947, activitatea instituției se va concentra asupra salvării și preluării arhivelor de valoare istorică și a prelucrării lor pentru a putea fi puse la dispoziția publicului.

La data când Grigore Popiți preia conducerea instituției, arhivele din Banat se aflau într-o stare mai precară chiar decât pe vremea înaintașului său, căci peste ele a trecut încă un război mondial cu toate calamitățile și urmările sale. Schimbarea regimului a adus cu sine desființarea multor instituții publice și private și transformarea altora, cu tot haosul aferent.

Arhivele administrative au avut cel mai mult de suferit: „Un alt fond mai important este fondul Primăria orașului sau municipiului Timișoara care începe cu anul 1718. Din acest fond partea cea mai mare s-a distrus în 1944, în cazematele cetății Timișorii, unde era dispersat înaintea bombardamentelor (...) Au rămas în total 153 de pachete, din materialul mototolit, murdărit și călcat în picioare, la arhiva constituită și cu continuitate putem vorbi numai despre perioada care începe cu anul 1921. Până la această dată tot materialul a fost răvășit și, cum am amintit mai sus, cea mai mare parte distrus(...)” scrie în 1957 șeful serviciului, Aurel Corui⁴⁴.

Nici soarta arhivei Prefecturii Timiș-Torontal nu a fost mai bună. Din darea de seamă asupra activității din 1956 aflăm că „a fost preluat în întregime materialul arhivistic (cca. 45 m.c. ce era expus distrugerii în pivnițele fostei prefecturi. Materialul este răvășit în întregime, în parte deteriorat. S-a început clasarea pe ani. Partea clasată conține materiale din anii 1856-1949, dar trebuie să fie și materiale mai vechi, aici fiind aruncată întreaga arhivă a prefec-

---

⁴⁴ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr. 4/1957, f.15.

turii.”⁴⁵

După desființarea Prefecturii Județului Severin, cu sediul la Lugoj, arhiva păstrată în pivnițe inundabile a fost răvășită prin două mutări succesive. Până să fie preluate de Arhivele Statului în anul 1957, din actele fondului și-au făcut parte colecționarii împătimiți, după cum o dovedesc documentele recuperate prin donații sau achiziții.

Unul din cele mai importante fonduri arhivistice deținut de direcție, *Comandamentul General Bănățean*, trece prin diverse avataruri descrise de Aurel Corui în 1957: „În epoca 1934-1947, s-a preluat fondul cel mai important, al Comandamentului Corpului VII de Armată Cezaro-Crăiască cu sediul la Timișoara.

Acest fond a fost preluat în 1938 de la Divizia I Infanterie din Timișoara. Materialul a fost clasat și inventariat pe bază de opise de pachete, și lucrat din ordinul Marelui Stat Major, Serviciul Istoric, la intervenția Arhivelor Statului din Timișoara. (...) această inventariere nu s-a făcut însă după preceptele științifice de tehnică arhivistică.

S-a început în 1947 o nouă orânduire și clasare prin fișarea acestui material. Fondul conține material documentar din anii 1724-1912, în total 1183 pachete și 427 registre(...). Acest material poate să fie consultat cu ajutorul celor două volume tipărite ale Indicelui cronologic, adică până la 1815. Restul materialului este fișat până la 1836 inclusiv. De aici încolo, materialul este mai greu accesibil, deoarece o mare parte s-a răvășit cu ocazia dispersării în ultimul război mondial(...).”⁴⁶

Fragmente ale fondului vor fi recuperate în anul 1956: „Serviciul Arhivelor Statului Cluj, cu adresa 413 din 6 martie a.c., s-a interesat la noi dacă ne aparține nouă materialul arhivistic primit în anul 1942, când Arhivele Statului Cluj erau la Sibiu – preluat de la Corpul 7 Teritorial Sibiu, o arhivă militară din perioada 1 ian. 1903 - 31 dec. 1912 rămasă de la fostul Corp 7 Armată austro-ungar în cantitate de 15 lăzi.

Acest material aparținându-ne nouă, fiind continuarea mate-

⁴⁵ Idem, dosar nr.10/1956, f.308.

⁴⁶ Idem, dosar nr.4/1957, f.13-14.

rialului din fondul Comandamentul General din Banat, vă rugăm să binevoiți a aproba ca acest material să ne fie predat pentru întregirea fondului(...).”⁴⁷

După război, la nivelul autorităților administrative locale, începe o acțiune amplă de refacere a actelor de identitate și de stare civilă ale populației. Dat fiind faptul că oficiile de stare civilă de stat își încep activitatea în această provincie în anul 1895, registrele de stare civilă ale diferitelor confesiuni aveau caracter oficial până la acea dată. Pentru a-și ușura munca, primăriile preiau de la parohii și comunități aceste registre.

O măsură administrativă contestată, dar cu urmări benefice în timp, a fost Ordinul nr.2698 din 25 martie 1952 al Ministerului Afacerilor Interne – Direcția Arhivelor Statului, care dispune ca instituțiile deținătoare de stare civilă, sfaturi populare comunale și oficii parohiale de toate confesiunile să predea Serviciilor Arhivelor Statului „materialul până la anul 1875 inclusiv. Dacă sunt registre care încep cu ani anteriori lui 1875, se vor preda indiferent care este data ultimului act înregistrat în ele (...) În această situație sunt multe registre de stare civilă ce au fost predate sfaturilor populare comunale de către oficiile parohiale.”⁴⁸ Până în luna noiembrie a anului 1952, Serviciul Regional preluase registrele de stare civilă parohiale de la 153 de localități din Banat⁴⁹, în anul 1955 au fost preluate sau completate 209 de astfel de fonduri⁵⁰, iar în anul 1957 serviciul deținea deja 374 de fonduri cuprinzând registre din perioada 1716-1950⁵¹. Starea în care erau păstrate registrele parohiale preluate în parte de autoritățile locale era dezastruoasă și nici condițiile de păstrare de la diferitele parohii nu erau dintre cele mai bune. Numeroase registre au fost duse în străinătate. Unele au ajuns în posesia unor persoane particulare sau au fost pur și simplu distruse.

Din preluările succesive s-a creat *Colecția registrelor de stare civilă*, cuprinzând registre de stare civilă din parohiile și comunitățile de cult de pe raza actualului județ Timiș, începând cu

---

⁴⁷ Idem, dosar nr.16/1956.

⁴⁸ Idem, dosar nr.8/1952, f.5.

⁴⁹ Idem, dosar nr.20/1952.

⁵⁰ Idem, dosar nr.9/1955, f.10.

⁵¹ Idem, dosar nr.4/1957, f.15.

anul 1716, una din cele mai prețioase și des cercetate colecții ale instituției noastre.

Preluarea registrelor a însemnat, mai ales în primele două decenii, un imens volum de muncă pentru personalul serviciului, care era obligat să opereze mențiunile de stare civilă și să elibereze extrase.

Justiția trece și ea prin schimbări majore: „La 14 iulie 1952 împuternicitul Ministerului Justiției pentru raionarea justiției din Regiunea Timișoara înaintează tabelul instanțelor judecătorești (ce urmează a fi n.n.) desființate pe data de 31 iulie 1952 și care urmează a fi predate la Arhivele Statului.”⁵² Din lipsă de spațiu, preluarea fondurilor judecătorești va trena mai mulți ani.

Printre instituțiile desființate în urma reformei învățământului din anul 1948 se aflau numeroase școli, în special confesionale. De pildă, până la sfârșitul anului 1952 au fost preluate 64 de fonduri școlare. Dintr-o „caracterizare a materialului documentar aflat în depozitele Serviciului regional” făcută de directorul Aurel Corui în 1957, aflăm că „fondurile școlare reprezintă o parte importantă cantitativă din materialul arhivistic existent în depozitele noastre.

Au un caracter mai mult practic, fiindcă în mare majoritate conțin matricolele, cataloagele și registrele școlare de la fostele școli desființate(...)” Fragmente din arhiva fostelor școli confesionale au fost preluate în anul 1973 de la Arhiepiscopia ortodoxă română a Timișoarei și Caransebeșului, alături de documentele Despărțământului Lugoj al Asociației ASTRA, ale Reuniunii de cântări a tinerimii române din Jupani și ale Cercului tinerimii române din Jadani.⁵³

Ca oraș care a oferit găzduire unui impresionant număr de refugiați din Ardealul ocupat și nu numai, la Timișoara au ajuns și arhivele unor instituții de învățământ evacuate. Pe măsură ce respectivele arhive erau descoperite și preluate, aveau să fie transferate serviciilor sau filialelor din zonele de competență: „(...) raportăm că azi am expediat fondurile școlare cuprinse în lista alăturată unităților Arhivelor Statului cărora le aparțin.” E vorba de 28 de fonduri

---

⁵² Idem, dosar nr.6/1952, f.30.

⁵³ Idem, dosar nr.2/1973.

școlare trimise arhivelor din Arad, Oradea și Deva,⁵⁴ scrie șeful serviciului, Grigore Popiți, în 1956.

După desființarea camerelor de comerț și industrie din Timișoara și Lugoj prin Decretul nr.74 din 1949⁵⁵, arhivele acestora, ale căror acte reflectau întreaga activitate economică a ținutului, au fost abandonate.⁵⁶ În anul 1957 Serviciul regional preia în sfârșit actele bursei de mărfuri, ale camerelor de comerț și ale registrului comerțului.⁵⁷ Din darea de seamă pe anul 1958, aflăm că „s-a ordonat fondul Camera de Comerț și Industrie, separându-se fondurile Camera de Comerț și Industrie Lugoj, Inspectoratul comercial, ș.a. (în cantitate de cca. un vagon de material răvășit).”⁵⁸

Același destin l-au avut și arhivele instituțiilor bancare. Numai în anul 1952 au fost preluate 15 arhive bancare.⁵⁹

Naționalizarea de la 11 iunie 1948 și apariția societăților industriale și comerciale de stat într-un județ puternic industrializat cum era Timiș-Torontalul, duce la transformarea, comasarea și desființarea unui mare număr de firme de tradiție, ale căror arhive, fără intervenția instituției de specialitate, ar fi fost distruse.

În regim de urgență au fost preluate și actele diferitelor sindicate și asociații profesionale sau culturale desființate.

Camerele de agricultură județene și-au încetat și ele activitatea în baza Decretului nr.806 din 28 aprilie 1948, arhivele lor ajungând în depozitele Arhivelor Statului.

Preluarea de-a lungul timpului a numeroase fonduri, unele foarte mari și în bună parte răvășite, presupunea ordonarea, inventarierea și selecționarea acestora de către personalul instituției. Dărilor de seamă anuale reflectă această preocupare și stadiul lucrărilor. Astfel, în decursul anului 1954 „s-au întocmit instrumente de evidență pentru 90 fonduri, 4049 fișe de inventar pentru C.G.B. 1825-1835, numerotate 23300 file, 675 fișe de evidență pentru sigi-

---

⁵⁴ Idem, dosar nr.16/1956, f.49.

⁵⁵ Monitorul Oficial nr.47 din 25 februarie 1949.

⁵⁶ În referatul întocmit în 1960, Eva Wetzler afirmă că toate aceste fonduri fuseseră aruncate în subsolul clădirii fostei Camere de Comerț (vezi D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.2/1960, f.218).

⁵⁷ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.17/1957.

⁵⁸ Idem, dosar nr.3/1958, f.204.

⁵⁹ Idem, dosar nr.20/1952.

lii”⁶⁰ În anul 1957 se lucra „la ordonarea și clasarea Băncii Ardeleana și a Primei Case de Păstrare Sibiu – sucursala Timișoara, la clasarea și fișarea fondurilor școlare și la clasarea pe ani a fondului Prefectura Timiș-Torontal care se află în foi volante (...). Încă nu s-a întocmit registrul general de arhivă și tabulatorul fondurilor (...)”⁶¹, iar în anul următor se lucra în continuare la ordonarea fondului „Prefectura județului Timiș-Torontal, 1800-1920, cca. 300 m.l.” și la fondarea și ordonarea fondurilor: „Prefectura jud. Torontal 1800-1919, Pretura plasei Deta, Primăria comunei Jimbolia, Primăria comunei Buziaș, Primăria comunei Măureni, fonduri amestecate (...) duse de armata iugoslavă în anul 1919 la Kikinda Mare în camioane, de unde au fost aduse în 1925 în baza convenției încheiate între statul nostru și Iugoslavia.”⁶² În același an a fost definitivat registrul general de arhivă și tabulatorul fondurilor.

Se continuă inventarierea fondurilor provenite de la Uzinele de Fier Reșița, a Comandamentului General Bănățean, a camerelor de comerț și a fondurilor bancare.⁶³

În 1962, Aurel Corui explică lentoarea finalizării lucrărilor: „Luarea în lucru a prea multor fonduri a dus la risipirea forțelor(...). Este adevărat că a existat o linie venită de sus prin anii 1957-1959, în sensul de a face totul pentru a avea o așa-zisă „evidență primară”, un inventar administrativ, urmând ca mai târziu să se treacă la o fază superioară de prelucrare a materialului(...). Abia acum se înțelege că este mai bine să se meargă metodic, mai încet, dar fondul să fie luat o singură dată în lucru(...)”⁶⁴ De asemenea, solicită Direcției Generale angajarea unor traducători din limbile germană și latină pentru fișarea fondurilor Comandamentul General Bănățean și Prefectura Județului Severin.⁶⁵

Dintr-o situație întocmită la 23 iunie 1965, reiese că existau 173 de fonduri arhivistice, însumând 1595 m.l. din care 126 de

---

⁶⁰ Idem, dosar nr.9/1955, f.9.

⁶¹ Idem, dosar nr.12/1957, f.7.

⁶² Idem, dosar nr.3/1958, f.202, 205.

⁶³ Idem, dosar nr.3/1959.

⁶⁴ Idem, dosar nr.3/1962, f.376.

⁶⁵ Idem, dosar nr.3/1963, f.3.

fonduri în cantitate de 738 m.l. erau prelucrate și „date în folosință”, cantitatea prelucrată în perioada 1961-1965 fiind de 488 m.l.⁶⁶

În anul 1966 Spitalul Clinic Orășenesc nr.3 predă materialul arhivistic rămas de la spitalul Ordinului Misericordienilor,⁶⁷ iar în 1969 sunt preluate registrele de cetățenie de la formațiunile de evidența populației din cadrul Inspectoratului de Miliție al Județului Timiș.⁶⁸

Conform evidențelor definitive în decembrie 1970, filiala Timiș deținea o cantitate de 2.288 m.l. material arhivistic, din care 1356 m.l. la Timișoara și 932 m.l. la depozitul din Lugoj.⁶⁹

În informarea prezentată în anul 1971 de șeful filialei, Tiberiu Moț, acesta se arată optimist în ceea ce privește destinul arhivelor: „Activitatea depusă din 1951 până în prezent reliefează trei perioade cu obiective bine definite și distincte. O primă perioadă, cuprinsă între anii 1951-1957, a avut drept obiectiv principal depistarea, salvarea, preluarea și organizarea fondurilor arhivistice dispersate la diverse instituții și în diverse localități, dintre care multe se prezentau sub forma unor mormane de hârtie. A doua perioadă, anii 1958-1970, a avut ca obiectiv principal ordonarea, inventarierea și expertizarea fondurilor arhivistice, pentru a asigura o evidență clară a materialelor deținute și pentru a da în circuitul științific și pentru alte necesități documentele prevăzute cu o evidență sumară. Începând din anul 1971 s-a trecut la o fază superioară, de fapt specifică și proprie arhivisticii ca disciplină științifică, și anume prelucrarea tematică a materialului documentar pentru a crea condiții în vederea întocmirii unor instrumente științifice de informare: fișier tematic, catalog tematic, conspecte de arhivă, îndrumătoare și ediții de documente, iar din a doua jumătate a anului 1971 s-a trecut, având la bază prelucrarea tematică, la completarea cartelelor de date în vederea folosirii sistemului automat de regăsire a informațiilor.”⁷⁰

În ciuda optimismului șefului filialei și a faptului că, în următoarele două decenii, colectivul își dedică o mare parte din timp

---

⁶⁶ Idem, dosar nr.1/1965, f.12.

⁶⁷ Idem, dosar nr.11/1966, f.69.

⁶⁸ Idem, dosar nr.8/1969, f.20.

⁶⁹ Idem, dosar nr.16/1971, f.2.

⁷⁰ Idem, dosar nr.2/1971, f.127-128.

întocmirii fișelor tematice în baza metodologiei elaborate în 1969 pentru prelucrarea tematică a fondurilor și colecțiilor, această acțiune, în pofida bunelor intenții, din cauza lipsei echipamentelor informatice, s-a dovedit fără o finalitate reală. Trebuie să adăugăm că adesea s-au întocmit fișe tematice pentru fonduri și colecții cu evidență incompletă.

Mai mult succes a avut programul pentru microfilmarea de asigurare a fondurilor, chiar dacă uneori criteriul trimiterii spre microfilmare a unor fonduri sau colecții a fost cantitatea, și nu calitatea prelucrării lor.

Printre măsurile discutabile impuse de comandamentele politice a fost crearea „fondului special”, ceea ce a presupus scindarea unor fonduri arhivistice pe criterii adesea aleatorii și refacerea acestora și fonduri după 1990.

O altă activitate devoratoare de timp, inutilă și absurdă a fost efectuarea „evaluării” documentelor istorice din depozite, ordonată de forurile superioare în anul 1987, respectiv de a cuantifica în moneda națională presupusa valoare a fiecărui document în parte. Pentru a exemplifica proporțiile acestei aberații, menționăm că în anul 1989, din cele 50.000 de unități arhivistice ale Comandamentului General Bănățean, au fost „evaluate” 5786 de poziții, urmând ca până la sfârșitul anului să se epuizeze întreg fondul,⁷¹ în condițiile în care inventarele fondului nu erau nici măcar dactilografiate.

Toate aceste priorități impuse au dus la neglijarea activităților de fondare și inventariere a materialului arhivistic aflat în depozite, fără instrumente de evidență corespunzătoare.

În urma schimbării de regim provocate de evenimentele din decembrie 1989, au fost desființate fostele structuri ale Partidului Comunist Român. O prioritate pentru F.A.S. Timiș a constituit-o salvarea arhivelor acestora, rămase abandonate.

Într-un referat înaintat D.G.A.S. în decembrie 1992, Gheorghe Mudura, șeful filialei, relatează: „La nivelul județului Timiș și a Municipiului Timișoara evenimentele deosebite care au avut loc din 16 decembrie 1989 și până în primele două-trei luni din anul

---

⁷¹ Idem, dosar nr.2/1989 și 8/1989.

următor și-au pus amprenta în mod nefavorabil în ceea ce privește integritatea și starea arhivelor create de fostele organe locale de partid și îndeosebi asupra arhivei Comitetului Județean P.C.R. Aici, în decembrie 1989, odată cu pătrunderea maselor, au fost devastate birourile operative unde se păstra de fapt arhiva cea mai importantă, cu informările de primă mână. Mare parte din aceste documente au fost aruncate pe ferestre în curtea interioară, dându-li-se foc. Ceea ce a mai rămas a fost depozitat ulterior, într-o stare de totală răvășire, la subsol, pe culoarul de acces la arhiva partidului. Trebuie menționat faptul că, în timpul primelor două C.P.U.N.-uri au fost deschise fișetele din birourile sediului județean P.C.R., inclusiv cele cu dosare confidențiale păstrate la compartimentul personal, fiind sustrate numeroase dosare. În timpul acestor „manevre”, din informațiile noastre ulterioare, rezultă că s-au substituit și apoi au fost scoase din țară, de către un fost ofițer al armatei române, dosare și evidențe privind mișcarea legionară de pe teritoriul Banatului, precum și alte acte confidențiale.

După liniștirea relativă a evenimentelor și pentru a mai salva ce a mai rămas, cu aprobarea C.P.U.N.-urilor locale, am procedat la închiderea și sigilarea încăperilor de și cu arhivă create de organele locale de partid. În același timp, colectivul filialei noastre a procedat la ordonarea provizorie a materialului răvășit(...). În cursul anilor 1990-1991, au fost preluate fondurile arhivistice deținute de Comitetul Județean P.C.R., în număr de 34, însumând o cantitate de 288,55 m.l. și având anii extremi 1944-1986(...). De la fostul Comitet Municipal Timișoara al P.C.R. s-au preluat actele pe anii 1950-1986, pe baza inventarelor întocmite de creator, în cantitate de 185 m.l.⁷²

Acțiunea care a debutat la începutul anului 1990, s-a materializat prin preluarea în mai multe etape a următoarelor fonduri:

1. *P.C.R. – Comitetul Regional Banat (1950-1968)*. Prima preluare de documente s-a efectuat în anul 1991, când au fost preluate de la Prefectura Județului Timiș 1238 unități arhivistice, reprezentând 41 m.l. de arhivă. În cursul anului 2002, fondul arhivistic a fost completat cu 195 u.a., însumând 6,86 m.l., iar în anul

---

⁷² D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.1/1992, f.177-179.

2005 au mai fost preluate de la Consiliul Județean Timiș încă 7 u.a.

2. *P.C.R. – Comitetul Județean Timiș* (1944-1950, 1968-1989). În anul 1990 au fost preluate 560 u.a. A doua preluare și cea mai consistentă s-a realizat în anul 1991, fiind preluat un număr de 5789 de dosare, reprezentând 137 m.l. În anul 1992 s-au preluat 70 m.l. de dosare din perioada 1944-1989, iar în anul 2002, fondul arhivistic a fost completat cu 172 u.a., însumând 5,56 m.l.

3. *P.C.R. – Comitetul Județean Severin* (1944-1950). Fondul a fost preluat de către instituția arhivelor în anul 1991 de la Prefectura Județului Timiș și însumează un număr de 298 u.a. și 8,14 m.l.

4. *P.C.R. – Comitetul Municipal Timișoara* (1950-1967). În anul 1991, de la Primăria Municipiului Timișoara au fost preluate 6063 u.a., însumând 185 m.l. În cursul anului 2000, au fost preluate dosarele membrilor de partid (dosare de primire, de sancționare sau de excludere din partid), în cantitate de 314 m.l.

5. *P.C.R. – Comitetul Raional Timișoara* (1950-1967). În cursul anilor 1991 și 2002 a fost preluată o cantitate de 18,85 m.l. și 917 u.a., documente create de fostul comitet raional.

6. *P.C.R. – Comitetul Raional Lugoj* (1950-1967). În anul 1991 au fost preluate 1310 dosare aparținând Comitetului Raional P.C.R. Lugoj, iar în anul 2002 fondul arhivistic a fost întregit cu încă 5 dosare.

7. *P.C.R. – Comitetul Raional Sânnicolau Mare* (1950-1967). Fondul arhivistic s-a constituit în anul 1991, când au fost preluate 784 de dosare, create între anii 1950-1967, ce reprezintă 14,85 m.l. În anul 2002, fondul a fost completat cu încă 14 u.a.

8. *P.C.R. – Comitetul Raional Făget* (1952-1967). În anul 1991 are loc preluarea a 921 de u.a., iar în anul 2002 au fost preluate alte 26 de dosare. Cantitatea totală a fondului este de 17,15 m.l.

9. *P.C.R. – Comitetul Raional Deta* (1950-1967). Documentele ce constituie acest fond arhivistic au fost preluate în anii 1991 și 2002. Prima preluare a constat din 1152 de dosare, iar cea de-a doua din 23 de dosare.

10. *P.C.R. – Comitetul Raional Jimbolia* (1956-1960). Fondul este format din 209 dosare, reprezentând 4 m.l., preluate în anii 1991 și 2002.

11. *P.C.R. – Comitetul Raional Gătaia* (1956-1960). Fondul

măsoară 3 m.l. și este format din 183 u.a., create în anii 1956-1960 și preluate în anii 1991 și 2002.

Alături, și odată cu aceste fonduri documentare create de fostele structuri ale P.C.R., în depozitele instituției arhivelor au fost preluate și documentele organizațiilor județene ale unor partide și formațiuni politice și de masă din orbita P.C.R., în anii de instaurare a regimului comunist: P.S.D., Frontul Plugarilor, Uniunea Maghiarilor din România, Partidul Național Popular, Frontul Unic Muncitoresc, Uniunea Patrioților, Blocul Partidelor Democratice, A.R.L.U.S., U.F.D.R., etc. Nu au fost însă depistate arhivele organizațiilor județene ale „partidelor istorice” – P.N.L. și P.N.Ț.

Structurile fostei agriculturi socialiste intră în colaps începând cu Cooperativele Agricole de Producție și continuând cu Întreprinderile Agricole de Stat care, în ciuda transformării lor în societăți comerciale, nu au rezistat mai mult de un deceniu.

În referatul anterior citat, șeful filialei, Gheorghe Mudura, descrie: „Desființarea unităților cooperatiste din agricultură (...) a necesitat luarea pe plan local cel puțin a unor măsuri menite să salveze de la distrugere sigură arhivele create de acestea. Încă în aprilie 1991, prin Prefectura Județului Timiș, am trimis o circulară la toate primăriile cu precizarea expresă a obligativității inventarierii, selecționării și predării arhivelor fostelor C.A.P.-uri la Arhivele Statului. Facem mențiunea că, în decursul vremii, pe raza județului Timiș au ființat 207 C.A.P.-uri, la care trebuie adăugate și asociațiile intercooperatiste. Atât prin circulara amintită, cât și prin instruirea membrilor comisiilor de lichidarea patrimoniului, am stabilit operațiunile arhivistice ce urmau a fi efectuate(...)”⁷³

În decurs de câțiva ani au fost preluate peste 100 de fonduri arhivistice create de fostele C.A.P.-uri, I.A.S.-uri și de forurile județene care le coordonau.

Pentru a crea spațiul necesar preluărilor masive, în decursul anului 1992, s-a efectuat o sistematizare amplă a depozitelor⁷⁴.

În perioada următoare, activitatea instituției s-a concentrat pe definitivarea inventarierii fondurilor preluate de-a lungul timpu-

---

⁷³ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.1/1992, f.179-180.

⁷⁴ Idem, dosar nr.5/1992, f.3.

lui, fie în regim de urgență, fie cu instrumente de evidență precare, sau devenite greu de utilizat din cauza preluărilor succesive.

A fost finalizată inventarierea fondurilor silvice, a fondurilor jandarmerești, a fondului Prefectura Județului Severin – perioada 1919-1949 (aflată în lucru de mai mult de două decenii), iar în ultimii ani, a perioadei 1907-1918. Au fost inventariate actele fără evidențe preluate de la structurile fostului P.C.R.

În ceea ce privește preluările de fonduri, au fost stabilite ca prioritar arhivele instituțiilor administrației publice. După anul 1990, au fost aduse în depozitele direcției 14 fonduri ale fostelor preturi și completate cele 2 existente, 7 fonduri ale fostelor sfaturi populare raionale și completat singurul preluat anterior, iar în anul 2000, a fost preluat fondul *Sfatul Popular al Regiunii Banat*, creat în perioada 1950-1968, însumând 155 m.l. Mare parte din aceste fonduri au fost preluate fără inventare sau cu inventare necorespunzătoare și au fost inventariate de personalul direcției noastre.

Până în anul 1990, fuseseră preluate acte create în perioada 1783-1925 de la 8 primării comunale. La ora actuală, deținem fonduri arhivistice create de peste 170 de primării și foste primării comunale.

Au fost completate fondurile primăriilor municipale Timișoara și Lugoj, precum și ale celor orășenești – Jimbolia, Deta, Făget și Recaș.

La sfârșitul anului 2007, Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale deținea 1147 de fonduri și colecții, însumând aproape 8000 de m.l. poliță raft.

Colecții, fonduri familiale și personale, donații și achiziții

Preluarea fondurilor arhivistice de la instituțiile și organizațiile creatoare și deținătoare de documente a fost doar una din modalitățile de îmbogățire a patrimoniului documentar al direcției. În măsura existenței unor oferte și a banilor necesari, au fost achiziționate documente, colecții sau chiar fonduri familiale sau personale. Nu puțini au fost cei care, de-a lungul timpului, au avut generozitatea de a dona acte valoroase instituției noastre. În anul 1956, șeful serviciului, enumerând materialele arhivistice deținute, menționa-

ză: „Avem o hartă istorică din prima jumătate a secolului XVIII-lea despre Banat, 4 diplome din pergament cu sigilii atârinate de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și de la începutul secolului al XIX-lea, 5 colecții de documente de la diferiți donatori.”⁷⁵

În anul 1957 este achiziționată arhiva familiei Nicolici și colecția Gherman,⁷⁶ în anul 1961 colecția Sim. Sam. Moldovan,⁷⁷ în anul 1962 colecția Révész-Csanády și documente pentru fondul Vukovici Sava,⁷⁸ în anul următor familia Ürményi oferă spre vânzare încă 400 de documente referitoare la Vukovici Sava, iar Elisabeta Ilieșiu, văduva istoricului Nicolae Ilieșiu oferă 54 de hărți.⁷⁹ În anul 1965 este achiziționată colecția de documente Patyanszky.⁸⁰ De la istoricul Emil Botiș, vor fi cumpărate documente privind revoluția de la 1848-1849, referitoare la Vukovici Sava⁸¹ și diferite acte din arhiva familiei Ürményi.⁸²

În anul 1969 vor fi achiziționate 500 documente din fondul Direcția Districtului de Fortificații Timișoara (1743-1860),⁸³ iar în 1980 o serie de documente din arhiva comitatului Caraș, oferite de prof. univ. Ion Iliescu.⁸⁴

Au fost donate sau oferite spre vânzare Arhivelor fonduri personale și familiale, de către succesorii unor personalități din Banat precum Aurel Cosma, Victor Bârlea, I. D. Suciu, Nicolae Table, Coriolan Băran, Alma Cornea Ionescu, Lungu Puhallo, Doboșan, Cotoșman, Bugarin, Csanády, ș.a., în timp ce altele, precum Sigismund Ormos, Pesty Frigyes, Emanoil Ungureanu, Lucian Costin, protopopul Constantin Gruici, Atanasievici, etc. provin din colecția preluată de la Muzeul Banatului.

Dispozițiile Decretului 353/1957 referitoare la preluarea de către Arhivele Statului a materialului arhivistic deținut de muzee și

---

⁷⁵ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.10/1956, f.13.

⁷⁶ Idem, dosar nr.18/1957.

⁷⁷ Idem, dosar nr.11/1961.

⁷⁸ Idem, dosar nr.12/1962.

⁷⁹ Idem, dosar nr.11/1963.

⁸⁰ Idem, dosar nr.15/1965.

⁸¹ Idem, dosar nr.11/1966, f.18.

⁸² Idem, dosar nr.9/1968, f.72-87.

⁸³ Idem, dosar nr.8/1969, f.57-59.

⁸⁴ Idem, dosar nr.1/1980, f.5.

biblioteci au avut darul să iște numeroase controverse între arhive și celelalte instituții de cultură. În raportul adresat Direcției Generale a Arhivelor Statului, șeful filialei, Aurel Corui, scrie că „directorul muzeului, Marius Moga, a luat legătura personal cu Direcția Generală a Artelor din Ministerul Învățământului și Culturii, de unde a primit dispoziția de a nu întreprinde nimic, până nu va primi ordine în acest sens.”⁸⁵ Arhivele vor prelua de la Muzeul Regional „Banatul” Timișoara colecția de documente, cu procesul-verbal nr.2001 din 12 septembrie 1960. Disputa dintre cele două instituții va continua, iar Arhivele vor înapoia Muzeului în anul 1968 unele materiale considerate ca având caracter „muzeistic”.⁸⁶ În ciuda instrucțiunilor trimise de Direcția Generală pentru ordonarea și inventarierea materialelor documentare aflate la muzee, biblioteci și alte instituții, și a indicațiilor transmise serviciilor din subordine de a urmări aplicarea lor, așa-zisele inventare elaborate de respectivii deținători continuau să fie simple evidențe numerice ale documentelor.

Prin preluarea colecțiilor de documente de la Muzeul Banatului din Timișoara și de la Muzeul de Istorie și Etnografie din Lugoj, Arhivele și-au îmbogățit tezaurul cu documente de certă valoare, dar au și completat numeroase fonduri arhivistice existente deja.

Biblioteca Regională predă în anul 1959 Arhivelor Statului o serie de hărți.⁸⁷

Din lipsa posibilităților materiale de cointeresare a colecționarilor și a deținătorilor de documente cu valoare istorică, după 1990 s-au depus eforturi pentru a convinge urmașii unor personalități bănățene să doneze Direcției Județene Timiș, arhivele respectivelor familii (Miloia, Țenchea, Bugarin, etc.).

Instituția arhivelor și creatorii/deținătorii de arhive

---

⁸⁵ Idem, dosar nr.11/1958, f.8.

⁸⁶ Idem, dosar nr.9/1968, f.54-56, 62-68.

⁸⁷ Idem, dosar nr.20/1959, f. 72.

Pentru a putea evalua cantitatea, starea și stadiul de prelucrare a arhivelor aflate la creatorii și deținătorii de documente, personalul Arhivelor a desfășurat o intensă activitate de îndrumare și control pe raza întregii regiuni. Pe baza datelor adunate s-a întocmit o evidență a arhivelor existente și a instituțiilor creatoare de arhivă. De pildă, în anul 1954, s-au întocmit 833 de dosare și 300 de fișe de evidență, au fost controlate 62 de arhive în Timișoara și 308 în regiune.⁸⁸ Activitatea a continuat susținut și în anul următor, când „a fost întocmită evidența instituțiilor desființate și a celor existente(...), s-a întocmit evidența arhivelor controlate și a celor necontrolate încă(...), s-a început întocmirea evidenței arhivelor deplasate, distruse, etc.”⁸⁹ În anul 1956, „în regiune au fost controlate 819 arhive, în orașele de reședință 307, la D.C.A. 158 controale”,⁹⁰ iar în 1958 „arhiviștii serviciului regional au executat în orașul Timișoara 64 de controale la 49 de deținători de arhive, iar în regiune s-au făcut deplasări în 27 de localități, controlându-se 118 arhive. Unitățile D.C.A. din localitățile de reședință au fost controlate lunar, iar celelalte cu ocazia controalelor de arhivă.”⁹¹

Controalele efectuate cu insistență la unitățile de colectare a hârtiei erau necesare căci, după cum aflăm și dintr-un raport adresat Direcției Arhivelor Statului de Grigore Popiți în iulie 1952, „distrugerile de arhive continuă sub diferite forme și din diferite cauze. Se distrug arhivele predându-le la D.C.A. fără a aștepta avizul nostru, se distrug prin ardere, prin scoaterea din dosare a hârtiei utilizabile pentru nevoi de birou sau confecționare de plicuri, pentru ciorne și pentru corespondența ce se expediază.

Prin legătura strânsă, prin colaborarea noastră cu D.C.A., am reușit să împiedicăm distrugerile de arhive prin predarea la DCA(...). În ultimul timp, am avut cazul Direcției Spitalelor care a oferit D.C.A.-lui 3 vagoane de hârtie.

Un alt mod de distrugere a materialului arhivistic este răvășirea. Materialul se răvășește când se transportă dintr-o localitate în alta, dintr-un local într-altul, sau când se scoate din dosare hârtie

---

⁸⁸ Idem, dosar nr.9/1955, f.9-10, din „Dare de seamă asupra activității din 1954”.

⁸⁹ Ibidem, f.488, din „Dare de seamă asupra activității în anul 1955”.

⁹⁰ Idem, dosar nr.10/1956, f.308, din „Dare de seamă asupra activității din 1956”.

⁹¹ Idem, dosar nr.3/1958, f.234.

curată pe o față, deci utilizabilă pentru nevoie de birou. Transportarea unei arhive aduce cu sine inevitabil și răvășirea materialului, din cauză că deținătorii de arhivă nu au sfoară pentru legarea dosarelor în pachete. Este cel mai doveditor caz al arhivelor judecătorești care se răvășesc în prezent, sub ochii noștri, din lipsă de sfoară. O altă cauză (...) este că distrugătorii, nu sunt sancționați. Concluzii: rugăm să binevoiți a interveni pentru legiferarea sancționării penale a deținătorilor de arhive care distrug arhivele, sau nu asigură condiții de bună conservare a materialului arhivistic.”⁹²

Deși Legea pentru organizarea Arhivelor Statului din anul 1925 statuează dreptul acestora de control asupra arhivelor publice și interzice distrugerea sau înstrăinarea documentelor fără avizul Arhivelor Statului, nu prevede însă măsuri coercitive pentru cei ce o încalcă și nici HCM 472/1951 nu conține astfel de măsuri. În absența lor, distrugerile de arhivă sunt privite cu indulgență, ba chiar încurajate în mod inconștient.

Prin circulara nr.340897/28 septembrie 1953 (punct 5), Comitetul de Stat al Planificării – Direcția Balanțe, Materiale de Construcție, Lemn, Hârtie recomanda instituțiilor și întreprinderilor ca, în vederea realizării economiei de hârtie și cartoane, să se folosească pentru ciorne, notițe interne, etc., „arhive vechi scoase din uz, care urmează a se colecta în cadrul fiecărei instituții și întreprinderi, în măsura în care nu se încalcă prevederile privind caracterul secret al unor lucrări.” La protestele Arhivelor Statului, Comitetul de Stat al Planificării revine prin circulara nr.609237/24 iunie 1954, precizând că „prin arhive vechi scoase din uz” se înțelege arhivă confirmată ca maculatură de către M.A.I. – Direcția Arhivelor Statului.⁹³

În anul 1954, se atrage atenția Tribunalului Regional Timișoara „că arhiva fostei Judecătoria din comuna Recaș este depozitată într-o magazie din curtea școlii elementare, fără lacăt la ușă, expusă distrugerii de către locuitorii din curte și elevii școlii, care folosesc în permanență hârtiile din arhivă(...)”⁹⁴

Șeful serviciului, Grigore Popiți, comunică Secției de învățământ a Sfatului Popular al Regiunii Timișoara că „o parte a arhi-

⁹² Idem, dosar nr.21/1952, f.73.

⁹³ Idem, dosar nr.5/1954, f.18.

⁹⁴ Idem, dosar nr.19/1954, f.17.

vei școlii elementare, care se găsea la Liceul Mixt Oțelu Roșu a fost vândută la D.C.A. Caransebeș.⁹⁵

Din darea de seamă asupra activității pe anul 1955 aflăm despre „darea în judecată a fostului director al Școlii Medii nr.1 de Băieți din Timișoara, pentru distrugere de materiale arhivistice prin predarea lor la D.C.A. în toamna anului 1954. Dosarul a fost înaintat Direcției Arhivelor Statului. Am fost informați de către procuratura raională Oravița, că au dat în judecată, din oficiu, pe unii răufăcători, care au furat 3 saci cu material arhivistic din arhiva fostei judecătoria Sasca Montană, aparținătoare Tribunalului Popular Raional Oravița. Președintele Tribunalului Popular Raional Oravița ne-a asigurat că această cauză va fi judecată cu toată severitatea.

În regiunea noastră sunt primele cazuri când distrugătorii de materiale arhivistice sunt deferiți justiției.”⁹⁶

Cele două cazuri nu par să fie singulare căci, în anul 1960, se comunică Comitetului executiv al Sfatului Popular Regional Timișoara următoarele „cazuri negative”: „La D.C.A. Periam, Lovrin și Sânnicolau Mare am aflat acte de la Sfatul Popular Lovrin, fosta pretură Periam, Sfatul Popular Periam și de la GOSTAT Periam, pe care le-am blocat și am obligat instituțiile respective să le ridice. Vom înainta plângere la Procuratură în baza art.558 și următorii din Codul Penal(...). La Sfatul Popular Gătaia, circa 240 m.l. arhivă este răvășită în pod. Nu s-a luat nici o măsură pentru executarea ordinelor(...). Secția valorificării a Sfatului Popular Raional Gătaia a aruncat arhiva într-un hambar din curtea Sfatului Popular comunal și nu se interesează să o predea arhivei generale a Sfatului Popular Raional, cum au făcut alte secții(...). Arhiva Sfatului Popular Zăguzeni se păstrează într-o magazie în curtea unui particular, fără a avea nici o măsură de pază, amestecată cu alte materiale și obiecte (...). Secțiunea Prevederi Sociale a Sfatului Popular Oraș Timișoara nu a ridicat decât parțial arhiva fostei Case de Asigurări Sociale, motivând cu lipsa de spațiu și personal.”⁹⁷ Din informarea înaintată aceluiași for la 10 aprilie 1961, aflăm că „avem două cazuri deosebit de grave (...). Este vorba de arhiva fostei Administrații Fi-

---

⁹⁵ Ibidem.

⁹⁶ Idem, dosar nr.9/1955, f.480.

⁹⁷ Idem, dosar nr.2/1960, f.3.

nanciare Timișoara, care este aruncată în beciul clădirii unde a avut sediul, în dezordine, inundată și care se distruge pe zi ce trece. De ea răspunde Secția Financiară a Sfatului Popular Oraș.”⁹⁸ Problema acestei arhive a fost „soluționată” de deținători prin zidirea ei în pivnița vechii primării, unde a fost descoperită în anul 1992, cu ocazia unor lucrări de renovare a clădirii și preluată, cât a mai rămas din ea, de către D.J.T.A.N. Și seria exemplilor ar putea continua, în ciuda strădaniilor depuse de arhiviști de-a lungul timpului, întru conștientizarea și instruirea creatorilor și deținătorilor de arhive referitor la valoarea documentelor.

Decretul 353/1957 pentru înființarea Fondului Arhivistic de Stat „în vederea asigurării evidenței centralizate, a păstrării și folosirii în scopuri științifice și practice a materialelor documentare”,⁹⁹ completat prin HCM nr.1119/1957 privind organizarea și funcționarea Direcției Generale a Arhivelor Statului și administrarea Fondului Arhivistic de Stat, precum și „Instrucțiunile generale nr.6720 din 27 noiembrie 1957 pentru organizarea și funcționarea arhivelor organelor și instituțiilor de stat, ale organizațiilor economice socialiste și ale organizațiilor obștești cu Indicatorul – tip cuprinzător al termenelor de păstrare a dosarelor, registrelor și a altor materiale documentare comune organelor și instituțiilor de stat, organizațiilor economice socialiste și organizațiilor obștești”, deși de sorginte sovietică, aduc un cadru legal mai bine definit în problema arhivelor.

Ecoul apariției acestor instrucțiuni îl găsim în darea de seamă asupra activității pe 1958:

„Prelucrarea instrucțiunilor 6720/957 cu secretarii Sfatului comunale, pe raioane și cu responsabilii de arhive de la școlile, întreprinderile și instituțiile din Timișoara a dat bune rezultate. (...) Toate instrucțiunile au fost difuzate și ni se cer încă. Prelucrarea instrucțiunilor a avut ca efect că a pus în atenția conducătorilor de întreprinderi și instituții sarcinile trasate de decret privitoare la ordonarea arhivelor cerând lămuriri în continuare la întocmirea nomenclatoarelor și indicatoarelor (...). Multe întreprinderi și instituții din Timișoara au angajat zilieri pentru ordonarea arhivelor, cerând lă-

---

⁹⁸ Ibidem, f.140.

⁹⁹ Buletinul Oficial nr.19 din 26 iulie 1957.

muriri de la Arhivele Statului, care le-au fost date(...). Majoritatea deținătorilor de arhive s-au înregistrat la Arhivele Statului prin completarea fișei model nr.1 (...).”¹⁰⁰

Comitetul Executiv al Sfatului Popular al Regiunii Timișoara emite chiar o decizie, în ianuarie 1960, în vederea respectării legislației arhivistice.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.3/1958, f.217.

¹⁰¹ Idem, dosar nr.2/1960, f.26-27, vezi Decizia nr.159 din 29 ianuarie 1960 a Comitetului Executiv al Sfatului Popular al Regiunii Timișoara:

Art.1 Comitetele executive ale sfaturilor populare raionale, ale orașelor de subordonare regională și de subordonare raională și comunale din regiunea Timișoara, vor trece imediat la identificarea și luarea în evidență a întregului material arhivistic aflat în păstrarea lor, precum și a materialului arhivistic existent pe teritoriul lor care era creat de instituții, organizații desființate, comasate, etc. a căror activitate a trecut asupra sfaturilor populare, cum sunt arhivele fostelor prefecturi, preturi, primării, composesorate de pășune și pădure, ocoale agricole, etc. constatându-se pentru fiecare fond arhivistic:

- cantitatea materialului arhivistic exprimat în m.c.
- datele extreme ale materialului
- starea în care se află (ordonată, răvășită parțial sau în întregime, distrusă parțial sau în întregime, arătarea cauzelor, etc.)
- locul unde se află
- condițiile de păstrare în momentul identificării.

Art.2 Secțiunile Comitetului executiv al Sfatului Popular Regional și comitetele executive ale sfaturilor populare raionale, ale orașelor de subordonare regională și de subordonare raională sunt obligate a lua măsuri urgente pentru ordonarea, inventarierea și expertizarea materialului arhivistic creat în activitatea lor, începând cu anul 1949 când au luat ființă comitetele provizorii ale sfaturilor populare(...).

Art.3 Comitetele executive ale sfaturilor populare raionale, ale orașelor de subordonare regională și de subordonare raională vor lua măsuri pentru ordonarea, inventarierea și expertizarea materialului arhivistic mai vechi de 1949 pe care-l au în păstrarea lor ca provenind de la instituțiile, organizațiile desființate, comasate, etc. și a căror atribuțiuni au trecut asupra sfaturilor populare(...).

Art.4 Comitetele executive ale sfaturilor populare comunale se obligă a lua urgente măsuri pentru ordonarea, inventarierea și expertizarea întregului material arhivistic creat în activitatea sfaturilor populare comunale și a aceluia creat în activitatea unor instituții sau organizații din comune desființate sau comasate și a căror atribuțiuni au trecut asupra sfaturilor populare comunale(...).

Art.5 Comitetele executive ale sfaturilor populare raionale vor controla, supraveghea și îndruma desfășurarea lucrărilor(...) și răspund de executarea acestor lucrări în termenele stabilite prin prezenta decizie(...).

Art.6 Comitetele executive ale sfaturilor populare raionale, ale orașelor de subordonare regională și de subordonare raională și comunale vor asigura spațiu corespunzător

Decizia nr.159 a fost apreciată la vremea respectivă și dată de model și altor servicii.¹⁰²

S-a insistat și asupra instruirii arhivarilor de la „organizațiile socialiste” prin organizarea de cursuri „cu scoaterea parțială din producție, la care au fost instruiți 200 arhivari(...)”, „în perioada septembrie-noiembrie 1962(...)”. La serviciul regional au fost organizate 2 serii: în seria I au fost încadrați arhivarii din grupa industrie, iar în seria a II-a arhivarii de la instituții, comerț(...). La cursurile organizate la serviciul regional au participat 120 de arhivari și responsabili de arhivă, iar comisiile de expertiză de la 105 organizații socialiste au luat parte la lecția 4 despre expertiză(...). Lecțiile trimise de D.G.A.S. au fost completate cu exemplificări din problemele specifice regiunii noastre(...)”¹⁰³

Încă în anul 1956, Direcția Generală a Arhivelor Statului emite Ordinul nr.1315 din 27 aprilie 1956, conform căruia „întrucât unele unități ale Arhivelor Statului au preluat și preiau încă arhive neinventariate și neexpertizate, sub pretext că sunt păstrate în condițiuni rele sau sunt fără stăpân, fapt ce îngreunează munca acelor unități, fiind astfel obligate să efectueze lucrări ce trebuiau făcute de cei ce dețineau arhivele, vi se atrage atenția ca în viitor să nu se mai preia nici o arhivă neinventariată și neexpertizată în afară de cazuri cu totul excepționale și numai dacă dispuneți de spațiul necesar.

Acolo unde veți constata că deținătorii de arhive continuă să păstreze în rele condițiuni materialele documentare, cu toate insistențele și lămuririle date de dvs., veți dresa acte de dare în judecată,

---

tor pentru păstrarea în bune condițiuni a materialului arhivistic și vor lua măsuri de asigurarea securității acestui material împotriva incendiilor.

Art.7 Comitetele executive ale sfaturilor populare raionale, ale orașelor de subordonare regională și de subordonare raională în ale căror state de funcțiuni sunt prevăzute posturi de arhivari, vor proceda imediat la completarea acestor posturi cu cadre corespunzătoare(...). Se interzice ca arhivarii să fie folosiți la alte munci, în afară de munca de arhivar în care au fost încadrați(...).”

¹⁰² Idem, dosar nr.2/1961, f.43.

¹⁰³ Idem, dosar nr.3/1962, f.377, 409-410, vezi „Dare de seamă asupra activității pe anul 1962” întocmită de A. Corui la 14 decembrie 1962.

pe care ni le veți înainta spre a deferi justiției pe cei vinovați.”¹⁰⁴

În ciuda cursurilor organizate pentru arhivari, a instrucțiunilor și a deselor acțiuni de îndrumare și control întreprinse, ordonarea și inventarierea fondurilor aflate la creatori și deținători trenea-ză. Astfel, „în ce privește completarea fondurilor, activitatea serviciului și a filialelor a fost mai redusă. Nu s-a reușit a determina deținătorii să termine prelucrarea materialelor spre a putea fi preluate. Așa sunt: Sfatul Popular Oraș Timișoara, Direcțiunea Generală C.F.R., Sfatul Popular Oraș Lugoj și altele. Nici condițiile de depozitare de la unitățile noastre nu permit preluări masive de fonduri deocamdată.”¹⁰⁵ Sau: „În ce privește preluările planificate ale unor fonduri administrative, există următoarea situație: la serviciul regional era planificată preluarea fragmentului din Prefectura județului Timiș-Torontal pe anii 1935-1944. Prelucrarea acestui material executată la Sfatul Popular Regional este de calitate bună, lucrătorii sunt însă mereu atrași la alte munci, din 6 persoane au lucrat de fapt numai două (...) Serviciul regional a făcut totul pentru a determina deținătorii fondurilor administrative (Sfaturile populare) pentru a le inventaria și preda la Arhivele Statului, dar fără rezultat. De asemenea, nu au putut fi preluate nici arhivele fostelor Poliții și Jandarmerii până în anul 1944, deși s-a dat tot sprijinul pentru prelucrarea lor. Motivarea peste tot este aceeași, lipsa de personal, de fonduri bănești, etc. (...) În realitate, multe unități întrebuițează lucrătorii de la arhive la alte munci, pe care le consideră mai importante și mai urgente(...)”¹⁰⁶

În anul 1964, „conform instrucțiunilor pentru funcționarea comisiilor de expertiză și control, s-a înființat un registru de evidență a lucrărilor de expertiză și s-a început a se lucra pe bază de referate.”¹⁰⁷ În același an, Consiliul Superior al Agriculturii întocmește nomenclatoare tip și indicatoare speciale pentru unitățile agricole,¹⁰⁸ iar în anul următor, D.G.A.S. înaintează un model de regulament de organizare și funcționare a arhivelor sfaturilor popu-

---

¹⁰⁴ Idem, dosar nr.16/1956, f.24.

¹⁰⁵ Idem, dosar nr.3/1962, f.386.

¹⁰⁶ Idem, dosar nr.3/1964, f.74, vezi Dare de seamă pe anul 1964.

¹⁰⁷ Ibidem, f.81.

¹⁰⁸ Idem, dosar nr.1/1964, f.2.

lare.¹⁰⁹

În darea de seamă asupra activității pe anul 1969, șeful filialei, Tiberiu Moț, referindu-se la activitatea de control și îndrumare, constată „faptul că difuzarea instrucțiunilor nr.22/1968 ale MAI a avut un efect pozitiv, determinând pe deținătorii de arhivă să ia o serie de măsuri pentru asigurarea bunei păstrări a materialelor documentare, cu unele excepții, ca de exemplu la Fabrica de Bere, depozitul de arhivă este deasupra fabricii de gheață, din care cauză există o umiditate excesivă, sau uzina Tehnometal unde ca urmare a dezvoltării neprevăzute a unor sectoare de producție, în prezent nu se dispune de nici un fel de spațiu (...) De la începutul semestrului II se înregistrează o înviorare în munca de arhivă. În această privință, a avut o influență pozitivă articolul documentar privind cauzele și consecințele dezordinii din arhivele unor organizații socialiste, apărut în ziarul *Scânteia* nr.2140 din 29 iulie a.c., în urma raidului anchetă efectuat de redacția ziarului *Scânteia* cu sprijinul DGAS.

(...) Consiliul Popular al Municipiului Timișoara a angajat 4 persoane, Consiliul Popular al Municipiului Lugoj și comunal Făget câte 5 persoane (...).

La unele instituții controlate s-a constatat tendința de a folosi arhivarii din schemă la alte munci decât cea de arhivă. Astfel, la Consiliul Popular al Municipiului Timișoara, până la data controlului, arhivarea din schemă era folosită ca registratoare la serviciul de gospodărie locativă, iar la arhiva generală a Consiliului Popular nu depusese nici o activitate.

(...) Ca urmare a reorganizării administrative teritoriale, a constituirii consiliilor populare, vechile nomenclatoare de dosare și indicatoarele speciale din 1961 nu mai corespund actualei organizări și structuri (...) Au apărut de asemenea o serie de instituții județene care nu au nomenclatoare și indicatoare speciale(...).

Ca o constatare generală reiese că majoritatea unităților ministerului agriculturii sunt rămase în urmă cu prelucrarea materialelor documentare (...).

(...) s-a organizat cu responsabili de arhivă de la organizațiile socialiste, în serii de câte 7-8, un instructaj practic la sediul filia-

---

¹⁰⁹ Idem, dosar nr.1/1965, f.57.

lei, la care au participat 92 de responsabili cu arhiva.”¹¹⁰

Apariția Decretului 472/1971 este salutăată atât de arhiviști, cât și de creatorii și deținătorii de arhivă ai vremii: „Ca urmare a tuturor acțiunilor întreprinse pentru punerea în aplicare a decretului, se poate constata că s-au luat măsuri la toate organizațiile socialiste, întocmindu-se nomenclatoare pe compartimente(...).

Reorganizările survenite în cursul lunilor aprilie-mai la organizațiile socialiste au dezorganizat pretutindeni munca la arhive, ca urmare a reducerii personalului tehnico-administrativ. De asemenea, au cauzat schimbări în structura compartimentelor, astfel că nomenclatoarele alcătuite nu mai corespund actualei organizații.”¹¹¹

După 1989, activitatea de îndrumare și control pe linie de arhivă se intensifică, în încercarea disperată de a ține sub control situația arhivelor unităților desființate, în curs de desființare și în permanentă transformare. Dacă până la apariția Legii Arhivelor Naționale, media anuală a acțiunilor de îndrumare și control efectuate de arhiviști a fost de 85 și de 5 instruirii, în 1997 au fost controlate 118 unități, iar în 1998 numărul lor a fost de 120. În anul 1997 au fost confirmate 99 de nomenclatoare arhivistice, majoritatea fiind întocmite de primării comunale și au fost organizate 16 instruirii.

În anul 1998, la cererea mai multor instituții și mari agenți economici din oraș, au fost organizate 2 serii de cursuri de calificare pentru arhivari, fiecare cu durata de 3 luni, sub conducerea Școlii Naționale de Arhivistică, în colaborare cu Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timișoara.

În ultimul deceniu, activitatea de îndrumare și control s-a concentrat mai mult asupra instituțiilor administrației.

Rezultatele însă nu au fost întotdeauna pe măsura strădaniilor. Din cauza fluctuației cadrelor, a numeroaselor reorganizări, nomenclatoarele, deși confirmate, nu au fost întotdeauna aplicate. Arhivele, o dată ordonate și inventariate, în urma schimbării arhivarului sau a sediului, ajung să fie din nou răvășite.

---

¹¹⁰ Idem, dosar nr.3/1970, f.15-17.

¹¹¹ Idem, dosar nr.2/1973, f.5.

ARHIVELE LA DISPOZIȚIA PUBLICULUI

Una din primele meniri ale Arhivelor este aceea de a oferi acte probatoare ale drepturilor cetățenilor, mai precis de a elibera certificate, extrase și copii de pe documentele deținute, la cererea persoanelor fizice sau juridice.

Încă din primii ani, Serviciul Regional din Timișoara, prin

preluarea arhivelor unor instituții desființate, și-a asumat și obligația de a onora cererile privind respectivele acte.

Fondurile școlare preluate, despre care încă în anul 1957 Aurel Corui afirmase că „au un caracter mai mult practic fiindcă în mare majoritate conțin matricolele, cataloagele și registrele școlare de la fostele școli desființate”, au atras după sine și cererile. Numărul acestora a crescut de la 22 în 1954 și 24 în 1955, la 250 în 1958 și 198 în 1964.

Preluarea registrelor de stare civilă a presupus nu numai eliberarea extraselor, ci și operarea mențiunilor de stare civilă, activitate împovărătoare pentru o instituție cu personal insuficient. În anul 1954 s-au eliberat 573 de extrase și s-au operat 643 de mențiuni¹¹², în 1955 – 2435 de extrase¹¹³, în 1958 – 900¹¹⁴, în 1964¹¹⁵ – 425. În 1955 au fost operate 2594 mențiuni de stare civilă, în 1958 – 1800, în semestrul I al anului 1973¹¹⁶ - 802, 1981 – 1975, 1985 – 477, 1986 – 220, 1987 – 1112, iar în 1988 – 1980.

După 1990, numărul relativ mare al cererilor de extrase de stare civilă s-a menținut, acestea fiind solicitate ca acte doveditoare în probleme de proprietate.

De-a lungul timpului, în totală contradicție cu menirea instituției arhivelor de păstrătoare a patrimoniului arhivistic național, dovedind necunoașterea sau indiferența față de legislația în domeniu, diferite autorități au încercat să o transforme în anexă a caselor de asigurări sociale, în depozitară a documentelor de evidența muncii de la diferite firme, întreprinderi și instituții desființate, în speranța găsirii unei soluții comode pentru o problemă rămasă nerezolvată în ultimii șaiszeci de ani.

În 1957, Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale cere Sfaturilor Populare Regionale ca, „acolo unde Oficiile de prevederi sociale au preluat din arhivele fostei Federații a meseriașilor din țară fișe din care se poate stabili vechimea în câmpul muncii a mem-

---

¹¹² D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.9/1955, f.10, vezi Dare de seamă asupra activității din 1954.

¹¹³ Ibidem, f.478, vezi Dare de seamă asupra activității din 1955.

¹¹⁴ Idem, dosar nr.3/1958, f.213, vezi Dare de seamă asupra activității pe 1958.

¹¹⁵ Idem, dosar nr.3/1964, f.78, vezi Dare de seamă pe anul 1964.

¹¹⁶ Idem, dosar nr.2/1973, f.4, vezi Dare de seamă pe semestrul I 1973.

brilor acelei Federații, să procedeze la ștampilarea și certificarea fișelor, după care să fie predate, cu borderouri, Arhivelor Statului, unde cei interesați să se adreseze pentru eliberarea de certificate în vederea stabilirii drepturilor la pensie”. Direcția Generală a Arhivelor Statului adoptă o atitudine fermă, precizând că preia „prin unitățile sale, numai materialele de interes documentar-istoric, și aceasta numai după ce materialele nu mai sunt de folos administrației, nici pentru lucrările proprii, nici pentru satisfacerea cererilor oamenilor muncii. Lipsa de interes practic se apreciază – după cum se știe – de instituția creatoare sau deținătoare a materialului, potrivit instrucțiunilor generale ale Direcției Arhivelor Statului, difuzate și aplicate încă din anul 1954. Mai mult, potrivit dispozițiilor pct.11 lit.a-c din HCM nr.119 din 17 iulie 1957, publicată în Colecția de Hotărâri și Dispoziții ale Consiliului de Miniștri nr.56 din 13 august 1957, materialele considerate ca documentar-istorice se păstrează și după expertizare încă 15, 10 sau 5 ani, după distincțiile din HCM menționată, tocmai pentru ca depozitele Arhivelor Statului să nu preia material ce ar prezenta interes pentru rezolvarea cererilor legate de acel material, cereri a căror rezolvare revine în chip firesc instituției creatoare sau chiar numai deținătoare a materialului. (...) Întrucât măsura luată de Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale prin circulara menționată trimisă Sfaturilor Populare Regionale contrazice dispozițiunile Decretului 353/1957 pentru înființarea Fondului Arhivistic de Stat al R.P.R., vă rugăm să reveniți asupra acelei măsuri, comunicând de îndată aceasta Sfaturilor populare regionale. De altfel, Direcția Generală a Arhivelor Statului a atras atenția unităților sale să nu preia nici un fel de material, decât în cazul și cu formele prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.”¹¹⁷

În anul 1961, decizia de a prelua totuși acte de evidența muncii, lipsite de orice valoare științifică, vine din interiorul instituției. Directorul general al D.G.A.S. comunică următoarele: „Comisia Centrală pentru aplicarea decretului 90/1960, ne aduce la cunoștință că, cu ocazia întocmirii carnetelor de muncă se prezintă mulți salariați care în trecut au lucrat la unii patroni de întreprinderi mici și în prezent aceștia nu au posibilitatea să dovedească vechimea lor

---

¹¹⁷ Idem, dosar nr.11/1957, f.46-46v.

în muncă prin acte, deoarece la naționalizarea acestor întreprinderi nu s-a preluat și arhiva respectivă. Registrele de evidență ale vechilor întreprinderi vizate de autoritățile de stat (...) care dovedesc în mod cert perioada de timp lucrată de salariații respectivi, sunt deținute încă de foștii patroni sau de alții, care în prezent nemaiavând nici o calitate, nu pot elibera adeverințe de vechime foștilor salariați (...). Față de această situație, D.G. a hotărât preluarea acestor materiale în vederea eliberării de adeverințe de vechime în câmpul muncii (...).”¹¹⁸

În condițiile precare de spațiu și personal în care își desfășurau arhivele din Timișoara activitatea, preluarea și prelucrarea acestor materiale, eliberarea de adeverințe și certificate în baza lor însemna blocarea activității de bază. În darea de seamă pe anul 1958, șeful serviciului, Aurel Corui precizează că „Din cauza aglomerării lucrărilor administrative, cca. 6000 numere la registratura generală pe un an, a trebuit ca arhiviștii să dea ajutor secretariatului, în detrimentul muncii arhivistice.”¹¹⁹

Deși se decide trimiterea arhivelor fostelor case de asigurări sociale din Timișoara și Lugoj la Ministerul Muncii,¹²⁰ șeful filialei, Tiberiu Moț constată în darea de seamă pe anul 1970: „(...)continuă să consume mult timp de lucru rezolvarea cererilor pe baza cercetării fondului C.A.S. Lugoj. Preluarea de către Ministerul Muncii și Prevederilor Sociale a unor acte de la fostele C.A.S. nu rezolvă decât parțial situația, deoarece, preluând numai borderourile anuale, ne rămân în păstrare listele lunare de plată, adică tocmai acea categorie de acte care ridică cele mai mari greutăți în cercetare.”¹²¹

Un artificiu pentru a legaliza și motiva preluarea statelor de plata retribuției de către Arhivele Statului a fost stabilirea termenului de păstrare permanent în indicatoare și nomenclatoare pentru acest gen de acte. Astfel, Filiala Timiș preia state de plată nu numai de la creatori desființați, ci și de la întreprinderi înfloritoare la vremea respectivă, precum Întreprinderea de Ciorapi Timișoara, Fabri-

---

¹¹⁸ Idem, dosar nr.2/1961, f.35. vezi Adresa 8828/11.08.1961 DGAS dir.gen. maior N.Dinu, către Serv.A.S.T.”

¹¹⁹ Idem, dosar nr.3/1958, f.229.

¹²⁰ Idem, dosar nr.1/1970, f.34.

¹²¹ Idem, dosar nr.4/1970, f.8.

ca de Mătase Garofița, Întreprinderile Electromecanice Timișoara, ș.a.

De-a lungul timpului, instituția arhivelor s-a străduit în permanență să-și actualizeze evidența creatorilor și deținătorilor de documente, ținând însă cu greu pasul fluctuațiilor din sectorul economic. În anul 1988 se încearcă realizarea unei evidențe centralizate pe țară a șantierelor de construcții existente, desființate sau comasate, tocmai în vederea rezolvării solicitărilor de acte doveditoare a vechimii în muncă.¹²²

Problema păstrării și gestionării sigure și eficiente a documentelor de evidența muncii, rămasă fără o soluție viabilă, și-a dezvăluit proporțiile după 1990 când numeroase instituții de stat, majoritatea întreprinderilor industriale și comerciale și aproape toate unitățile cu profil agricol au fost desființate, și-au schimbat sediul, profilul și proprietarii, fără ca fenomenul să poată fi realmente monitorizat de Arhivele Naționale. Legislația arhivistică din ultimele decenii, prin care Arhivele Statului și apoi Arhivele Naționale sunt percepute ca instituția care îndrumă, supraveghează, controlează și, implicit, răspunde la nivel național de toate arhivele – noțiunea de Fond Arhivistic de Stat sau de Fond Arhivistic Național fiind interpretabilă – în condițiile deja amintitei penurii de spațiu și personal, s-a dovedit o sabie cu două tăișuri. Legea de recalculare a pensiilor a transformat în ochii publicului instituția arhivelor în principala responsabilă a gestionării actelor de evidența muncii. Personalul arhivelor, oricum deficitar numeric, în afara eliberării copiilor și extraselor de pe actele deținute, trebuia să redirecționeze cererile venite din toată țara și să depisteze locația statelor de plata retribuției create de toate unitățile care au funcționat în ultimii 60 de ani, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp, nu numai pe teritoriul județului Timiș, ci chiar pe întreg teritoriul fostei regiuni Banat.

După ce Casa Națională de Pensii a reușit să se eschiveze de la aplicarea prevederilor Legii nr.358/2002 și ale Hotărârii de Guvern nr.51/2003, tergiversând preluarea documentelor de evidența muncii de la creatorii desființați, lipsa de înțelegere a rolului și ros-

---

¹²² Idem, dosar nr.1/1988, f.4.

tului Arhivelor Naționale a culminat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.39/2006 – aprobată prin Legea 474 din 12 decembrie 2006 privind modificarea și completarea Legii Arhivelor Naționale nr.16/1996 – care prevede preluarea de către Arhivele Naționale a documentelor cu valoare practică de la creatorii de documente care și-au încetat activitatea, după ce vor fi înființate structuri specializate „cu asigurarea în condițiile legii, a resurselor umane și logistico-financiare necesare.” Structurile respective nu au fost încă înființate. Ori toate aceste tergiversări în detrimentul cetățenilor aduc instituția într-o lumină nefavorabilă și nu soluționează problema de fond.

Dacă în anii `80 volumul activității legate de eliberarea certificatelor, extraselor și copiilor de pe documentele păstrate de instituția arhivelor s-a redus și stabilizat¹²³, transformările majore politice și economice din anul 1990, legile reparatorii privind retrocedarea bunurilor expropriate, naționalizate, despăgubirea diverselor categorii de persoane au avut ca urmare diversificarea paletei și creșterea ciclică a numărului cererilor adresate instituției.

Chiar dacă cererile înregistrate nu erau neapărat impresionante din punct de vedere statistic prin numărul lor, s-au dovedit cronofage.

Cercetările au fost vădit îngreunate de modul superficial în care au fost întocmite actele de către unele oficii, dar mai ales de absența unor documente, ba chiar a unor fonduri arhivistice importante, distruse de creatori și deținători, în special de autoritățile administrațiilor locale, prin proastă păstrare și gestionare, până a putea fi preluate de Arhivele Naționale. Numeroși solicitanți nu dețineau nici minimul de informații necesare cercetării sau ofereau date eronate.

Dificultățile întâmpinate în soluționarea cererilor legate de fondul funciar (Legile 18/1991, 169/1997, 1/2000, 247/2005) pro-

---

¹²³ Evoluția numărului cererilor: 1964 = 818, 1970 sem.I = 1299, 1973 sem.I = 475, 1980 = 355, 1981 = 305, 1983 = 437, 1984 = 454, 1985 = 393, 1986 = 349, 1987 = 284, 1988 = 237, 1989 = 222, 1994 = 283, 1995 = 294, 1996 = 515, 1997 = 618, 1998 = 1314, 1999 = 733, 2000 = 729, 2001 = 1350, 2002 = 2219, 2003 = 2117, 2004 = 1716, 2005 = 3005, 2006 = 2356, 2007 = 1634.

veneau și din împrejurările istorice în care au avut loc exproprierile și împrăștiarile, în diferite etape, adesea nefinalizate: prevederile Convenției de Armistițiu de expropriere a absenteiștilor și a celor ce făcuseră parte din grupul etnic german, Legea 187/1945, Legea 119/1948, naționalizările și exproprierile totale, valul masiv de coloniști stabiliți în mediul rural după 1940 și al căror drept de proprietate asupra terenurilor și caselor era incert, deportarea în Bărăgan și exproprierea unei părți a populației din comunele aflate în apropierea frontierei (inclusiv a unor refugiați din Basarabia și Bucovina) în iunie 1951, apoi retrocedarea prin Decretul 81/1954 a unor imobile și terenuri expropriate, colectivizarea agriculturii, donații și renunțări la terenuri agricole în favoarea statului.

Aplicarea Legii 18/1990 nu se reflectă în numărul de cereri intrate datorită faptului că majoritatea problemelor au putut fi soluționate la nivelul autorităților locale în baza registrelor agricole. Solicitățile făcute în baza următoarelor legi privind fondul funciar au fost mai numeroase și complexe.

Au fost cercetate fonduri precum: *Comisia Județului Timiș-Torontal pentru Îndrumarea și Definitivarea Lucrărilor de Reformă Agrară*, *Comisia Județeană pentru Reformă Agrară Severin*, *Camera Agricolă a Județului Timiș-Torontal*, *Camera Agricolă a Județului Severin*, diferitele comisii de plasă pentru aplicarea reformei agrare, care însă, fiind incomplete, nu ofereau date suficiente. O parte din informațiile solicitate au putut fi depistate în fonduri administrative: *Prefectura Județului Timiș-Torontal* și *Prefectura Județului Severin*, *Sfatul Popular al Regiunii Banat*, în actele preturilor sau ale sfaturilor populare raionale, și desigur, în ale primăriilor, pe măsură ce aceste fonduri au fost preluate, dar și în fondurile create de fostele structuri ale P.C.R., de fostele Cooperative Agricole de Producție, ș.a.

Multe din solicitările privind întreprinderile naționalizate au putut fi rezolvate favorabil în baza documentațiilor găsite în fondurile industriale.

Cererile privind imobilele naționalizate, înaintate atât de foști proprietari, cât și de chiriași sau de instituții publice care își desfășurau activitatea în respectivele imobile, au ridicat numeroase probleme.

Pentru imobilele naționalizate prin Decretul 92/1949 numai pe raza județului Timiș-Torontal, anexa decretului cuprinde 1020 de proprietari, fiecare cu mai multe imobile, ori, instituția noastră nu deține procesele-verbale de naționalizare a acestora, ceea ce a obligat personalul să extindă cercetările pe diverse fonduri arhivistice pentru a nu omite vreo informație și a leza astfel interesele solicitanților.

Cererile depuse în baza Legii 118/1990 se referă mai puțin la condamnării din motive politice, documentele referitoare la această problemă fiind păstrate în arhiva Tribunalului Militar din Timișoara, cât mai ales la deportații în U.R.S.S. în anul 1945 și la cei deportați în Bărăgan în iunie 1951.

Legislația privind despăgubirea diverselor categorii de refugiați, începând cu Legea 189/2000, a fost urmată de noi valuri de solicitări.

Din 30 august 1940, în urma așa-zisului „arbitraj” de la Viena și până la 31 iulie 1942, din Transilvania ocupată s-au refugiat conform evidențelor, numai în Timișoara, peste 8000 de persoane. Pentru a gestiona problema refugiaților, prin Decretul Lege nr.3137 din 16 septembrie 1940, se înființează, pe lângă Ministerul Afacerilor Străine, Comisariatul General al Refugiaților din Nordul Transilvaniei care, la nivelul Prefecturii Timiș-Torontal era reprezentat de un Birou pentru refugiați. Mare parte din arhiva acestui birou păstrându-se, cererile pentru refugiații în municipiul Timișoara au putut fi soluționate pozitiv. Pentru cei refugiați în mediul rural s-a apelat la fondurile jandarmerești și la actele primăriilor. Pentru județul Severin și orașul Lugoj nu s-au păstrat decât puține documente referitoare la această categorie de refugiați. Pentru a putea dovedi perioada refugiului au fost cercetate fondurile școlare și ale diferitelor instituții din cele două județe.

Acestui prim val de refugiați li s-au adăugat cei veniți din Basarabia și Bucovina și chiar din Cadrilater (Legea nr.9/1998¹²⁴,

---

¹²⁴ Privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, publicată în M.O. nr.8/13.01.1998 și M.O. nr.105/07.02.2002.

Legea nr.290/2003¹²⁵). Acte referitoare la cei stabiliți în mediul rural și considerați coloniști au fost depistate în arhivele camerelor agricole, ale primăriilor, în *Colecția registrelor de cetățenie*, în fondurile jandarmerești și judecătorești. Din lipsa documentelor solicitate, procentul cererilor soluționate pozitiv este însă mai mic decât al celor referitoare la refugiații din Transilvania.

Preluarea arhivelor rămase de la foștii notari publici, a certificatelor de moștenitor întocmite de fostele notariate de stat după 1990, fără să îmbogățească patrimoniul actelor de valoare ale direcției, a creat în schimb o sursă permanentă și constantă de cereri, în contextul diferitelor revendicări și reglementări privind proprietatea.

Fondurile arhivistice deținute de Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale cercetate din perspectiva soluționării cererilor dovedesc, în ciuda numeroaselor lipsuri, calitatea profesională a arhiviștilor care, de-a lungul timpului, au evitat selecționarea documentelor de la creatori și deținători doar în baza termenelor de păstrare stabilite prin nomenclatoare lipsite de viziune istorică și au preferat să preia, adesea în regim de salvare, documente sortite distrugerii.

Cercetarea documentelor a pretins din partea arhiviștilor și arhivarilor, în afara bunei cunoașteri a împrejurărilor istorice, a istoricului instituțiilor și a fondurilor, probitate morală și profesionalism pentru a rămâne echidistanți la eliberarea actelor pentru părțile aflate în litigiu.

Sala de studiu

În primii ani de funcționare a instituției, punerea la dispoziția cercetătorilor a materialului arhivistic s-a dovedit o sarcină dificilă. Fondurile arhivistice au fost cel mai adesea preluate fără instrumente de evidență, răvășite, urmând să fie ordonate și inventa-

---

¹²⁵ Privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, publicată în M.O. nr.505/14.07.2003.

riate. Spațiile avute la dispoziție nu erau suficiente nici pentru depozitarea materialului sau pentru birouri. Cu toate acestea, din dăriile de seamă anuale reiese că în anul 1954 au fost deja 9 cercetători¹²⁶, iar în anul 1956 „11 cercetători au consultat în 27 de zile 292 documente și 16 registre.”¹²⁷ Amenajarea unei săli de studiu în anul 1958 are efecte pozitive: „s-au creat condiții mult mai bune muncii de cercetare decât înainte, când cercetătorii erau nevoiți să lucreze în birourile funcționarilor, conturbându-se reciproc. Acest fapt a dus la creșterea numărului cercetătorilor în anul 1958 cu 60% față de anii trecuți(...). Am avut 31 cercetători la sala de studiu, cu 191 cercetări. S-au cercetat 39 registre, 78 dosare, 183 documente și 1050 cărți. Temele principale(...) au fost: Mineritul în Banat, Lupta de clasă, Legea conversiunii datoriilor agricole, Revoluția de la 1848-1849(...). Pe lângă cercetătorii din țară, am avut și 4 cercetători din străinătate, din R.P. Bulgaria și R.P. Ungaria(...)”¹²⁸ Evoluția favorabilă continuă, în anul 1959 fiind prezenți la sala de studiu „61 cercetători, dintre care 25 noi, care au făcut 115 cercetări, consultând 1138 documente, 108 registre, 6 pachete, 35 dosare, 946 cărți, 40 hărți, 11 volume ziare.”¹²⁹

În anul 1964, șeful serviciului regional, Aurel Corui, salută aplicarea noului regulament al sălii de studiu, acesta contribuind „la ținerea unei evidențe mai clare asupra numărului cercetătorilor, a temelor cercetate și a materialelor date în folosință.”¹³⁰ În acel an au fost 74 de cercetători cu 239 de frecvențe, 34 de teme cercetate, iar în anul următor, 39 de cercetători cu 237 de frecvențe. În anul 1966 au fost 74 de cercetători cu 298 de prezențe, în anul 1967 – 53 de cercetători cu 287 de prezențe, în 1968 – 66 de cercetători cu 292 frecvențe, în 1969 – 71 de cercetători cu 468 de frecvențe. În anul 1981 s-au eliberat 63 de permise la sala de studiu, în 1982 – 56, în 1983 – 64, în 1984 – 59, în 1985 – 44, în 1986 – 38, în 1987 – 61, în 1988 – 57, în 1989 – 51, iar în 1990 – 46.

În ceea ce privește temele de cercetare, dacă la începutul

---

¹²⁶ D.J.A.N. Timiș, fond propriu, dosar nr.9/1955, f.10.

¹²⁷ Idem, dosar nr.10/1956, f.314.

¹²⁸ Idem, dosar nr.3/1958, f.214.

¹²⁹ Idem, dosar nr.3/1959, f.281.

¹³⁰ Idem, dosar nr.3/1964, f.78.

anilor '50, majoritatea cercetătorilor prezenți la sala de studiu erau interesați de istoria socială, culturală și economică a Banatului, spre sfârșitul deceniului, cercetările se concentrează asupra luptei de clasă în diferite epoci, iar mai târziu asupra fenomenului luptei de eliberare națională.

Numărul cercetătorilor a crescut după 1990¹³¹, pe măsura liberalizării accesului la documente, a reînființării Facultății de Istorie din cadrul Universității Timișoara, a cercetărilor inițiate de studenți, doctoranzi și masteranzi, a interesului public tot mai mare pentru studii de istorie locală și genealogie.

Și tematica cercetărilor s-a diversificat. Un număr din ce în ce mai mare de cercetători se arată interesat de studierea arhivelor preluate de fostele structuri ale P.C.R. și, în general, de perioada de după cel de-al doilea război mondial.

VALORIFICARE

Publicații, simpozioane, sesiuni de comunicări

În ciuda multiplelor obligații profesionale și a unei anumite aure de discreție care a înconjurat dintotdeauna Arhivele, reprezen-

---

¹³¹ Numărul cercetătorilor: 1991 = 85, 1992 = 89, 1993 = 114, 1994 = 90, 1995 = 201, 1996 = 247, 1997 = 212, 1998 = 269, 1999 = 167, 2000 = 175, 2001 = 136, 2002 = 124, 2003 = 101, 2004 = 133, 2005 = 137, 2006 = 126, 2007 = 140. Frecvența a oscilat între 350 și 985.

tanții instituției s-au străduit să participe activ la viața cetății.

Ioachim Miloia, cunoscută personalitate publică, profund implicat în evenimentele culturale ale orașului și ale ținutului, mai apoi Grigore Popiți, recunoscut și apreciat în mediile literare, și-au folosit prestigiul personal pentru a face cunoscută publicului noua instituție. Grigore Popiți va apela adesea la presa locală pentru a prezenta și a atrage atenția asupra problemei arhivelor. Bunele relații cu presa și mai apoi, cu Studioul Teritorial de Radio, au devenit tradiționale. De-a lungul timpului, vor publica sistematic, articole pe teme de istorie dar și de popularizare a problemelor arhivistice: Grigore Popiți, Gertrude Bardos, Aurel Corui, Tiberiu Moț, Viorel Screciu, Victor Țundrea, Gheorghe Mudura, Maria Vertan, Marlen Negrescu, Raul Ionuț Rus. După reînființarea, în 1990, a postului local de radio, vor fi adesea prezenți în emisiunile culturale: Viorel Screciu, Gheorghe Mudura, Marlen Negrescu și Maria Vertan. Arhivele vor colabora cu materiale și la realizarea de scurt metraje, dar și de emisiuni T.V.

În special după 1990, s-a dovedit necesară o activitate mai intensă pentru propagarea imaginii publice a instituției.

În anul 2007, Dan Pura a început concepția tehnică și informațională a web-site-ului instituției. În februarie 2008, site-ul a fost lansat pe Internet prin amabilitatea domnului Tănăsie Daniel de la firma 3Waves Net SRL Timișoara, care a pus la dispoziția instituției noastre o aplicație de administrare "3wavesCMS", una din cele mai apreciate și folosite aplicații de mass-media on-line din România.

Chiar dacă nu au fost dedicate publicului larg, ci mai degrabă unui cerc de specialiști, simpozioanele și sesiunile de comunicări științifice au creat de-a lungul timpului o imagine pozitivă a instituției în mediile academice, prin participările de ținută ale arhiviștilor.

Din anul 1990, împreună cu Muzeul Banatului din Timișoara și cu Biblioteca Județeană, s-a inițiat organizarea unei sesiuni anuale de comunicări consacrată zilei de 1 Decembrie 1918, oferind istoricilor și arhiviștilor posibilitatea de a-și prezenta rezultatul cercetărilor de peste an. În timp, organizatorilor li s-au alăturat și alte

instituții administrative și de cultură: Universitatea de Vest, Consiliul Județean Timiș și Inspectoratul Școlar al județului Timiș. S-a instituit astfel tradiția ca în fiecare an, arhiviștii direcției noastre să-și prezinte comunicările la această sesiune.

În anul 1994 a fost organizat la Timișoara, simpozionul internațional „Banatul în secolul al XVIII-lea”, cu prestigioasă participare internă și internațională. Din partea instituției au participat cu lucrări Gheorghe Mudura, șeful filialei („*Fonduri și colecții arhivistice din sec.XVIII la Arhivele Statului Timișoara*”) și Marlen Negrescu („*Surse documentare privind anexarea Banatului la regatul Ungariei*”). Cu această ocazie a fost prezentată și o lucrare inedită a regretatului Tiberiu Moț, fostul șef al filialei, decedat prematur în 1993.

În colaborare cu Muzeul Banatului din Timișoara și cu Muzeul din Lugoj, au fost organizate mai multe sesiuni de comunicări și simpozioane (la Timișoara și la Lugoj) cu ocazia aniversării a 150 de ani de la Revoluția din 1848.

Încă din primii ani de activitate, personalul arhivelor s-a străduit să creeze instrumente de informare științifică.

Astfel, în 1950¹³² iese de sub tipar „*Conspectul Arhivelor din Banat*”¹³³, urmat în 1952 de volumul I din *Actele arhivei militare. Arhivele Statului Timișoara. Indice cronologic, (1728-1800)*¹³⁴ și de volumul II (1801-1810)¹³⁵ în 1955,¹³⁶ rezultat al străduințelor lui Grigore Popiți, dar și ale celorlalți arhiviști.

În anul 1966 este publicat întâiul volum al „*Îndrumătorului în Arhivele Statului Banat*”¹³⁷ realizat de Gertrude Bardos și Tiberiu Moț. În același an se publică și un pliant de prezentare a filia-

¹³² D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.21/1952, f.7.

¹³³ Vezi *Conspectul arhivelor din Banat*, București, Tipografia Învățământului, 1950.

¹³⁴ Vezi *Actele arhivei militare. Arhivele Statului Timișoara. Indice cronologic*, vol.I (1728-1800), București, 1952.

¹³⁵ Vezi *Arhivele Statului Timișoara. Indice cronologic*, vol.II (1801-1810), București, 1955.

¹³⁶ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.9/1959, f.105.

¹³⁷ Vezi Gertrude Bardos, Tiberiu Moț, *Îndrumător în Arhivele Statului Banat*, vol.I, București, 1966, 158 p.

lei.¹³⁸ O micromonografie a filialei realizată de Tiberiu Moț va apărea în 1981.¹³⁹

Arhiviștii direcției au colaborat și la numeroase ediții de documente, precum și la alte publicații ale Direcției Generale a Arhivelor Statului.

În anul 1973 se înaintează copii și traduceri la D.G.A.S. pentru Corpusul de documente economice.¹⁴⁰

Ca rezultat al muncii de cercetare a arhiviștilor direcției, apare în 1985, volumul *Făurirea statului național unitar român. Contribuții documentare bănățene* editat de D.G.A.S.

În anul 1992, Gheorghe Mudura și Marlen Negrescu au fost cooptați de D.G.A.S. pentru depistările, transcrierile și traducerea de documente pentru volumul de documente *De la pronunțământ la Memorandum*¹⁴¹ și apoi pentru continuarea acestuia: *Diplomația europeană și mișcarea memorandistă. 1892-1896*, apărut în 1995.

În anul următor Viorel Screciu și Gh. Mudura vor depista documente pentru volumul D.G.A.S. *Viața politică din România – 1947*.¹⁴²

Viorel Screciu, în colaborare cu Viorel Marineasa și Daniel Vighi, vor publica în anul 1994 la editura Marineasa din Timișoara, volumul *Rusalii 51*, în memoria celor deportați în Bărăgan, pe baza documentelor din arhivele timișene.

Marlen Negrescu va colabora la volumele *Minoritățile naționale din România. 1918-1925*, București, 1995, *Minoritățile naționale din România. 1925-1931*, București, 1996, și *Minoritățile naționale din România. 1931-1938*, București, 1999. De asemenea, va transcrie și traduce documente pentru volumul *Revoluția română de la 1848 în context european*, editat de D.G.A.S. în anul 1998.

Cu ocazia aniversării a 60 de ani de la înființarea direcției din Timișoara a Arhivelor Statului, în anul 1997, Gheorghe Mudura va publica, în colaborare cu Aurel Turcuș și Nicolae Săcară, cartea

---

¹³⁸ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.16/1966, f.203.

¹³⁹ Vezi Tiberiu Moț, *Filiala Arhivelor Statului județului Timiș* <micromonografie>, București, 1981, 68 p. cu ilustr. în text.

¹⁴⁰ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.2/1973, f.26.

¹⁴¹ Idem, dosar nr.2/1992, f.5.

¹⁴² Idem, dosar nr.2/1993, f.15.

dedicată primului director al Arhivelor în Timișoara: *Un erudit cărturar – Ioachim Miloia*.

În anul 2006, Maria Vertan va publica un catalog: *Sigilii de sate, comune și târguri din Banatul istoric sec. XVIII-XIX.*, rezultat al cercetărilor de mai mulți ani a documentelor din arhivele timișene, grafica și prelucrările digitale ale imaginilor sigiliilor fiind realizate de Dan Pura. La începutul anului 2007 iese de sub tipar *Navigația pe Bega. Secvențe istorice*, autori fiind Marlen Negrescu și Dan Pura. Ambele volume au fost publicate sub egida Consiliului Județean Timiș.

De-a lungul timpului, au publicat diferite studii și articole în *Revista Arhivelor*: Ioachim Miloia, Grigore Popiți, Aurel Corui, Gertrude Bardos, Tiberiu Moț, Viorel Screciu, Victor Țundrea, Maria Vertan, Marlen Negrescu ș.a.

În revista de publicistică istorică *Clio* din Timișoara, publică studii Viorel Screciu, Victor Țundrea și Maria Vertan. Marlen Negrescu și Maria Vertan contribuie cu studii la anuarul de arheologie, istorie și istoria artei, *Patrimonium Banaticum*, editat de Direcția pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național a Județului Timiș, iar la *Analele Banatului*, editate de Muzeul Banatului, publică Marlen Negrescu și Raul Ionuț Rus.

Expoziții

Una din modalitățile instituției de a interacționa cu publicul au fost expozițiile organizate periodic, cel mai adesea în colaborare cu Muzeul Banatului sau cu Biblioteca Județeană Timiș.

Șeful serviciului, Grigore Popiți, scrie despre una din primele expoziții organizate de instituție în 5 decembrie 1954: „Spațiul nepermițând vizitarea deodată decât de 20-25 persoane, am organizat vizitarea pe bază de invitații verbale și telefonice. Pentru prima zi am invitat profesorii de istorie, muncitori de la o fabrică, o școală medie, o școală elementară, Muzeul Regional, Biblioteca Regională, Baza Academiei R.P.R., ziariști, etc.

În prima zi am avut un număr de 73 de vizitatori, de la 21 instituții și întreprinderi.

Expoziția urma să fie deschisă numai duminică. Văzând că este absolut necesar să fie deschisă expoziția și în cursul săptămânii, am făcut invitații și pentru după-amiezele zilelor de 8-11 decembrie și pentru duminică 12 decembrie(...).”¹⁴³

Conform aceluiași, expoziția a avut 282 de vizitatori și și-a atins scopul de a trezi interesul față de documentele istorice și de a face cunoscută activitatea Arhivelor Statului. Anual, s-a continuat organizarea unor expoziții temporare, „fără tematică specială” cum sunt desemnate în dările de seamă anuale, sau legate de istoria orașului, a ținutului și a unor instituții – așa cum au fost: „Din trecutul orașului Timișoara”¹⁴⁴, „Momente importante din istoria regiunii Banat oglindite în documentele din arhivă”-expoziție care a atras peste 3000 de vizitatori,¹⁴⁵ „700 de ani de înființarea orașului Timișoara”¹⁴⁶, „250 de ani de la înființarea primei fabrici de bere din Timișoara”¹⁴⁷, „100 de ani de la înființarea Reuniunii de lectură Timișoara”¹⁴⁸, „Tiparul, cartea, lectura în trecut și azi în județul Timiș”¹⁴⁹, „Breslele în Banat”¹⁵⁰ – , dar și a unor expoziții ocazionale de diferite evenimente politice sau istorice, purtând evident pecetea vremurilor: în cinstea Congresului al II-lea al P.M.R., în 1955¹⁵¹; cu ocazia centenarului Revoluției de la 1848-1949, în anul 1959¹⁵²; apoi, la 125 de ani de la respectivul eveniment, în 1973¹⁵³; „Deceniile republicii” cu ocazia împlinirii a douăzeci de ani de la proclamarea republicii, în colaborare cu Biblioteca Regională Banat, în sala mare a Universității Populare din Timișoara, în anul 1967¹⁵⁴; la „25 de ani de la victoria asupra Germaniei” hitleriste, în 1970¹⁵⁵; cu ocazia semicentenarului P.C.R. în anul 1971, când a

---

¹⁴³ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.23/1954, f.2.

¹⁴⁴ Idem, dosar nr.2/1960, f.107.

¹⁴⁵ Idem, dosar nr.17/1965, f.57.

¹⁴⁶ Idem, dosar nr.16/1966, f.183-187.

¹⁴⁷ Idem, dosar nr.13/1969.

¹⁴⁸ Idem, dosar nr.15/1971, f.82.

¹⁴⁹ Idem, dosar nr.12/1973, f.14.

¹⁵⁰ Idem, dosar nr.20/1983, f.1.

¹⁵¹ Idem, dosar nr.9/1955, f.475.

¹⁵² Idem, dosar nr.9/1959, f.106.

¹⁵³ Idem, dosar nr.2/1973.

¹⁵⁴ Idem, dosar nr.14/1968, f.4.

¹⁵⁵ Idem, dosar nr.4/1970, f.8.

participat la mai multe expoziții în colaborare cu alte instituții culturale¹⁵⁶; „60 de ani de la greva generală din 1920”¹⁵⁷; „75 de ani de la marea răscoală din 1907”; „Lupta pentru pace și colaborare între popoare”¹⁵⁸; „Tradiții ale presei muncitorești, democratice și comuniste în Banat”¹⁵⁹; etc.

Imixtiunea politicului în manifestările publice ale Arhivelor devine evidentă. De pildă, în anul 1964, pentru expoziția permanentă a filialei „planul tematic și inventarul au fost restructurate după indicațiile organelor superioare de partid și de stat, în lumina noilor documente de partid. În momentul de față expoziția este pe punctul de a fi deschisă (...) în jurul datei de 15-20 ianuarie 1965 (...).”¹⁶⁰

În noul sediu, după 1975, una din sălile mari de la parter va fi consacrată expozițiilor. Expoziția permanentă a filialei „Documente, sigilii, planuri și hărți” a avut succes pe plan local, fiind vizitată de numeroși elevi și devenind loc de desfășurare al unor lecții de istorie.¹⁶¹

În anul 1984, Muzeul Județean Timiș se angajează să organizeze, contra cost, expoziția permanentă a filialei,¹⁶² cu respectarea tuturor comandamentelor politice ale vremii. După decembrie 1989, o mare parte a exponatelor vor fi înlocuite cu facsimile după documente referitoare la istoria Banatului, iar sala de expoziții va fi transformată în sală de studiu, cea veche devenind neîncăpătoare pentru numărul tot mai mare de cercetători.

După 1990, instituția organizează anual expoziții pentru marcarea unor evenimente istorice sau culturale și participă cu exponate la expozițiile organizate de Muzeul Banatului și de Biblioteca Județeană Timiș, de pildă: „Viața politică în Banat 1938-1947”, în colaborare cu Muzeul Banatului,¹⁶³ „In memoriam Bărăgan”¹⁶⁴,

¹⁵⁶ Idem, dosar nr.15/1971, f.80, 82.

¹⁵⁷ Idem, dosar nr.1/1980, f.5.

¹⁵⁸ Idem, dosar nr.20/1982, f.6.

¹⁵⁹ Idem, dosar nr.20/1983, f.4-8.

¹⁶⁰ Idem, dosar nr.3/1964, f.76.

¹⁶¹ Idem, dosar nr.20/1980, f.1.

¹⁶² Idem, dosar nr.19/1984, f.6-14.

¹⁶³ Idem, dosar nr.2/1993, f.22.

¹⁶⁴ Ibidem, f.33.

etc.

Cu ocazia sărbătoririi a 60 de ani de la înființarea Direcției Arhivelor în Timișoara, au fost organizate trei expoziții la Muzeul Banatului: „Valori documentare bănățene”- fiind expuse cele mai valoroase și reprezentative documente din fondurile și colecțiile instituției, „Ioachim Miloia” și „Momente din trecutul Arhivelor Naționale Bănățene”. În același an, a fost organizată și expoziția „Centenar ASTRA” la sediul direcției.

În colaborare cu Muzeul Banatului din Timișoara și cu Muzeul din Lugoj a fost organizată o amplă expoziție „*Mărturii originale privind evenimentele anului 1848 în Banat*” în anul 1998, cu ocazia aniversării a 150 de ani de la Revoluția din 1848.

Peste un deceniu, în anul 2008, a fost organizată în colaborare cu D.J.A.N. Arad, Muzeul Banatului, Muzeul Județean Arad și Muzeul de Istorie Lugoj, o expoziție itinerantă având aceeași temă: „*Mărturii documentare referitoare la desfășurarea Revoluției de la 1848-1849 în Banat*”.

PERSONAL

Una dintre problemele spinoase ridicate de înființarea unei Direcții a Arhivelor Statului în Timișoara era cea a personalului. Astfel, la 23 martie 1932, dr. C. Groșoreanu în numele primăriei

„ia asupra-și angajamentul pentru a pune la dispoziție”¹⁶⁵ localul, suportarea cheltuielilor și plata personalului (director, subdirector, arhivar, impiegat, registrator și un om de serviciu) până ce se vor aloca sume din bugetul statului. Datorită schimbărilor intervenite la conducerea primăriei și a textului interpretabil al deciziei nr. 73928/1932 prin care Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor dispune înființarea, pe data de 1 iunie 1932, a unei subdirecții regionale a Arhivelor Statului pentru Banat¹⁶⁶, respectiv temerea că municipalitatea ar suporta plata personalului pentru totdeauna, duc la zădărnicierea acestui început.

În sfârșit, la 22 iunie 1937, prin decizia nr. II. 25080, Primăria își exprimă acordul pentru „înființarea la Timișoara a unei Direcțiuni regionale a Arhivelor Statului” și își ia, printre altele, și angajamentul de a asigura plata personalului „până când aceasta va putea fi însemnată în bugetul ordinar al Statului”¹⁶⁷.

După numirea sa la 1 iulie 1937, Ioachim Miloia, primul director, propune Primăriei pentru postul de arhivar pe Ion Bârna, cunoscător al limbilor română, maghiară și germană, care îndeplinea aceeași funcție la municipalitate¹⁶⁸ și solicită Prefecturii județului Timiș suportarea lefii unui subaltern.¹⁶⁹ În privința numărului salariaților, în 1938 se cere trecerea în bugetul Ministerului Educației Naționale plata următoarelor funcții: arhivar subdirector, paleograf, ajutor registrator și a unui om de serviciu.¹⁷⁰

După moartea primului director, Direcția Regională din Timișoara a Arhivelor Statului, la a cărei conducere fusese numit provizoriu funcționarul primăriei, Ioan Bârna, șeful arhivei generale a municipiului Timișoara, își încetează în fapt activitatea până în anul 1947, când este numit director Grigore Popiți și sunt angajați câțiva funcționari.

În privința personalului arhivelor, acesta era prevăzut în bugetul statului și anume: cinci funcționari licențiați în litere

¹⁶⁵ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.17/1947, f.6.

¹⁶⁶ Idem, dosar nr.7/1936-1940, f.13.

¹⁶⁷ Idem, dosar nr.6/1936, f.15.

¹⁶⁸ Ibidem, f.81.

¹⁶⁹ Ibidem, f.40.

¹⁷⁰ Idem, dosar nr.13/1938, f.28.

sau absolvenți ai Academiei de Arhivistică din București.¹⁷¹

În octombrie 1952, din cele 15 posturi cuprinse în schemă numai 11 erau ocupate.¹⁷² Deși schema se mărește, „din totalul de 21 posturi prevăzute în schema” Serviciului Regional Timișoara „au fost blocate 12” după cum reiese din raportul înaintat de șeful serviciului, Grigore Popiți, Direcției Arhivelor Statului la 5 aprilie 1954.¹⁷³ La începutul anului 1955, serviciul lucrează cu numai 10 angajați, dar până la sfârșitul anului sunt angajați încă 4. În anul următor rămân doar 13 angajați, iar în anul 1967 numărul lor oscilează între 13 și 14,¹⁷⁴ pentru ca în 1969 să rămână doar 11.¹⁷⁵

Timp de peste două decenii, pentru a suplini lipsa cronică de personal, datorată în primul rând blocării, din rațiuni de economie, a posturilor prevăzute în schemă, s-a recurs la munca „zilierilor”, personal angajat pe perioadă determinată, fie de către Serviciul regional al Arhivelor, fie de către instituțiile deținătoare de arhive ce urmau să fie preluate de Direcție. Printre acești „zilieri” regăsim atât pensionari sau tineri absolvenți cu studii superioare – chiar viitorul director, Tiberiu Moț va lucra o scurtă perioadă ca „zilier” la arhive, cât și personal necalificat.

Folosirea acestui gen de personal era însă controversată. De pildă, în raportul întocmit de Mihai Lăzărescu, reprezentantul D.G.A.S., cu ocazia instalării lui Aurel Corui în august 1957 la conducerea Serviciului, se reproșează fostei conduceri că lucra la „clasarea pe ani” a fondului Prefectura Timiș-Torontal cu „zilieri fără a fi supravegheați îndeaproape de arhiviști.”¹⁷⁶ În raportul de activitate pe anul următor, noul director se va referi însă laudativ la activitatea zilierilor, aceștia „au fost recrutați dintre pensionari cu pregătire școlară corespunzătoare (...) ei au lucrat la fondurile mai mari cum sunt Sfatul Popular Regional 1800-1930 (sic!), Camera

---

¹⁷¹ Ibidem, f.16.

¹⁷² Idem, dosar nr.5/1952, f.62.

¹⁷³ Idem, dosar nr.16/1954, f.7.

¹⁷⁴ Idem, dosar nr.17/1967 și 18/1967, f.29.

¹⁷⁵ Idem, dosar nr.7/1969, f.29.

¹⁷⁶ Idem, dosar nr.12/1957, f.7.

de comerț, bancare, etc.”¹⁷⁷

Practica angajării de personal pe perioadă determinată s-a perpetuat și în anii '90 în limita fondurilor aprobate.

După 1990, deși schema a fost mărită, niciodată nu au fost ocupate toate posturile. În anul 1992 filiala nu mai are decât 9 angajați și 4 paznici. După înființarea laboratorului zonal de restaurare-reconstrucție în anul 1994, au fost încadrați doi restauratori și doi legători manuali. De asemenea, a fost angajată o documatoristă.

În anul 1997 erau ocupate 19 posturi din 20. Din cauza fluctuației cadrelor, a transferurilor, a pensionărilor și a practicii blocării posturilor devenite vacante, la sfârșitul anului 2007 erau ocupate doar 13 posturi.

Paza instituției a fost asigurată de paznici civili până în anul 1992, când s-a optat pentru jandarmi.

O altă problemă era aceea a găsirii personalului calificat. Nici unul dintre angajații din primele decenii de existență ale instituției arhivelor din Timișoara nu avea pregătire arhivistică. Au fost angajați absolvenți de liceu și absolvenți ai facultăților de istorie, filologie și drept.

După desființarea în anul 1950 a Institutului de Arhivistică, Bibliologie și Muzeografie, timp de câteva decenii, singura instituție de învățământ superior care oferea posibilitatea unei pregătiri profesionale pentru arhiviști a rămas secția de arhivistică de la Facultatea de Istorie din București.

Pentru a rezolva problema pregătirii profesionale au fost organizate așa numite „cursuri profesionale interioare” după programe aprobate de Direcția Arhivelor Statului¹⁷⁸. Aceste cursuri erau obligatorii. O parte din teme erau stabilite de Direcție, restul fiind propuse de Serviciile regionale.¹⁷⁹ De pildă, în anul 1957, șeful serviciului, Grigore Popiți, transmite filialei Caransebeș: „Vi se face

¹⁷⁷ Idem, dosar nr.3/1958, f.208-209, vezi „Dare de seamă asupra activității pe anul 1958.”

¹⁷⁸ Idem, dosar nr.29/1954, f.1, Direcțiunea Arhivelor Statului către Serv. Arh. Statului Timișoara: „Întrucât serviciile Arhivelor Statului au fost încadrate în ultimul an cu numeroase elemente noi, care n-au o pregătire temeinică de specialitate, veți organiza cursuri profesionale interioare în conformitate cu programul ce vă trimitem în anexă(...).”

¹⁷⁹ Idem, dosar nr.14/1957, f.2.

cunoscut că Direcția Arhivelor Statului a aprobat introducerea în programul cursului profesional a lecției „Instituții vechi, administrația provincială, comitatele, administrația grănicerească locală”. Partea din lecție privitoare la Administrația provincială și la comitate o veți primi de la noi, urmând să întocmiți dvs. partea privitoare la administrația grănicerească(...).”¹⁸⁰

În anul 1959, Direcția Generală a Arhivelor Statului optează pentru metoda studiului individual „deoarece s-a observat că forma de învățământ care se baza numai pe studiul lecțiilor predate nu a dat rezultatele dorite(...). Prin studiul individual dirijat fiecare cursant aprofundează materialul bibliografic indicat conspectându-l în caiete speciale. Verificarea cunoștințelor se face de către șeful serviciului la seminariile programate(...). Studiul limbii și paleografiei alese se va face individual în afara orelor de program(...)”¹⁸¹

Peste doi ani, „în scopul pregătirii și perfecționării cadrelor de specialitate în problemele importante ale activității arhivistice din țara noastră, D.G.A.S. organizează un curs profesional pe o perioadă de trei ani, bazat în special pe studiul individual.

Cursul se va desfășura potrivit planului tematic, aprobat de conducerea ministerului(...). La baza studiului acestor teme vor sta lucrările principale care oglindesc experiența arhivistică din țara noastră și manualul arhivistic sovietic.

Planul tematic prevede și studierea de către fiecare arhivist a unei limbi străine și – după caz – paleografia respectivă(...). Răspunderea organizării și bune desfășurări revine șefilor serviciilor regionale, care vor întocmi planuri concrete de desfășurare a învățământului(...). Pentru temele din planul de învățământ, șefii serviciilor vor ține seminariile, care vor fi îmbinate și cu lucrări practice(...)”¹⁸²

Mai apoi se optează pentru seminariile semestriale „axate pe prezentarea și dezbaterile de referate întocmite de arhiviști, membri ai cercului de învățământ.” Din cercul de învățământ Timișoara fac parte filialele Arad, Caransebeș și Timișoara.¹⁸³

---

¹⁸⁰ Ibidem, f.20.

¹⁸¹ Idem, dosar nr.2/1959, f.24.

¹⁸² Idem, dosar nr.5/1961, f. 27.

¹⁸³ Idem, dosar nr.5/1970, f.12.

Din Indicațiile transmise în anul 1973 de D.G.A.S. privind perfecționarea pregătirii personalului din cercul IV – Arad, Bihor, Timiș, Caraș-Severin, aflăm că: „la baza activității de perfecționare a pregătirii profesionale stă studiul individual, care se va executa în afara programului de lucru. Fiecare arhivist va studia anual o temă și va elabora un referat științific.” Sunt preconizate „activități lunare de pregătire la temele prevăzute în planurile tematice sub îndrumarea șefilor de servicii.” În cadrul cercurilor de studii organizate în lunile iunie și noiembrie se dezbate referatele. Cursurile de perfecționare se vor organiza la un interval de 5-6 ani. Pe baza unui plan întocmit de D.G.A.S. se vor organiza cursuri cu durata de 20 zile pentru cadrele cu pregătire superioară și medie. Se mai preconizau: „stagii de specializare la instituții din țară sau din străinătate” iar „în cadrul filialelor județene se vor studia pe grupe sau individual, limbi străine. Pentru pregătirea personalului se afectează anual 160 ore: convocări cercuri – 32 ore; pregătire teme – 60 ore; verificare cunoștințe la sfârșit de an – 8 ore; pentru pregătirea militară și fizică 60 ore.”¹⁸⁴

Timp de mai mulți ani, șeful filialei, Tiberiu Moț, va fi lector al grupei de paleografie germană.

Din anul 1981, perfecționarea personalului a fost preluată de Centrul de Perfecționare profesională de pe lângă Direcția Generală a Arhivelor Statului, sub egida căruia erau organizate cursuri de reciclare pentru perfecționarea pregătirii profesionale, cursuri de inițiere în știința și practica arhivistică, cursuri de specializare în paleografii.

În ultimele două decenii, au participat la cursurile de paleografie latină: Viorel Screciu, Elena Mihaela Bunoaica, Nicolae Borlovan, Cornel Amza, la cursurile de paleografie germană: Margareta Curec, Victor Țundrea, Marlen Negrescu și Annemarie Czernák, iar la cursurile de paleografie maghiară Teodora Drăghici.

Centrul de Perfecționare se transformă în anul 1991 în Școala Națională de Perfecționare Arhivistică.

Majoritatea angajaților direcției noastre au participat de-a

---

¹⁸⁴ Idem, dosar nr.11/1973.

lungul timpului la diferitele cursuri organizate de această instituție (inițiere, perfecționare, informatică, ș.a.) sau la diferite stagii în străinătate. Astfel, Gheoghe Mudura participă în anul 1993 la cursul internațional de diplomatică și paleografie latină organizat în Italia la Trieste, iar Marlen Negrescu la cursul de vară pentru arhiviști est-europeni de la Marburg, Germania, în anul 1994.

În anul 1992 este înființată Facultatea de Arhivistică din cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”. Dintre arhiviștii care au lucrat sau lucrează la direcția noastră au absolvit această facultate: Cătălina Alexandra Bulfan, Raul Ionuț Rus, Mioara Lavinia Pîrvulescu și Dan Silviu Pura (masterat istorie-arhivistică).

Directori

IOACHIM MILOIA 1937 - 1940

GRIGORIE POPIȚI 1947 - 1957

Interimat aprilie-august 1957 Mihai Lăzărescu, inspector general din Direcția Generală a Arhivelor Statului și Alexandru Rusu, șeful Filialei Arad

AUREL CORUI 1957 - 1967

Interimar Dumitru Florea 1967

TIBERIU MOȚ 1968 - 1989

GHEORGHE MUDURA 1989 - 1999

MARIA VERTAN 1999 - 2007

RAUL IONUȚ RUS 2007 -

IOACHIM MILOIA¹⁸⁵ (1897-1940)

Ioachim Miloia s-a născut la 3 mai 1897 în comuna Ferendia, județul Timiș. Va absolvi liceul cu examen de maturitate la Caransebeș în anul 1916. Se înscrie la Institutul Teologic și Pe-

---

¹⁸⁵ Pentru date privind viața și activitatea lui Ioachim Miloia, vezi Mircea Miloia, Gheorghe Mudura, Aurel Turcuș, Nicolae Săcară, *Un erudit cărturar – Ioachim Miloia*, Editura Mirton, Timișoara, 1997.

dagogic din Caransebeș pe care îl absolvă în anul 1919. Se înscrie apoi în anul III al Facultății de Litere din cadrul Universității București, urmând în același timp și cursurile Academiei de Arte Frumoase. În anul 1920, pleacă în Italia unde își continuă studiile la Academia de Belle-Arte din Roma. După absolvirea acesteia în anul 1922, se înscrie în anul III al școlii de Istoria Artelor de la Facultatea de Litere din Roma. Își susține doctoratul în istoria artelor în anul 1924, iar după trei ani, doctoratul în literatură și filozofie. În Italia are o bogată activitate în domeniul artelor plastice, al literaturii precum și publicistică.

Întors în țară, în anul 1927 este numit profesor suplinitor de desen la Școala Normală din Timișoara, apoi în 1928, director al Muzeului Municipiului Timișoara, devenit apoi Muzeul Bănățean și grație străduințelor sale. Publică revista de cultură „Analele Banatului”. Este cadru didactic la Academia de Arte Frumoase din Timișoara, strămutată de la Cluj, este redactor al „Revistei Institutului Social Banat-Crișana”.

Desfășoară o bogată activitate ca pictor și restaurator de biserici.

Militează pentru înființarea Direcției Regionale din Timișoara a Arhivelor Naționale, vis care i se împlinește în sfârșit în anul 1937, când este numit și director al noii instituții. În același an este numit și șef al Serviciului cultural al Primăriei municipiului Timișoara.

Moare în 1940 și odată cu el și proaspăt înființata instituție.

La vestea morții sale premature, Aurelian Sacerdoțeanu, noul director general al Arhivelor Statului va scrie: „A trecut pragul vieții la 25 martie 1940, în plină putere de muncă. Spirit vioi, întreprinzător, clar în gândire, pasionat în cercetare, loachim Miloia a făcut studii remarcabile mai ales la Roma. Arhivele Banatului pierd în el pe cel mai bun cunoscător și prețuitor al lor, iar știința noastră un tânăr de mari nădejdi.”¹⁸⁶

GRIGORE POPIȚI¹⁸⁷

¹⁸⁶ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.14/1940, f.2.

¹⁸⁷ Date referitoare la viața și activitatea lui Grigore Popiți, vezi în *Dicționar al scriitorilor din Banat*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2005, pp. 601-602, arti-

(1900-1980)

S-a născut la 13 martie 1900 în comuna Pătaș, județul Caraș-Severin. Frecventează cursurile primare la Bozovici, iar pe cele liceale la Caransebeș unde va urma Institutul Pedagogic Ortodox Român, apoi diferite școli militare. Un timp activează ca profesor la școala profesională C.F.R. În anul 1929 intră în cadrele active ale armatei la Regimentul de Vânători din Timișoara. În 1942 este mutat la Statul Major al Armatei.

În anul 1947 revine la Timișoara ca director al reînființatei Direcții a Arhivelor Statului. Legătura lui cu arhivele era mai veche: încă din 1934, Ioachim Miloia îl instruisese pe căpitanul Grigore Popiți în vederea prelucrării arhivei vechi militare (*Comandamentul General Bănățean*).

Animator al vieții culturale bănățene în perioada interbelică, poet și publicist, unul dintre fondatorii filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România și fondator al revistei „Scrișul bănățean”, se avântă cu toată energia în edificarea instituției arhivelor din Banat, în ciuda vitregiei vremurilor.

Grigore Popiți rămâne la conducerea Serviciului Regional Banat al Arhivelor Statului până la pensionarea sa, în data de 15 aprilie 1957.

Preocupările sale în domeniul istoriei și arhivisticii se reflectă și în lucrările sale:

Românitatea graniței militare bănățene, Tipografia Românească, Timișoara, 1935;

Date și documente bănățene (1728-1887), Tipografia Națională, Timișoara, 1939;

Ungaria subjugată (de către Habsburgi: 1526-1919. Izvoare maghiare și documente inedite, Editura Vrerea, Timișoara, 1943;

Conspectul arhivelor din Banat, București, Tipografia Învățământului, 1950;

Actele arhivei militare. Arhivele Statului Timișoara. Indice cronologic, vol.I (1728-1800), București, 1952;

Arhivele Statului Timișoara. Indice cronologic, vol.II (1801-

---

colul despre Grigore Popiți redactat de Dumitru Vlăduț și în Mircea Miloia, Gheorghe Mudura, Aurel Turcuș, Nicolae Săcară, *op.cit.*

1810), București, 1955;

Mișcări de rezistență și răzvrătire în Banat în anii 1774-1775, București, 1957.

Interimatul în perioada aprilie-august 1957 a fost asigurat de Mihai Lăzărescu, inspector general din Direcția Generală a Arhivelor Statului și de Alexandru Rusu, șeful Filialei Arad a Arhivelor Statului.

AUREL CORUI
(1906-1980)

Aurel Corui s-a născut la 8 octombrie 1906 în comuna Coruieni județul Maramureș. Frecventează cursurile liceului teoretic din Dej și se înscrie în anul 1927 la Facultatea de Drept din Cluj. După absolvirea facultății, promovează în 1934 și examenul de doctorat.

În perioada 1931-1939 lucrează la Prefectura Județului Someș fiind promovat șef de secție, de unde se transferă în 1939, pentru o scurtă perioadă la Prefectura Dej. În urma tragicelor evenimente din 1940, se refugiază la Timișoara unde este încadrat șef al serviciului administrativ al Prefecturii Timiș-Torontal până în anul 1948. Va lucra apoi în învățământ, predând la Școala specială de administrație din Oradea și la Școala de gospodărie locală din Timișoara.

Temp de două stagioni va fi director adjunct la Teatrul de Stat din Timișoara. În anul 1956 se transferă la Colegiul avocaților din Timișoara, unde va îndeplini funcția de secretar până iulie 1957, când este numit șef al Serviciului Regional al Arhivelor Statului Banat din Timișoara.

Va sluji instituția mai mult de un deceniu, până la pensionarea sa din motive de sănătate în decembrie 1967.

Activitatea sa științifică este încununată de editarea volumului I din *Îndrumător în Arhivele Statului Banat*, în calitate de șef al colectivului de redacție.

Publică prezentări de fonduri în *Revista Arhivelor* și are o bună colaborare cu presa locală, încercând prin intermediul artico-

lelor sale să atragă atenția publicului asupra problemei arhivelor în general și a necesității salvării documentelor de valoare istorică în special.

TIBERIU MOȚ¹⁸⁸
(1929-1993)

S-a născut la 19.09.1929 în Timișoara, Ronaț, unde a urmat școala primară și gimnaziul. Tot în Timișoara a absolvit prestigiosul liceu „C. D. Loga”. După absolvirea Facultății de Istorie din cadrul Universității de la Cluj a fost numit preparator. După doi ani, în anul 1953 revine la Timișoara și lucrează ca muzeograf la Muzeul Regional al Banatului până la sfârșitul anului 1955. Din 01.01.1956 și până la 15.12.1957 este angajat șef de laborator pentru științe politice la Institutul Politehnic Timișoara. Începând din decembrie 1957, a fost încadrat arhivist la Direcția Arhivelor de Stat, Serviciul Regional Timiș, pentru ca din 15.10.1958 să fie numit șef de filială la Arhivele de Stat Arad, Regiunea Timiș.

Timp de doi ani, din 15.04.1966 și până în 01.04.1968 este șef de serviciu regional la Oradea. În anul 1968, după pensionarea lui Alexandru Corui a fost numit șef de filială categoria I la Arhivele Statului din Timișoara.

În decursul activității sale de două decenii în funcția de șef al filialei Timiș, Tiberiu Moț a contribuit la preluarea unor fonduri de mare importanță istorică. În perioada 1968-1989 au fost preluate 288 de fonduri arhivistice și completate cele 146 existente în 1968. O parte dintre aceste fonduri au ajuns în depozitele timișorene prin desființarea filialei Lugoj (Prefectura Județului Severin, Primăria Orașului Lugoj, Colecția Muzeului de Istorie și Etnografie Lugoj, ș.a.).

Preocupările sale teoretice în domeniul arhivisticii¹⁸⁹ au fost copleșite de activitatea sa practică în domeniu. Bun cunoscător al

---

¹⁸⁸ Datele referitoare la viața și activitatea lui Tiberiu Moț provin din referatul *TIBERIU MOȚ – Portret de arhivist (1929-1993)* prezentat de Annemaria Czernák în 2006.

¹⁸⁹ Tiberiu Moț, *Considerații privind selecționarea interioară a unităților arhivistice*, în *Revista Arhivelor*, nr.2/1985, București, f.172-175.

istoriei Banatului și al limbilor și paleografiilor latină, germană și maghiară, a contribuit la fondarea și inventarierea celor mai importante fonduri deținute de filială, de la Comandamentul General Bănățean la Colecția de documente Muzeul Banatului. Multe dintre strădaniile sale au rămas însă nefinalizate, parte din cauza volumului prea mare de material și a preocupărilor multiple, parte din cauza sănătății precare.

Tiberiu Moț a avut o contribuție decisivă și la elaborarea și publicarea celor două micromonografii ale filialei.¹⁹⁰

Din numeroasele titluri de lucrări științifice, unele apărute în *Revista Arhivelor* și din cărțile pe care le-a scris reiese această preocupare permanentă pentru descoperirea de surse noi de atestare a unei istorii foarte complexe a Banatului și a Transilvaniei. Astfel, între anii 1968 și 1983 apar numeroase articole și cărți,¹⁹¹ o bună parte cu referiri la documente depistate la Arhivele din Viena.

Activitatea desfășurată la Arhivele Statului din Viena s-a orientat în primul rând spre depistarea de documente cu privire la Unirea Principatelor din 1859,¹⁹² precum și la lupta pentru cucerirea independenței de stat a României, dar și la istoria Banatului.

Rezultatul cantitativ al acestei activități de cercetare s-a materializat în aproximativ 7000 de pagini document solicitate pentru microfilmare.

Microfilmele documentelor depistate de Tiberiu Moț în Austria au stat la baza multor studii, fiind, până în anul 1990, pentru mulți cercetători, singura cale de acces la documentele din arhi-

¹⁹⁰ Vezi Gertrude Bardoș și Tiberiu Moț, *Îndrumător în Arhivele Statului Banat*, vol.I, București, 1966, 158 p. și Tiberiu Moț, *Filiala Arhivelor Statului județului Timiș*, <micromonografie>, București, 1981, 68 p. cu ilustr. în text.

¹⁹¹ Vezi Tiberiu Moț, *Documente privitoare la țara noastră în arhivele de război din Viena*, 1967 (X), nr.2, 279 p.; *Informații inedite privind evenimentele revoluționare de la 1848 în Lugoj*, în *Revista Arhivelor*, nr.1/1981, București, pp.41-45; Mihail Lungu și Tiberiu Moț, *Cercetări în Arhivele de peste Hotare*, în *Revista Arhivelor*, nr.3/1981, București, p.364-365 și *Cercetări în Arhivele de peste Hotare, Austria*, în *Revista Arhivelor*, nr.1/1973, București, pp.99-102.

¹⁹² Vezi Constantin Brătescu, Miodrag Milin, Tiberiu Moț, dr. Ioan Munteanu, *Făurirea Statului Național Unitar Român. Contribuții documentare bănățene 1914-1919*, București, 1983, XLVII+254 p. cu ilustr. în text (colaborare cu Acad. de Științe Sociale și Politice, Centrul de Științe Sociale Timișoara, Arh. St., județele Caraș și Timiș).

vele vieneze.

A activat, mai mulți ani, ca lector pentru paleografie germană la Centrul de perfecționare profesională din cadrul Direcției Generale a Arhivelor Statului.¹⁹³

Marcat de boală, se pensionează în decembrie 1989 și curând, la 16.11.1993 se stinge din viață, lăsând urmașilor în ale arhivisticii și istoricilor care l-au cunoscut regretul de a nu fi reușit să adune într-un volum rezultatul laborioaselor sale cercetări. Studiile sale s-au păstrat adesea doar în manuscris, sub forma unor comunicări prezentate la diferite sesiuni științifice sau cercuri profesionale ori eventual, publicate ca articole în diferite reviste.

GHEORGHE MUDURA

S-a născut la 22 ianuarie 1948 în București, din părinții Pavel și Floarea Mudura. Urmează cursurile școlii generale (1955-1962) și ale liceului (1962-1966) la Oradea.

Absolvă cu diplomă de licență Facultatea de istorie, secția de arhivistică, din cadrul Universității București în anul 1971.

Este repartizat la F.A.S. Bihor – Oradea în funcție de arhivist. În anul 1981, în urma concursului, este promovat arhivist principal. Urmează cursuri de inițiere în arhivistică, paleografie latină și paleografie maghiară. În afara muncii arhivistice propriu-zise, are și o bogată activitate de cercetare științifică și de valorificare a documentelor publicând numeroase studii, susținând peste 50 de comunicări la diverse simpozioane, colaborând la publicarea mai multor volume de documente. Datorită bunei cunoașteri a limbilor și paleografiilor maghiară și latină, încă din perioada de la Oradea, în intervalul 1977-1981 este delegat să depisteze documente în arhivele din Ungaria, efectuând cercetări la Arhiva Națională a Ungariei, Arhiva Academiei, Arhiva Ministerului Apărării, Arhiva Bibliotecii Széchényi din Budapesta, Arhiva Ráday, Arhiva județului Hajdu-Bihar din Debrețin și Arhiva județului Békés.

Începând cu 1 decembrie 1989 este numit șeful filialei județului Timiș a Arhivelor Statului.

---

¹⁹³ Vezi Tiberiu Moț, *Un nou curs de paleografie germană*, în Revista Arhivelor, nr.1/1982, p.98.

Se pensionează anticipat din motive de sănătate la 31.10.1999.

Volume de documente în colaborare și coautor: *Reuniunea de cântări „Hilaria” din Oradea (1875-1975). Documente*, Oradea, 1975; 1918. *Bihorul în epopeea Unirii. Documente*, Oradea, 1978; *Bihor. Permanențe ale luptei naționale românești. 1892-1900. Documente*, vol.I, București, 1988; *De la Pronunțiament la Memorandum. 1868-1892*, București, 1993; *Diplomația europeană și mișcarea memorandistă. 1892-1896*, București, 1995.

Articole publicate (selecție):

V.Maxim, Gh.Mudura, *Valorificări etnografice din fondurile arhivistice*, în Biharea, Oradea, 1974, 1975.

Gh.Mudura, *Ioan Corneli și răspândirea cărții didactice în Districtul Literar al Orăzii*, în Biblioteca și Școala, Oradea, 1976.

Gh.Mudura, *Conscrierile urbariale ale domeniului de Vașcău (1772-1848) – elemente de demografie și structură socială*, în Crisia, Oradea, 1978.

Gh.Mudura, *Populația localităților de pe cursul superior al Crișului Repede, la sfârșitul secolului al XVII-lea și în prima jumătate a secolului al XVIII-lea*, în *Aleșd 1914-1979*, Oradea.

Gh.Mudura, *Sigiliile localităților bihorene – izvoare etnografice I. Zona Vașcău*, în Biharea IX, Oradea, 1981.

Gh.Mudura, *Sigiliile localităților bihorene – izvoare etnografice II. Zona Vașcău*, în Biharea X, Oradea, 1982.

Gh.Mudura, *Sigiliile localităților bihorene – izvoare etnografice III. Zona Beliu*, în Biharea XV, Oradea, 1985.

Gh.Mudura, *Documente școlare bihorene din secolul al XVIII-lea (I)*, în Crisia XI, Oradea, 1981.

Gh.Mudura, *Documente școlare bihorene din secolul al XVIII-lea (II)*, în Crisia XII, Oradea, 1982.

Gh.Mudura, *Documente școlare bihorene din secolul al XVIII-lea (III)*, în Crisia XVI, Oradea, 1986.

MARIA VERTAN

S-a născut la 24.09.1948 în comuna Mavrodin, județul Teleorman, din părinții Nicolae și Anghelina Georgescu. După absolvirea școlii generale în comuna natală, frecventează secția umanistă a Liceului „Petru Rareș” din Piatra Neamț în perioada 1962-1966.

În perioada 1966-1971 își desăvârșește studiile la Universitatea București, Facultatea de istorie, secția arhivistică.

Din august 1971 până în aprilie 1977 este arhivist la Filiala Arhivelor Statului Județul Buzău. Se transferă la Filiala Arhivelor Statului județul Teleorman unde lucrează ca arhivist, apoi ca arhivist principal până în anul 1993.

În perioada 1981-1985 urmează un curs de sigilografie, genealogie și heraldică în cadrul Școlii de perfecționare arhivistică.

Din septembrie 1993 până la sfârșitul anului 1996 este inspector în cadrul Serviciului Metodologie și Control al Arhivelor Naționale.

În anul 1997 se transferă la Timișoara unde, până în anul 1999 lucrează la D.J.A.N. Timiș cu funcția de consilier superior.

Preia funcția de director al D.J.A.N. Timiș din 01.11.1999 până în aprilie 2007, când se pensionează.

Publică numeroase articole în presa locală (Buzău, Alexandria, Timișoara) de valorificare a unor documente privind istoria locală. Este autoare a unui mare număr de studii publicate în „Revista Arhivelor”, „Studii și cercetări de istorie buzoiană”, „Anuarul Pompierilor”, „Anuarul Prahovei”, „Patrimonium Banaticum” și alte reviste de specialitate (*Istoricul Episcopiei Buzăului, Asistența sanitară în județul Buzău 1900-1944, Începuturile pompieriei în orașul Alexandria, Emblema județului Teleorman, Sigilii satești din județul Teleorman 1838-1864, Sigilii satești din județul Buzău 1835-1864, Folosirea sigiliilor de către femei în sec. XVII în Țara Românească, Sigilii satești din comitatul Timiș la sfârșitul sec XVIII, Sigilii satești cu cap de înger din Banat, Regimul juridic al proprietății agricole în perioada 1949-1959, Asistența de specialitate – între deziderat și realitate, ș.a.*)

Este coautor, împreună cu Gh. Popa, la volumele:

Documente privind istoria orașului Alexandria. 1833-1982, București, 1984.

Micromonografia *Filiala Arhivelor Statului județul Teleorman*, București, 1984.

Documente referitoare la istoria județului Teleorman 1441-1700. Catalog, vol. I, București, 1989.

Este autoarea volumelor: *Sigilii de sate, comune și târguri din Banatul istoric sec. XVIII-XIX*. Catalog, Timișoara, 2006 și *Colecția de matrice sigilare a Muzeului Banatului*, Catalog, Timișoara, 2007.

RAUL IONUȚ RUS

S-a născut la 03.10.1978 în localitatea Cujmir, județul Mehedinți.

Frecventează Liceul M.I. „Constantin Brâncoveanu” din Ploiești în perioada 1993-1997, apoi cursurile Facultății de Arhivistică din cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București, în perioada 1997-2001.

După absolvirea facultății, în anul 2001, este angajat ca arhivist la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Mehedinți unde, în afara muncii arhivistice, dovedește preocupări științifice fiind coautor și colaborator la următoarele volume: *Arhivele Naționale la Mehedinți Semicentenar*, Ed. MJM, Craiova, 2003, *Dicționarul Enciclopedic al Județului Mehedinți*, Ed. Prier, Dr. Tr. Severin, 2003.

În anul 2003 se transferă la Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale, iar în anul 2005 face studii postuniversitare de drept constituțional și administrație publică, în cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București. Participă cu lucrări la sesiunile științifice și publică articole în presa locală și studii în „Analele Banatului.”

În aprilie 2007, postul de director devenind vacant, preia interimar conducerea instituției, devenind prin concurs directorul acesteia.

Arhiviști

ALEXANDRU RUSU, de profesie avocat, angajat la Arhivele Statului din 17.11.1948, devine șeful Serviciului Regional, apoi al filialei Arad. De la 01.05.1964 se transferă la Universitatea Timișoara.

TRAIAN MILENCOVICI, născut la 26.11.1915, fost avocat, este angajatul instituției de la 1 noiembrie 1948 până în august 1952.

LONGIN I. OPRIȘA, născut la 29.06.1910, studii – bacalaureat, este angajatul instituției în perioada 01.02.1949- 16.09.1953.

VIORICA COTOȘMAN, născută Ienea la 23.10.1927 în Oradea, studii: liceu teoretic și un an școala de arte decorative. Angajată din 01.10.1949, ocupă postul de dactilografă - bibliotecară, apoi, din anul 1953, devine arhivist bacalaureat, cu dispensă de studii. Se pensionează la 01.11.1984.

IULIU IONESCU, angajat în anul 1950.

GHEORGHE ULIȚA, născut la 10.10.1892, angajat în perioada 01.05.1951-25.11.1952.

IOAN MOLDOVAN, născut la 10.04.1904, angajat în perioada 01.11.1951-25.11.1952.

LUCIAN COTOȘMAN, născut la 15 05.1929, absolvent al facultății de istorie din București, a fost angajat al instituției în perioada 22.08.1951-25.11.1952.

Dr. IOAN ROȘIU, angajat temporar în perioada 01.05.1952-01.07.1952.

Dr. GERTRUDE BARDOS, născută la 13.05.1910, absolventă a Universității din Cluj, doctor în istorie, angajată la 15.02.1953. Se pensionează în anul 1965.

LEONTINA OPRIȘ născută la 25.05.1912, absolventă a facultății de filologie clasică, angajată a instituției în perioada 01.03.1953 - 30.09.1957, se transferă la Școala Medie nr.3 (Eftimie Murgu/Carmen Sylva) din Timișoara.

ADINA TELEKI (fostă Hreniucu), născută Borlovan la 19.09.1932 în Lugoj. Studii: liceu teoretic și doi ani la facultatea de chimie industrială. Se angajează la 01.03.1954 și se pensionează din motive de sănătate la 01.08.1984.

MARIA BOSICA, născută Frățilă, angajată în perioada 15.02.1953 - 16.09.1953.

CARMEN RODICA BAADER născută la 26.06.1926, angajată în perioada 15.02.1953 - 31.03.1954.

ALEXANDRU LOBONȚIU, angajat pe post de inspector în perioada 15.06.1954 - 31.05.1955.

EVA WETZLER, născută Trapp, la 01.11.1929, absolventă a facultății de istorie, angajată de la 01.08.1955, emigrează în R.F.G. în anul 1972(?).

ALEXANDRU HORVATH este angajat la Timișoara în perioada 26.08.1955 - 30.06.1956, apoi de la 5 septembrie 1956 devine șeful filialei Caransebeș.

ADALBERT PETER, absolvent al facultății de filologie din Cluj, angajat în perioada 02.09.1955 - 01.11.1955, se întoarce în învățământ.

DUMITRU FLOREA, născut la 28.07.1916, studii: bacalaureat, un an de academie comercială, școală de ofițeri, studii juridice fără frecvență la Cluj, absolvent al facultății de istorie – geografie, angajat la 11.06.1955; în 1967 asigură interimatul după pensionarea lui Aurel Corui. Se pensionează în 1972(?).

EUGENIA IOVĂNESCU, absolventă a facultății de filologie la București, angajată în perioada 03.09.1955 - 30.10.1955, se întoarce în învățământ.

MIRIANA COSTAN, născută la 03.05.1930, absolventă a facultății de istorie din Cluj, este angajată la 1.01.1956 și se pensionează la 28.03.1985.

CONSTANȚA POLEACU, născută la 22.08.1941, angajată în perioada 1.09.1966-1969(?).

MUNTEANU PAVEL, arhivist principal, angajat la 01.12.1966.

MELANIA PETRIȘOR, născută Drăgulescu la 02.02.1944 în Sibiu, absolventa facultății de filologie, angajată la 15.08.1967.

MARGARETA CUREC, născută la 30.08.1939, absolventa facultății de filologie a Universității din Timișoara, este angajată la 15.12.1970 și se pensionează anticipat la 30.08.1990.

ELEONORA CALINCOF

GABRIELA BLĂNARU, încetează activitatea la 24.10.1981.

SILVIA PAVEL, născută la 15.01.1943, absolventa facultății de filologie, angajată în perioada 1982 - 01.12.1989, se transferă în învățământ.

VICTOR EMILIAN ȚUNDREA, născut la 18.07.1945 în comuna Coșteiu, jud.Timiș, studii universitare de istorie la Timișoara și Cluj, angajat în perioada 1977-1999, se întoarce în învățământ.

VIOREL SCRECIU, născut la 04.09.1954 în Timișoara, studii universitare la Timișoara și Cluj - istorie-filozofie, angajat în perioada 1983-1994, se transferă la Radio Vest, apoi la postul TV Analog Timișoara.

SILVIA MOLDOVAN, născută Doma la 07.12.1946 în comuna Nițhidorf, jud. Timiș. Se transferă de la filiala Caransebeș în anul 1985. Se pensionează anticipat la 01.03.2000.

ELENA MIHAELA BUNOAICA, născută la 16.05.1950, absolventă de studii universitare – filologie, angajată în perioada 01.10.1985 - 01.10.1990 – se transferă la D.G.A.S. București.

MARLEN NEGRESCU, născută Heckmann la 23.10.1951 în Timișoara. Studii: Universitatea din Timișoara, facultatea de filologie. Angajată din 15 aprilie 1990 până în prezent. Funcția: consilier superior.

NICOLAE BORLOVAN, absolventul Universității de Vest din Timișoara – filologie, angajat în perioada 01.09.1990 - 01.09.1992 – se transferă în învățământ.

DACIANA MARINESCU, absolventa facultății de istorie a Universității din Cluj, angajată în perioada 1993- 02.1994, se transferă la S.R.I. Arad.

CORNEL AMZA, născut la 15.11.1969 în Orșova, absolvent al secției de istorie - latină a Universității de Vest din Timișoara, angajat în perioada 15.07.1995 - 09.2006, se transferă la I.P.J. Timiș.

TEODORA LIGIA DRĂGHICI, născută Cismaș la 02.10.1971 în

Arad, absolventa Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Litere, Istorie, secția istorie-engleză, masterat în istorie, din 01.08.1996 până în prezent. Funcția: consilier superior.

MARIA VERTAN, arhivist la D.J.A.N. Timiș în perioada 01.02.1997 - 1999, din ianuarie 2000 ocupă postul de director.

CĂTĂLINA TRUȚESCU, născută la 21.10.1968 în Slatina Olt, absolventa facultății de Științe Juridice și Administrative din cadrul Universității Dimitrie Cantemir București, angajată pe post de arhivist din 06.12.1999 până în prezent. Funcția: consilier superior.

ANAMARIA CZERNAK, născută la 31.10.1969 în Lipova, absolventa Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Litere, angajata instituției din 15.06.2001 până în 01.04.2007 când se transferă la D.J.A.N. Constanța.

TEODORESCU DRAGOȘ – SILVIU, absolvent al Facultății de Arhivistică, angajat în perioada 2001 - 2002.

CĂTĂLINA ALEXANDRA BULFAN, născută Pantazescu la 06.05.1977, absolventă a Facultății de Arhivistică, angajată la D.J.A.N. Timiș în perioada 2004-2005.

DAN SILVIU PURA, născut la 18.01.1968 în Oradea, absolvent al Politehnicii din Timișoara, masterat istorie-arhivistică, arhivist din anul 2004 până în prezent. Funcția: inspector asistent.

RAUL IONUȚ I. RUS, arhivist la D.J.A.N. Timiș în perioada 2004-2007. Din 2007, ocupă postul de director.

MIOARA LAVINIA PÎRVULESCU, născută Crăciun la 21.01.1981 în Craiova, absolventa Facultății de Arhivistică, angajată din 01.04.2007 până în prezent. Funcția: inspector asistent.

Arhivari, secretari

ELENA POPIȚI, registrator în perioada 02.01.1948 - 25.11.1952.

VICĂ POPA, născut la 12.05.1919, studii: 7 clase și școala de subofițeri, subofițer, funcționar principal, angajat în perioada

30.11.1949 - 1970(?).

IONELA MOLNAR, născută Jula la 22.02.1934, studii: liceu teoretic, angajată în perioada 1.08.1954 - 30.04.1962 pe post de funcționară, apoi de arhivar.

PROFIRA IONESCU, născută la 19.08.1911, angajată în perioada 15.02.1953 - 31.07.1954.

ILEANA TATU, născută Moacă la 11.11.1934, dactilografă, angajată la 01.09.1951.

RODICA PĂDURARIU, născută Țol, angajată în perioada 01.01.1958 - 1965(?).

NICOLAE VELCU, născut la 29.03.1936, angajat în perioada 01.09.1955 - 01.06.1956.

GHEORGHE VĂDĂȘAN, născut la 12.10.1937, angajat pe post de arhivar în perioada 15.06.1962 - 01.11.1967.

GEORGINA LILA, născută Cristea la 21.04.1946, angajată pe post de arhivar la 01.02.1965. Se pensionează anticipat în anul 1998.

MĂRIOARA LAZĂR, arhivar principal - 1980.

MARIA TAPAI, dactilografă - 1980.

MARIA LUPEA, născută la 03.08.1950 în comuna Var, jud. Sălaj, secretar-dactilograf, angajată din 01.04.1983. Se pensionează anticipat în anul 2006.

VIRGIL MOISE, născut la 25.09.1958 în comuna Nițchidorf, angajat din 1991 până în prezent. Funcția: referent superior.

MIHAELA VIOLETA STANCIU, născută Fonoș la 16.08.1972 în Lugoj, angajată din 1991 până în prezent. Funcția: referent superior.

IOAN BĂDA, arhivar în perioada 1993 - 1999.

CIUCALĂU CRISTINA MIRELA, născută Cenan la 18.03.1971 în Luduș. Angajată la 01.08.1994. Se transferă la I.P.J. Timiș din 05.06.1998.

MIHAELA SORINA RĂDUICĂ, născută Crainic, la 13.06.1970 în

Timișoara, angajată din februarie 1995 până în prezent. Funcția: referent superior.

AURELIA DORINA NISTOR, născută la 04.06.1970 în Timișoara, angajată pe post de arhivar din iulie 2003. Funcția: referent principal.

FLORINA MARIOARA OLARIU, născută Tămaș în comuna Marca jud. Sălaj, pe post de arhivar din 2007. Funcția: referent asistent.

Restauratori

DAN SILVIU PURA în perioada 23.05.1994 - 2004, când ocupă prin concurs un post de arhivist.

AURELIA DORINA NISTOR, în perioada 01.06.1994 - 2003, când ocupă prin concurs un post de arhivar.

CORINA DÖME, născută Truțescu la 13.11.1969 în Slatina Olt, studii juridice, angajată la 15.10.2007, până în prezent.

Legători

CĂTĂLINA TRUȚESCU, din 01.06.1994 până la 01.01.2000, când ocupă prin concurs un post de arhivist.

FLORINA MARIOARA OLARIU, din 24.05.1996 până în 2007, când ocupă prin concurs un post de arhivar.

ANDREEA GEORGIU, angajată din 01.05.2008.

Îngrijitori

MARIA ȚUȚU, angajată în perioada 19.04.1950 - 30.09.1951.

MARIA BERGER, /1952/

IULIA FRANZEN, angajată în perioada 1.11.1951 - 1952.

ȘTEFAN FRANZEN, /1952/

SABINA DUȚĂ, născută la 27.09.1920, angajată de la 1.11.1954, se pensionează pe caz de boală la 01.09.1969.

NEDELCU JIVCU, născut la 08.04.1908, angajat din 22.08.1955.

ELENA CEREGUȚI /1959/

MARGARETA SIMO, angajată în perioada 01.09.1960 - 01.04.1963.

ELISABETA FABIAN, născută la 10.11.1937, angajată în perioada 15.07.1963 - 15.05.1966.

ECATERINA LUCACI, angajată în perioada 1967-1969.

MARIANA HUTTER, născută la 27.05.1931, angajată în perioada 1969-1971(?).

MĂRIOARA MĂRCUȘ, angajată în perioada 1973(?) - 1981.

ILEANA NISTOR, născută Vadas la 23.03.1950 în Crasna jud. Sălaj, angajată din 16.12.1981, se pensionează la 01.03.2003.

MONICA GEORGETA LĂPUGEAN, născută la 22.09.1976 în Câmpeni jud. Alba, angajată la 12.12.2005 până în prezent.

ODISEEA SPAȚIULUI ARHIVISTIC

Odată cu înființarea Direcției Regionale a Arhivelor Timișoara, trebuia soluționată problema spațiului pentru preluarea fondurilor arhivistice din întregul Banat. La 5 octombrie 1937, Ioachim Miloia cere președintelui Consiliului Interimar, pe lângă cazematele rezervate arhivei vechi a primăriei, încă 5 cazemate închiriate tipografiei Atheneum și cazematele ocupate de garajul

Bruder.¹⁹⁴ Suprafața utilă a unei cazemate era de 125 metri pătrați. Din cele 13 cazemate din incinta fostei cetăți a Timișoarei, care urmau să fie primite, două au fost amenajate în primăvara anului 1938, directorul solicitând primăriei banii necesari acestor lucrări cu mențiunea că, după terminarea lor, se va aduce în ele valoroasa arhivă a județului Severin.¹⁹⁵

Grija pentru dotarea și amenajarea spațiului din cazemate destinat Direcției Regionale a fost permanentă. Ioachim Miloia cere primarului, la 27 ianuarie 1939, suma de 25.000 lei pentru amenajarea unei cazemate din Piața Tepeș Vodă, nr. 2.

Până în anul 1947, instituția arhivelor regionale Timiș nu a avut un sediu propriu, ci a funcționat în cadrul Primăriei.

Pentru începerea imediată a funcționării regionalei arhivelor, Primăria a pus, provizoriu, la dispoziția noii instituții un birou pentru direcțiune în Palatul Cultural Municipal din str. Alba Iulia, nr. 2, iar în anul următor direcțiunea instituției se mută în spațiul special amenajat din str. Popa Șapcă, nr. 4.

Tot în anul 1948, Primăria Municipiului Timișoara pune la dispoziția instituției arhivelor încă două încăperi în cazemata din str. Nikolaus Lenau, nr. 4, pentru depozitarea lăzilor cu material arhivistic adus din evacuare. În anul 1949, sediul instituției se mută în str. Vasile Alecsandri, nr. 1. Directorul Grigore Popiți scrie: „Avem onoarea a raporta că prin sprijinul Comitetului provizoriu al Sfatului Popular Urban ni s-a repartizat un local corespunzător pentru instalarea instituției noastre. Este cel mai potrivit local ce putea să ni se pună la dispoziție. În centrul orașului, cu stradă asfaltată, fără linie de tramvai. Ocupăm întregul etaj al unui imobil al fostei Primării, izolați de alte servicii. (...)depozitul a rămas tot în cele două încăperi spațioase din str. Popa Șapcă nr. 4. Este la 10 minute depărtare de noul sediu. Nădăjduim să ni se edifice, cu timpul, un local după toate prescripțiile arhiveconomice(sic), totuși considerăm că pentru arhivistica bănățeană s-a făcut foarte mult, încadrându-se personalul necesar și punându-se la dispoziție locul cel mai bun, ce a fost disponibil.”

---

¹⁹⁴ D.J.A.N Timiș, fond propriu, dosar nr.7/1936, f.61-65.

¹⁹⁵ Idem, dosar nr.6/1938, f.62.

În următorii 20 de ani problema spațiului rămâne un leitmotiv al dărilor de seamă anuale, la capitolul „greutăți întâmpinate”. După optimismul inițial, tabloul prezentat de Grigore Popiți în anul 1952 este dezolant: „Instituția are la dispoziție un local necorespunzător pentru depozit, spațiu foarte mic și nesănătos, unde se distruge în continuare materialul arhivistic. Începând cu ziua de 23 noiembrie 1951, când am ocupat o parte a imobilului din str. Beethoven nr. 2, în birouri se lucrează în condiții foarte bune însă, atât materialul arhivistic în lucru, cât și cel de bibliotecă, este așezat în stive din lipsă de spațiu. La bibliotecă nu se poate lucra(...)”¹⁹⁶

Acestor probleme li se adaugă și frecvențele mutări: „(...)Serviciul regional a trebuit să se mute din str. Dimitrov nr.7, în str. Dimitrov nr.2. Noul local a fost ocupat între 28 august și 4 septembrie, aici au fost instalate birourile și materialele arhivistice mai valoroase. În urma intervenției Direcției Arhivelor Statului, Ministerul Afacerilor Interne a aprobat ocuparea localului din str. Popa Șapcă, nr. 4 pentru depozit. În acest local corespunzător a fost mutat tot materialul arhivistic din str. Dimitrov, nr.7(...)”¹⁹⁷ Dacă în anul 1955 pare să mijească o rază de speranță: „am putut obține încă un local, compus din 5 camere, în continuarea localului ce îl ocupăm în str. Dimitrov nr.2. Acest local era ocupat de procuratura militară MAI. Am și ocupat 3 camere. Aici vom aduce arhiva prefecturii Timiș, care zace încă răvășită, în cantitate de 4-5 vagoane, în pivnița fostului imobil al prefecturii. După insistențe de 4 ani de zile, am ajuns să putem salva de la distrugere unul din cele mai importante fonduri arhivistice bănățene(...)”¹⁹⁸, la sfârșitul anului 1958 aflăm că „problema unui local pentru serviciul regional rămâne deschisă și pentru viitor, spre a fi soluționată.”¹⁹⁹

La începutul anului 1961, Serviciul Arhivelor poartă cu Serviciul Administrativ al Direcției Regionale M.A.I. o corespondență tragi-comică, pentru două camere în clădirea din strada Caruso, nr.2, disputate de Sindicatul O.C.L. Alimentara pentru săli de club:

---

¹⁹⁶ Idem, dosar nr.21/1952, f.7-9, din „Darea de seamă asupra executării muncii pe anul 1951”.

¹⁹⁷ Idem, dosar nr.9/1955, f.8, din „Dare de seamă asupra activității din anul 1954”.

¹⁹⁸ Ibidem, f.486, din „Darea de seamă asupra activității în anul 1955”.

¹⁹⁹ Idem, dosar nr.3/1958, f.229, din „Darea de seamă asupra activității pe 1958”.

„Raportăm cele ce urmează: Sindicatul O.C.L. Alimentara ne-a comunicat telefonic că ne va deferi procuraturii deoarece nu avem forme legale (bon de repartiție) pentru încăperile ce le ocupăm în str. Carusso nr.2. Pentru a se intra în legalitate vă rugăm a da ordin tov. însărcinat cu problemele de spațiu din cadrul Direcției să scoată bonul de repartizare de la Gospodăria locativă pentru încăperile în cauză, care ne sunt absolut necesare și pe care le folosim în prezent efectiv.”²⁰⁰ Arhivele însă nu vor avea câștig de cauză.

Într-un material înaintat la sfârșitul aceleiași an Comitetului Executiv al Sfatului Popular Regional Banat, Serviciul Arhivelor Statului Timișoara propune din nou „luarea în studiu a problemei unui local corespunzător pentru Serviciul Regional al Arhivelor Statului din Timișoara, în continuă dezvoltare, prin centralizarea materialelor documentare de interes istoric ce se preiau de la întreprinderi și instituții(...)”²⁰¹

În următorii doi ani însă situația rămâne neschimbată: „(...)la sediul central Timișoara I str. Dimitrov nr.2 și 2a: 5 birouri - total 169 mp., 2 depozite - 170 mp., 1 sală de studii - 20 mp., 1 depozit imprimate - 20 mp. Depozite în str. Popa Șapcă nr.4: 6 camere cu suprafață de 194 mp., 1 cameră de lucru - 36 mp. Depozitul din Bulevardul 23 August (Sfatul Popular Regional): 3 încăperi subsol - 75 mp, 2 încăperi pod - 20 mp. Depozitul din Piața Libertății: 12 camere - total 200 mp. Depozitul din str. Lermontov (Tribunal): 4 camere - total 120 mp.

În afară de depozitele de la Serviciul Regional, am depozitat materiale și în coridoare, circa $\frac{1}{4}$ din materialul existent. Spațiul este ocupat în întregime și nu mai putem face preluări de fonduri, deși sunt scadente și suntem solicitați de creatori să le preluăm.

Sala de studii este la un loc cu biblioteca, necorespunzător amenajată, la distanță mare de depozite, astfel documentele trebuie transportate pe stradă până la sala de studiu(...)”²⁰²

Condițiile improprii de depozitare au ca rezultat un incident care ar fi putut avea urmări dezastruoase:

---

²⁰⁰ Idem, dosar nr.18/1961, f.8.

²⁰¹ Idem, dosar nr.2/1961, f.47.

²⁰² Idem, dosar nr.17/1963, f.3.

„În ziua de 19 ianuarie 1965, în jurul orei 14, am fost sesizați de către responsabilul secției Întreprinderii regionale „Electrometal” cu sediul în str. Popa Șapcă nr.4, că la depozitele noastre de acolo a izbucnit un incendiu. Ne-am deplasat imediat la fața locului, funcționarul principal Popa Vică a deschis ușile depozitelor pentru ca pompierii care au sosit la fața locului să poată interveni pentru localizarea și stingerea incendiului izbucnit din cauza unei sobe improvizate de angajații întreprinderii Electrometal la parterul clădirii(...).

Am intervenit la formația de pompieri pentru ca stingerea incendiului să se facă cu extincitoare cu bioxid de carbon, însă nu s-a ținut seama de intervenția noastră, motivând cu faptul că incendiul este în faza când acest procedeu nu mai este eficace și astfel stingerea s-a făcut cu apă. Focul a izbucnit într-o încăpere dinspre curte și apoi s-a extins în a doua încăpere dinspre strada Popa Șapcă. În ambele încăperi era depozitat material arhivistic pe rafturi din lemn, esență moale, care au întreținut focul. Operațiunile de salvare a materialelor prin evacuarea celor două camere și a celor învecinate au fost imposibile din cauza incendiului puternic, a fumului intens și a operațiunilor de stingere a incendiului în curs. Un alt obstacol a fost și curentul electric provenit de la conductele rupte care prezenta pericol.

Evacuarea materialelor din cele două camere s-a făcut după localizarea incendiului, fiind trecute într-o încăpere de la parterul clădirii. La operațiunile de salvare au contribuit personalul Arhivelor Statului, pompierii și un detașament de soldați puși la dispoziție de către Direcția Regională M.A.I. la cererea noastră.

S-a organizat serviciul de pază a depozitelor rămase neatinse de incendiu (cele 5 din totalul de 7) și a materialelor salvate, prin milițieni și pompieri.

În cele două încăperi cuprinse de incendiu, erau depozitate materiale din 17 fonduri arhivistice, cu un total de 239 m.l. (...) fondurile erau inventariate(...).

Cantitatea materialelor parțial distruse, salvate de la incendiu se apreciază la 11mc. - 132 m.l., cca. 50% din totalul de 239 m.l.(...). O parte din materialele salvate, cca. 50% apreciem că vor putea fi salvate definitiv, iar 50%, după triere, vor trebui să fie pre-

date la D.C.A. Trierea se va face de către arhiviștii care răspund de fondurile respective(...). Comisiunea mixtă de anchetă a stabilit că incendiul a provenit de la o sobă improvizată și neautorizată, instalată de lucrătorii întreprinderii Electrometal, în hala de la parter (sub depozitul care a luat foc). Soba respectivă era încălzită cu combustibil lichid la temperaturi înalte și din cauza șubrezeniei coșului care trecea prin camera de depozit, podeaua de lemn a luat foc, care apoi s-a extins(...).²⁰³

Spațiile afectate de incendiul care a avut loc la 19 ianuarie 1965 devin inutilizabile. Șeful serviciului, Aurel Corui, continuă șirul memoriilor adresate autorităților. În februarie 1966 se adresează Direcției Regionale a M.A.I. Banat din Timișoara cu solicitarea de „a ne prinde în planul de investiții al Direcției pe anul 1967 și perioada 1968-1970 cu una clădire pentru serviciul regional al Arhivelor Statului Timișoara și una clădire pentru filiala Arhivelor Statului Arad,” cu justificarea:

„În prezent serviciul regional dispune de un spațiu total de 144 mp pentru birouri și 456 mp pentru depozite. Spațiul este situat în clădirile din Ceahlăul nr.2, Ceahlăul nr.2a și Piața Mareșal Foch nr.2. Spațiul ce avem în prezent nu corespunde necesităților prezente și nici dezvoltării de perspectivă a instituției, astfel:

Depozitul nr.1 din str. Ceahlău nr.2 nu are distanța reglementară între rafturi, materialul este îngrămădit, nu are degajament în caz de incendiu și nici condiții de reglarea temperaturii. În sobele existente nu se face foc. Pe coridorul alăturat depozitului s-au instalat rafturi și s-a depozitat material arhivistic, în mod neregulamentar, determinați fiind de lipsa de spațiu. Peretele principal de la colțul clădirii prezintă igrasie în grad mare. Conducta de apă este veche și mereu se defectează prezentând pericol de inundație. La fel și sistemul coșurilor care corespund cu etajul I unde se încălzește, iar cenușa și jarul cad jos la parter unde se colectează, prezentând permanent pericol de incendiu. Instalația electrică este veche, nu există un tablou central.

Spațiul ce-l avem în partea de imobil din str. Ceahlău nr.2A este total necorespunzător. Are igrasie în grad mare, nu are lumină

---

²⁰³ Idem, dosar nr.21/1965, f.85-86.

naturală, conducta principală de apă este defectă, s-a spart de mai multe ori. Un supraluminător în spațiul nostru, în care se aruncă tot felul de resturi și gunoaie de la cele 3 etaje unde sunt locatari.

Sala de studii și biblioteca documentară sunt la o distanță de circa 30 m de sediul principal și la ele se ajunge mergând pe strada principală. Acesta e un mare neajuns, deoarece servirea cercetătorilor nu se poate face cu promptitudine și în bune condițiuni. Materialul documentar trebuie transportat pe stradă, fiind astfel supus intemperiilor (...).

Cele 6 încăperi depozite primite în clădirea din Piața Mareșal Foch nr.2, în care s-au instalat rafturi metalice, plus una cameră de lucru, corespund numai parțial scopului (...).

Dacă condițiile de păstrare sunt necorespunzătoare în prezent, arătăm că toate depozitele sunt pline de material, pe alocuri supraîncărcate, deci pentru preluările următoare nu mai este nici o posibilitate de depozitare(...) Cantitățile de preluat sunt de ordinul miilor de m.l. poliță raft. Nu avem spațiu pentru: sala de expoziție, atelier de legătorie, sală de ședințe, cameră de triere, etc. Organele tehnice ale D.G.A.S. au constatat la fața locului că actualul sediu nu corespunde (...).”²⁰⁴

La preluarea conducerii Serviciului Arhivelor Statului Timișoara, Tiberiu Moș înaintează un referat Inspectoratului Județean de Miliție Timiș, la 17 mai 1968, „privind necesarul de suprafață de depozitare pentru Serviciul A.S.T.” în care expune pe larg situația:

„La Timișoara, cu toate eforturile depuse și înțelegerea manifestată de unele organe, nu s-au putut asigura până în prezent condiții optime, conforme prevederilor instrucțiunilor de păstrare și necesităților reale, concrete, pentru păstrarea, prelucrarea și valorificarea materialelor documentare deținute de S.A.S.T.

În prezent, acest serviciu dispune de 373,45 mp suprafață de depozit, la care se adaugă 52 mp coridoare, în care s-a depozitat material arhivistic.

Suprafața de depozitare nu corespunde normelor legale, din mai multe puncte de vedere. În primul rând, este dispersată în trei

---

²⁰⁴ Idem, dosar nr.17/1966, f.9.

locuri situate în str. Ceahlău nr.2 și 2/A, precum și în str. Mareșal Foch nr.2, ceea ce îngreunează atât asigurarea securității depozitelor cât și manipularea pentru necesități de prelucrare și cercetare a materialului documentar.

Depozitul nr. 1, din strada Ceahlău nr. 2, este supraîncărcat, nu este asigurată distanța reglementară dintre rafturi, nu are degajament în caz de incendiu, peretele principal prezintă igrasie în grad avansat, instalația electrică este veche. Pe coridorul alăturat depozitului s-au instalat rafturi și s-a depozitat material arhivistic(...).

Depozitul situat în str. Ceahlău nr.2/A este total necorespunzător, pereții fiind cu igrasie în grad avansat, nu are lumină naturală, conducta principală de apă fiind veche prezintă pericol de inundație. Și la acest depozit sunt montate rafturi pe coridor.

Cele 6 încăperi din str. Foch nr.2, folosite ca depozite, corespund doar parțial și, în plus, conform informațiilor primite de la Direcția de Sistematizare Timișoara, clădirea în care sunt situate este în perspectivă de demolare atunci când se va construi centrul civic în parcul din fața sa, în jurul anului 1970.

(...)pentru depozitarea materialelor arhivistice din păstrarea Arhivelor Statului și a celor pe care ar trebui să le preluăm în prima urgență – ca rezultat al reorganizării împărțirii administrative a țării – total cca. 4700 m.l. de arhivă, este necesară o suprafață minimă de depozitare de 730 mp. Or, așa după cum am arătat, Serviciul A.S.T. dispune doar de 373,45 mp(...).

Din lipsa suprafeței de depozitare, fonduri importante(...) însumând cca. 1960 m.l., sunt dispersate în diverse locuri de păstrare fiind greu, iar uneori deloc accesibile pentru cercetare.

Abstracție făcând de faptul că în prezent nu dispunem de suprafața construită pentru sală de expoziție, ateliere de legătorie, sală de ședințe, camere de triere, acestea nefiind incluse în cei 730 mp arătați mai sus, chiar în cazul asigurării unor depozite însumând 730 mp, nu se acoperă necesitățile de perspectivă ale următorilor 5-10 ani(...).

În ce privește obiectivul maximal, situația optimă ar fi construirea unui local propriu, aceasta cu atât mai mult cu cât viața universitară și prin aceasta activitatea de cercetare, este în continuă

dezvoltare în orașul nostru(...)"²⁰⁵

O conjunctură favorabilă face ca, odată cu ridicarea unui nou sediu pentru Inspectoratul Județean de Miliție, să se construiască și un sediu pentru filiala Timiș a Arhivelor Statului. Astfel, după îndelungi peregrinări prin diverse spații impropii, în anul 1975 Arhivele din Timiș se mută în sfârșit în noua clădire, prima special construită în acest scop din zbuțumata lor existență. Este vorba despre sediul actual din strada Andrei Mocioni, nr. 8, construit cu respectarea caracteristicilor de rezistență prevăzute pentru asemenea clădiri la vremea respectivă, cu depozite spațioase, birouri, sală de expoziții, sală de studiu pentru cercetători și sală de lucru, oferind condiții infinit superioare comparativ cu cele de până atunci, atât pentru păstrarea și conservarea documentelor, cât și pentru desfășurarea activității personalului și a cercetătorilor. Din rațiuni de economie clădirea nu a fost prevăzută cu ascensor pentru materiale, nu s-a asigurat decât o singură cale de acces de evacuare, perimetrul în care a fost construită nu oferă nici o posibilitate de extindere, iar faptul că nu dispune de o curte sau de o parcare proprie face ca accesul autovehiculelor să fie dificil.

Peste nici un deceniu, se solicită repararea acoperișului, a fațadei și a geamurilor, care erau legate cu sfoară.²⁰⁶

Dacă noul sediu, datorită ritmului mai lent al preluărilor, a oferit în primii ani suficient spațiu pentru depozitarea materialului arhivistic deținut de instituție la momentul respectiv, în curând avea să se dovedească neîncăpător. În anul 1984, Tiberiu Moț identifică spațiul de la parterul fostei cazărmi „vieneze”, folosită mulți ani ca depozit de către Întreprinderea Comerțului cu Ridicata.²⁰⁷ Costurile consolidării și restaurării clădirii fiind însă prea mari, D.G.A.S. îndrumă filiala să caute pe plan local un alt imobil care să necesite „un număr minim de lucrări pentru a putea funcționa ca arhi-

---

²⁰⁵ Idem, dosar nr.15/1968, f.13-16.

²⁰⁶ Idem, dosar nr.38/1986, f.1.

²⁰⁷ Idem, dosar nr.4/1984, f.16-17.

vă.”²⁰⁸

În condițiile preluărilor masive de după 1989, spațiile, aparent atât de generoase la început, și-au schimbat treptat destinația: sala de expoziție s-a transformat în sală de studiu, sala de studiu în birouri, iar unele birouri în depozite. Sala de lucru sau „de triere” s-a transformat în atelier de restaurare, au fost suplimentate rafturile, s-a depozitat material pe suprapolițe, fără a rezolva însă problema.

În anul 1997, prin diligențele lui Gheorghe Mudura, instituția obține de la Primăria Municipiului Timișoara un spațiu de depozitare pe str. E. Gojdu. Imobilul aflat într-o stare avansată de degradare, fără acces direct din stradă și neexistând posibilitatea obținerii unei finanțări pentru reabilitarea sa, nu poate fi folosit la întreaga sa capacitate, ci doar ca depozit intermediar.

Pe măsura desființării unor unități militare din județ, directorii instituției, Gheorghe Mudura, Maria Vertan și, mai nou, Raul Ionuț Rus au inițiat demersuri la diferitele autorități competente pentru a obține spații pentru arhivă în clădirile dezafectate.

În actualele condiții, găsirea unor soluții viabile pentru extinderea spațiului de depozitare a devenit imperios necesară.

FONDURI ȘI COLECȚII ARHIVISTICE

Din cele peste o mie de fonduri și colecții deținute la ora actuală de Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale vom prezenta în continuare pe scurt câteva, chiar dacă nu neapărat pe cele mai reprezentative.

Administrația Imperială Regală Provincială a Banatului

---

²⁰⁸ Idem, dosar nr.38/1985.

Fragmentul de fond constând din 17 u.a. în cantitate de 0,75 ml. cuprinde câteva documente create de instituția Administrației Imperiale Regale Provinciale a Banatului în perioada 1754-1777 provenite, parte din Colecția Muzeul Banatului (din care, de altminteri, a fost desprins un lot mai mare de documente și introduse în mod eronat în acest fond), parte (un număr de 11 registre ale Administrației în probleme de justiție) achiziționate în 1972.

La sfârșitul secolului XIX, istoricul dr. Baroti Lajos descoperă printre actele Administrației financiare din Timișoara ceea ce a mai rămas din arhiva fostei Administrații imperiale a Banatului în urma unor selecționări arbitrare și a neglijenței autorităților administrative. Documentele respective au fost duse la arhivele din Budapesta în anul 1889.²⁰⁹

Administrația Țării Banatului (Banater Landes Administration) a fost înființată prin rescriptul aulic din noiembrie 1717, iar denumirea definitivă i-a fost stabilită prin ordinul circular al guvernatorului Mercy din 23 septembrie 1718: „Administrația imperială a Țării Banatului” (Kaiserliche Banater Landes Administration),²¹⁰ fiind folosită în traducere și denumirea de Administrația Imperială Provincială a Banatului. Administrația a fost inițial mixtă, militară și civilă, până la decretul împărătesei Maria Tereza din 29 septembrie 1751, prin care decide despărțirea administrației civile a Banatului de cea militară.²¹¹ În perioada 1759-1769, împărăteasa cedând veniturile Banatului Băncii orașului Viena, Administrația urmează în acest interval instrucțiunile Deputăției Ministeriale Bancare în domeniul economic și fiscal. Administrația imperială își încetează activitatea odată cu proclamarea oficială, la 6 iunie 1778, a încorporării Banatului în Ungaria.

În perioada administrației imperiale din Banat, judecarea cauzelor civile și penale s-a făcut, cu unele excepții, în baza legislației din Austria Inferioară. Pentru civili, prima instanță în cauze ci-

---

²⁰⁹ Apud dr. Baroti Lajos, *Adattár. Délmagyarország XVIII századi történetéhez*, vol.I, Timișoara, 1893-1896, p.V.

²¹⁰ Vezi Costin Feneșan, *Administrație și fiscalitate în Banatul Imperial 1716-1776*, Editura de Vest, Timișoara, 1997.

²¹¹ Vezi Jenő Szentkláray, *Száz év Délmagyarország újabb történetéből (1779-től napjainkig)*, Timișoara, 1879.

vile o reprezenta judecata cneazului sătesc, iar ca instanță de apel, oficiul de district care, în cauzele penale, reprezenta prima instanță. Tribunalul Țării/Provincial (Landesgericht) era subordonat direct Administrației Banatului. În cadrul Administrației funcționa și o comisie de justiție care dezbătea cauze civile. O parte din cauzele civile și penale, respectiv sentințele aduse în aceste cauze erau supuse spre confirmare plenului Administrației.

Documentele din acest fragment de fond conțin informații referitoare la prevenirea extinderii epidemiilor, iar dosarul nr.5/1769-1775 conține o serie de acte referitoare la cultura inului și cânepei în Banat. Registrele oferă date privind activitatea administrației Banatului în domeniul justiției, atât în cauze civile cât și penale.

Comitate, prefecturi

Comitatele din Banat: Timiș, Caraș și Torontal au fost reînființate în anul 1779, după anexarea Banatului în 1778 la coroana ungară și au funcționat până după înfrângerea revoluției din 1848-1849 când, prin patenta imperială din 16 noiembrie 1849, se decide desființarea comitatelor Bács-Bodrog, Torontal, Timiș și Caraș, și unirea acestora într-o nouă structură administrativă cu denumirea de Voivodina Sârbească și Banatul Timișan. După mai multe experimente administrative, provincia va fi guvernată de un consiliu locotenențial imperial-regal cu sediul la Timișoara. Lugojul a fost unul din cele 5 districte (Kreise) în care a fost subîmpărțită provincia, conducătorii districtelor fiind, în același timp, membri ai consiliului locotenențial. Subdiviziunea districtelor erau plășile (Bezirke).

Prin patenta imperială din 27 decembrie 1860 se decide reanexarea Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan la Ungaria și reînființarea comitatelor. Din anul 1861, cancelaria regatului ungar preia de la ministerul austriac administrarea provinciei.

Până la revoluția din 1848, comitatul era o comunitate a nobilimii din comitatul respectiv cu funcții politice, administrative, financiare, judecătorești și militare fiind condusă de municipalitatea comitatensă (törvényhatóság). Această instituție avea un dublu ca-

racter fiind, pe de o parte, organul local de guvernământ al puterii de stat, pe de altă parte, un organ independent al comunității nobilimii, cu drept de autogovernare. În fruntea municipiului se afla comitele (főispán) ca guvernator, reprezentant al puterii de stat și vicecomitele (alispán) care conducea administrația comitatului. Vicecomitele și aparatul de funcționari erau aleși de comunitate.

O modificare importantă a legislației se va produce în anul 1848, însă, în urma înăbușirii revoluției, măsurile legislative preconizate de guvernul revoluționar au fost aplicate abia după 1861, când se refac comitatele Timiș, Torontal și Caraș, fiind organizate alegeri conform legii 26 din 1848. Însă restaurarea va fi de scurtă durată. Din noiembrie 1861 până în februarie 1867, are loc o perioadă de provizorat, funcționarii aleși fiind înlocuiți cu alții, numiți. După anul 1867, în legislația maghiară se constată tendința de a transforma prefectura comitatului într-un organ de administrație locală.

Un moment important în acest sens îl constituie legea IV din 1869 al cărei prim paragraf prevede separarea justiției de administrație,²¹² anulând funcția judecătorească a municipalității comitatense (din 1873 prevederile acestei legi se vor extinde și asupra fostului confiniu militar).

Administrația se ghidează, în mare, după prevederile legii 42 din 1870²¹³ care legiferează primul cod referitor la competența și caracterul organizării acestei structuri: în fruntea comitatului se află comitele suprem (főispán) ca reprezentant local al puterii de stat, numit de rege la propunerea guvernului, iar la conducerea administrației se află vicecomitele (alispán) care are în subordine următoarele servicii: notariat, juridic, sedria orfanală, casieria, medical, tehnic (prin Legea XXIV din 1877²¹⁴, se desființează serviciul tehnic (posturile de ingineri comitatensi) atribuțiile acestuia trecând la Oficiul de stat pentru construcții – Államépítészeti Hivatal – cu rol de consultant al municipalității comitatense, dar subordonat direct ministerului), arhivă, contabilitate (desființat prin Legea II din 1902, atribuțiile fiind preluate de Direcția financiară regală maghia-

---

²¹² *Magyar Törvénytár, 1869-1871 évi törvénycikkek*, Budapest, 1896, pp.4-8.

²¹³ *Ibidem*, pp.211-221.

²¹⁴ *Idem, 1877-1878 évi törvénycikkek*, Budapest, 1896, p.92.

ră – Magyar Királyi Pénzügyi Igazgatóság – și de Serviciul regal maghiar al fiscului – Magyar Királyi Adóhivatal –, precum și de Contabilitatea de pe lângă Direcția financiară regală maghiară – A Magyar Királyi Pénzügyi Igazgatóság mellé rendelt Számvevőség), tutelă publică, veterinar (prin Legea XVII din 1900 se desființează serviciul veterinar din cadrul municipalității comitatense, constituindu-se Serviciul veterinar comitatens subordonat Inspectoratului veterinar de stat).

Prin legea 21 din 1886²¹⁵ se prevăd funcțiile municipalității comitatense de autoguvernare și de administrație publică de stat, respectiv: luarea de hotărâri și măsuri, elaborarea de regulamente în probleme interne; regulamentele de funcționare pot fi întocmite numai în limitele competenței și nu pot fi în contradicție cu legislația în vigoare; aplicarea hotărârilor, măsurilor și regulamentelor elaborate, alegerea funcționarilor; stabilirea cheltuielilor de conducere și administrative, acoperirea fondului necesar; întreținerea legăturii nemijlocite cu guvernul; stabilirea bugetului comitatului, deciderea înstrăinării sau procurării de bunuri imobile, contractarea de împrumuturi (cu aprobarea ministerului); exercitarea autorității orfanale; aplicarea legilor și dispozițiilor ministeriale.

Aceste funcții sunt exercitate de comitetul municipalității comitatense (megyei törvényhatósági bizottság), care reprezintă comunitatea locuitorilor comitatului. Un membru revenea la aproximativ 500, apoi la 2000 de locuitori. Lista celor mai mari contribuabili (300) era întocmită de comisia de validare aleasă de adunarea generală pe o perioadă de 1 an. Comitetul municipalității comitatense își exercită funcțiile prin adunarea generală și prin aparatul funcționăresc.

Adunarea generală se întrunește în 2 sesiuni ordinare anuale obligatorii: primăvara (mai) când se discută activitatea și execuția bugetară pe anul trecut și toamna (octombrie) când se stabilește activitatea și bugetul pe anul următor. Data convocării sesiunilor este stabilită de comite. Sesiuni extraordinare puteau fi convocate ori-când, prin hotărâri ale adunării generale sau ale comitelui. Președintele adunării generale era comitele, iar în cazul în care acesta se

---

²¹⁵ Idem, *1884-1886 évi Törvényczikkek*, Budapest, 1896, pp.367-405.

afla în imposibilitatea exercitării funcțiilor – vicecomitele, iar în lipsa ambilor – primnotarul comitatului.

Funcționarii și personalul auxiliar se împart în două categorii: centrali și externi (din cadrul preturilor).

Comitatul deținea personalitate juridică, având ca subunități administrative plășile (járás) și comunele (község), grupate în jurul unor notariate cercuale.

Comitatul, și mai apoi județul, vor funcționa în baza Legii 3 din 1902 până în anul 1925, cu următoarele servicii: cabinetul vicecomitelui, notariatul, serviciul medical, serviciul juridic, serviciul arhivei, sedria orfanală (cu arhivă proprie) și cu următoarele organe exterioare consultative: contabilitatea, serviciul veterinar, serviciul de construcții de stat.

Legea de unificare administrativă din iunie 1925, în vigoare până în august 1929, stabilește următoarele servicii ca părți structurale ale prefecturii: 1.Serviciul administrativ, 2.Serviciul financiar și de contabilitate, 3.Serviciul statistic, 4.Serviciul tehnic al drumurilor și construcțiilor, 5.Serviciul de ocrotiri sociale, 6.Serviciul veterinar și zootehnic, 7.Serviciul învățământului, 8.Serviciul culturii, 9.Serviciul economic, 10.Serviciul contencios. Legea pentru organizarea administrației locale din august 1929 prevede unele modificări, astfel serviciile vor fi: Serviciul administrativ și statistic, Serviciul financiar și contabilitate, Serviciul tehnic al drumurilor și construcțiilor, Serviciul sanitar și de ocrotiri sociale, Serviciul veterinar și zootehnic, Serviciul de învățământ, Serviciul economic, Serviciul secretariat-arhivă.

Legea administrativă din martie 1938 reorganizează prefecturile: se înființează consiliul de prefectură, serviciul statistic se transformă în birou, iar serviciul tehnic se scindează în serviciul tehnic și serviciul de arhitectură.

În urma înființării Ținutului (1938-1940) prefecturile județene se transformă în părți componente ale ținuturilor, pierzându-și personalitatea juridică. În această perioadă, pe lângă prefectură funcționează serviciul administrativ și secretariatul. După desființarea ținuturilor se revine la prevederile legii din 1938, iar prefectura continuă să funcționeze cu această organizare până în anul 1948, după care, Comitetul Provizoriu va face trecerea la Sfatul Popular.

Prefectura Județului Timiș-Torontal

Fondul arhivistic este compus din fragmente ale arhivei fostului comitat Timiș (1778-1849, 1861-1918) și ale districtului Timișoara din cadrul Voivodinei Sârbești și Banatului Timișan, precum și din arhiva Prefecturii Județului Timiș-Torontal (1919-1950).

După 1860, comitatul Timiș va fi subîmpărțit în 11 plăși: Aradul Nou, Vinga, Lipova, Timișoara, Recaș, Ciacova, Buziaș, Gătaia, Vârșeț, Biserica Albă și Cubin. Această organizare teritorială va fi înființată până la prăbușirea monarhiei austro-ungare când, conform prevederilor tratatului de pace de la Trianon și Saint Germain en Ley, plășile Aradul Nou, Vinga, Lipova, Timișoara, Recaș, Ciacova, Buziaș, Gătaia și 9 din cele 25 de comune ale plășii Vârșeț se vor uni cu România, restul trecând la Jugoslavia. Din 1919, fostul comitat Timiș se va uni cu fostul comitat Torontal (plășile Periam, Sânnicolau Mare – cu excepția comunei Kis Zombor, parțial plășile Banloc, Cenei, Mодоș, Pardani, Török Kanizsa și Jimbolia) devenind județul Timiș-Torontal, cu reședința în Timișoara până în anul 1948.

Pentru perioada 1779-1893 s-a păstrat o cantitate infimă de documente și de slabă calitate (în mare parte dosare succesoriale și orfanale, câteva registre de intrare-ieșire ale vicecomitelui, sporadic procese-verbale ale Adunării Generale), arhiva fiind în bună parte distrusă datorită vicisitudinilor istorice²¹⁶. Inițial arhiva până în

---

²¹⁶ În timpul vremelnicei ocupații sârbești din 1919, arhiva a fost ridicată și dusă în Becicherecu Mare, unde a fost păstrată în niște șoproane. În urma convenției încheiate în anul 1929 cu statul iugoslav, în 1935 abia s-a restituit respectiva arhivă răvășită care a mai stat următorii 21 de ani în pivnița vechii Prefecturi a județului Timiș-Torontal, fiind preluată de Arhivele Statului la 29 decembrie 1956. Un fragment de fond a mai fost preluat de la Sfatul Popular al Regiunii în anul 1959. În urma selecționării întreprinse în 1959, s-a eliminat o însemnată cantitate de documente considerate lipsite de valoare istorică. Nu a fost ferită de distrugerii nici arhiva creată în perioada interbelică. După mutarea sediului prefecturii din clădirea veche din Piața Unirii în noul sediu terminat în anul 1943, cea mai mare parte a arhivei a rămas la vechiul sediu, apoi o parte a acesteia a fost dispersată în comunele Fratelia, Moșnița și Buziaș, pentru a fi ferită de posibile bombardamente. Funcționarii instituțiilor care s-au perindat prin clădirea vechii prefecturi au folosit materialul arhivistic ca maculatură, ș.a.m.d. (vezi dosarul fondului).

1948 fusese organizată pe baza numărului de înregistrare, având ca instrumente contemporane de evidență registrele de intrare-ieșire, indicele alfabetic pe probleme și registrele seriale. Având în vedere faptul că fondul a fost preluat în mai multe etape, materialul fiind răvășit și cu mari lipsuri, nu s-a mai putut reconstitui structura inițială și s-a optat pentru o inventariere cronologic-structurală. Problematika generală corespunde atribuțiilor diferitelor servicii din cadrul instituției.

Prefectura Județului Severin

Acest fond arhivistic cuprinde arhivele fostului comitat Caraș (1779-1849, 1861-1880), ale districtului Lugoj din cadrul Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan (1850-1860), ale comitatului Caraș-Severin (1880-1918), ale Prefecturii județului Caraș-Severin (1919-1925), ale Prefecturii județului Severin (1925-1948) și ale Comitetului Provizoriu al județului Severin (1949-1950), toate cu reședința la Lugoj.

Spre deosebire de arhiva comitatului Timiș, cea a comitatului Caraș a avut un destin mai fast, păstrându-se o mare parte din acte.

Pentru perioada 1779-1849, documentele sunt scrise, în cea mai mare parte, în limba latină și sunt ordonate pe baza instrumentelor contemporane de evidență.

Din perioada Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan s-au păstrat în mare proporție documentele create de Tribunalul districtual cu sediul la Lugoj. Documentele sunt redactate în general în limba germană, dar și în limba română. În general, dosarele sunt ordonate pe baza instrumentelor contemporane de evidență, iar o parte sunt inventariate.

În afara reglementărilor care se referă la majoritatea comitatelor, caracteristică în cazul acestui comitat este problematica creată de alipirea comitatului Severin (1873-1880) format în urma desființării confiniului militar, și anume: instituția Comunității de avere²¹⁷

---

²¹⁷ „Statutele (comunității de avere n.n.) au fost aprobate cu nr.38369 din 24 august 1879 de către Ministerul Regal Ungar al Afacerilor Interne și sunt copia aproape fidelă a ordinului circular din 15 iunie 1873 privitor la comunitățile de avere croato-

a fostului regiment de graniță (fostele comune din confiniu contribuind, pe lângă obișnuitele dări și taxe, și la fondul grăniceresc), desființarea comunioanelor, instituția comisarului guvernamental pentru fostul regiment de graniță nr.13 și cel pentru fostul regiment de graniță nr.14.²¹⁸

Majoritatea acestor instituții se regăsesc în registrele create de Prefectura comitatului Caraș și apoi, începând cu 1881, Caraș-Severin: registre de intrare-ieșire a corespondenței și indice alfabetic ale actelor prezidiale – comite, registre de procese-verbale, de evidență a cauzelor discutate în sesiunile Adunării Generale a comitatului, registrele de intrare-ieșire a corespondenței și indice alfabetic al actelor administrative – vicecomite, registre privind activitatea comisiei administrative, a comisiei centrale, a comisiilor de desființare a comunioanelor, a comisarului guvernamental pentru fostul regiment de graniță nr.13 și cel pentru fostul regiment de graniță nr.14, a diferitelor comisii și subcomisii (de recrutare, silvică, contravenții, etc.). În perioada 1861-1869 regăsim registrele Tribunalului comitatens în cauze civile și penale.

Un deosebit interes istoric îl prezintă registrele de procese-verbale ale sesiunilor Adunării Generale care, printre altele, pune în discuție și confirmă deciziile structurilor din subordine, deci și ale preturilor și comunelor.

Vicecomitele, primul funcționar al municipalității comitatense pe care o reprezenta, conducea autonomia administrativă – în conformitate cu regulamentele în vigoare și conforme legii administrative din 1886 – și administrația de stat pe plan local. Avea în subordine majoritatea serviciilor (notariat, juridic, sedria orfanală, casieria, medical, tehnic, arhivă, contabilitate, tutelă publică, veterinar). I se trimiteau situații lunare, trimestriale și semes-

---

slavone” în Dr. Antoniu Marchescu, *Grănicerii bănățeni și Comunitatea de Avere*, Caransebeș, 1941, p.330.

²¹⁸ Ibidem, p.336: „Statul exercită un control riguros asupra tuturor actelor de administrație și dispoziție încheiate de Comunitatea de Avere prin organele sale (...) printr-un comisar al guvernului. Fără prezența acestuia, adunările nu pot ține ședințe și aduce hotărâri valabile. Comisarul verifică actele de administrație și mânăuirea fondurilor, înlătură iregularitățile ce constată(...). Întreaga corespondență dintre minister și municipiu de o parte și Comunitatea de avere de altă parte, se face numai prin mijlocirea comisarului guvernial(...).”

triale de către pretori și structurile subordonate, de către medicul șef al comitatului și de către medicul veterinar comitatens, deși serviciul veterinar trecuse din subordinea municipalității comitatense în cea a Inspectoratului veterinar de stat; inclusiv unitățile jandarmeriei prezintă periodic dări de seamă statistice asupra stării comitatului. Pe baza acestor materiale erau întocmite dările de seamă prezentate de vicecomite comitetului municipalității comitatense. Aceste dări de seamă și materialele care au stat la baza lor s-au păstrat pentru o bună parte din perioadă și conțin informații centralizate deosebit de edificatoare.

Din actele adunărilor generale și extraordinare ale municipalității, s-au păstrat numeroase interpelații ale unor personalități de marcă ale vieții culturale și politice din Banat: dr. Aurel Ciupe, dr. Caius Brediceanu, Valeriu Braniște, ș.a.

Annual, vom regăsi probleme internaționale cum ar fi numirile de consuli, emigrări (problemă care a preocupat intens autoritățile, ținând seama de amploarea fenomenului în întreaga Europă) și imigrări, expulzări, documente privind organizarea și activitatea poliției de frontieră. Din activitatea poliției și a jandarmeriei s-au păstrat documente privind Comandamentul Teritorial Regal Maghiar de Jandarmi nr.2 din Szeged căruia îi erau subordonate unitățile din comitatul Caraș-Severin, înființări de noi posturi, construcții de cazărmi, dar și referitoare la starea infraționalității, trimiterea unor persoane sub escortă, dări în urmărire generală, stabilirea apartenenței comunale a diverselor persoane, acordarea sau retragerea permiselor de port armă, ș.a.

În ceea ce privește problemele administrative, se regăsesc documente privind înființarea sau desființarea de structuri administrative (preturi, notariate cercuale), delimitarea teritoriului unor comune, acte privind organizarea și desfășurarea alegerilor, tabele nominale ale funcționarilor comitatensi și ale autorităților locale, probleme de personal, un volum mare de plângeri, reclamații, anchete disciplinare deschise împotriva funcționarilor publici și ale aleșilor locali.

Referitor la starea civilă, în afara diverselor instrucțiuni și reglementări, regăsim o mare cantitate de cereri de scutire, de anunțare a căsătoriei și de recunoaștere, în urma unor căsătorii ulterioare

re, a copiilor ilegitiți, schimbări și mai ales maghiarizări de nume, acte privind modificările intervenite în starea civilă a cetățenilor străini rezidenți în comitat și a cetățenilor comitatului aflați în străinătate.

Pentru perioada de dinaintea războiului actele cu conotație militară se referă la organizarea recrutărilor, la evidența incorporabililor și rezerviștilor, cereri de scutiri, amânări de la efectuarea serviciului militar, organizarea de manevre și exerciții de tragere, acte justificative ale încartiruirilor făcute în diverse localități ale comitatului, lucrări de construcții și reparații ale cazărmilor.

Chiar dacă prin prevederile art.II al legii pe 1902 se desființează serviciul financiar și contabilitatea municipalității comitatense, stabilirea și aprobarea bugetelor, colectarea impozitelor, stabilirea diverselor taxe și contribuții, rămân de competența autorităților comitatului. Astfel, se regăsesc bugetele și bilanțurile contabile ale comitatului, ale fondurilor comitatense, ale orașelor și comunelor, ale instituțiilor de învățământ. De asemenea, un mare număr de dosare se referă la stabilirea, colectarea impozitelor și taxelor, scutiri sau restanțe la plata acestora. O pondere tot mai mare o au instituțiile bancare în economia comitatului, fapt reflectat și în documentele rămase.

Activitatea industrială e reprezentată datorită autorizațiilor solicitate de diverși întreprinzători și firme de la autoritățile comitatului. Documentele conțin informații privind deschiderea sau arendarea unor cariere de piatră, construirea de fabrici, electrificări, raporturile cu Camera de Industrie și Comerț din Timișoara, dar și autorizațiile de practicare a meseriei solicitate de meseriași, raporturile dintre angajați și angajatori, accidente de muncă, activitatea corporațiilor industriale ce au înlocuit, de la mijlocul secolului al XIX-lea, breslele.

În ceea ce privește comerțul, documentele se referă la activitatea forurilor de metrologie, de control, la organizarea de târguri, reglementarea vânzării produselor, învățământul profesional comercial, funcționarea vămilelor.

În agricultură și silvicultură, urmare legislației în domeniu, transpare interesul deosebit al autorităților pentru ameliorarea pășunilor și pentru împăduriri, dezvoltarea apiculturii și sericiculturii.

În privința transporturilor, documentele oferă informații detaliate privind starea și repararea drumurilor publice, necesarul de materiale. Odată cu apariția automobilului, vom găsi acte referitoare la montarea indicatoarelor rutiere pe drumurile publice (1913), organizarea de cursuri pentru conducătorii auto (1913) și chiar de raliuri automobilistice (1914). De mare interes sunt informațiile referitoare la construcțiile de căi ferate publice dar și industriale sau de interes local, la funcționarea poștei și a telegrafului, la extinderea rețelei de telefonie, înființarea și desființarea agențiilor și oficiilor poștale.

Problematica edilitară se referă la construcția clădirilor de interes public: primării, sedii de preturi și notariate cercuale, ghețării, hingherii, construcții de poduri, trotuare, asphaltarea sau pietruirea unor străzi, amenajări de parcuri, iluminarea electrică a comunelor, etc.

În ceea ce privește învățământul, documentele conțin date privind construirea, extinderea sau renovarea școlilor de stat sau comunale. Un mare interes prezintă înființarea și construcția de grădinițe pentru copii.

Numeroase rapoarte și statistici au ca obiect frecvența școlară și măsurile stabilite prin lege pentru îmbunătățirea acesteia. Se regăsesc publicații ale concursurilor pentru obținerea de burse la instituții de învățământ.

La capitolul cultură găsim date interesante în documentația înaintată pentru autorizarea organizării de spectacole muzicale și teatrale, conferințe, proiecții de filme, circuri și scamatori ambulanti.

Un deosebit interes îl arată autoritățile pentru înființarea și dotarea bibliotecilor populare comunale.

Numeroase acte se referă la autorizarea și apariția publicațiilor, de pildă: apariția la Oravița și mai apoi la Lugoj, a revistei "Educatorul" a Reuniunii învățătorilor români la școlile confesionale ortodoxe din dieceza Caransebeșului (1909), a ziarului politic „Szabadság” și a revistei „Lugosi Ipar” (1911), a revistei „Șoimul” editată de Țintariu Ion, învinuit de delict de presă, a ziarului „Lugosi Színházi Ujság” redactat de secretarul teatrului, Ivan Sandor, a hebdomadarului „Karansebeser Wochenblatt”, a publica-

ției „Virtutea Creștină” redactată de Sârbu Gheorghe la Lugoj în 1914, a revistei „Stupariul” redactată de preotul Miloș Gheorghe din Bara, a monografiei comunei Pătaș redactată de preotul Vasile Popovici, a publicației „Solia Graniței” la Caransebeș, și a „Plugărului român” cu suplimentul „Baba satului” la Lugoj, ș.a.

O altă îndatorire a autorităților era și aprobarea statutelor diverselor societăți și asociații: Societatea muzicală a meseriașilor lugojeni, Reuniunea de cânt greco-catolică „Lyra” din Lugoj, Reuniunea comercianților și meseriașilor din Sasca Montană, Reuniunea civilă de muzică din Bozovici, Reuniunea de lectură și cântări din Răchitova, Asociația „Progresul” din Caransebeș, Asociația de cântări și lectură „Unirea” din Ticvaniul Mic, Societatea de lectură și cântări din Târnova, Societatea de întrajutorare a orchestrei fabricii din Reșița, Casina funcționarilor coloniei de cale ferată din Orșova, Societatea cinegetică „Valea Ersigului”, Societatea de lectură, cântări și muzică ortodoxă din Greoni, Asociația bicicliștilor din Lugoj, Societatea de tir din Reșița, Reuniunea de lectură și cântări din Ciuchici, Societatea de vânatoare din Moldova Nouă, reuniunile de cântări și lectură din Grădinari și din Moldova Nouă, Reuniunea română de cântări și muzică din Țela, Reuniunea ortodoxă română de cântări din Secaș, etc.

În ceea ce privește starea sănătății populației, în afara rapoartelor privind izbucnirea de epidemii, campaniile de vaccinare, informațiile statistice periodice, documentele se referă la personalul sanitar – medici și moașe comunale, la studiile, retribuirea și activitatea acestora, la construcția și utilizarea spitalului de boli infecțioase din Lugoj, a spitalului public și pentru afecțiuni pulmonare din Caransebeș, la modificarea spitalului din Reșița, la construcția unui spital de boli infecțioase la Răchitova, ș.a.

Numeroase materiale se referă la activitatea farmaciilor, înființarea și desființarea acestora, importul de medicamente, autorizarea folosirii unor medicamente.

Nu putem trece cu vederea nici documentele referitoare la stațiunea balneo-climaterică Băile Herculane sau la sanatoriul de la Marila.

Activitatea de asistență socială este reflectată în dările de seamă ale forurilor locale privind persoanele care au beneficiat de

ajutoare din fondul pentru săraci, precum și în documentele sedrii orfanale.

Un capitol important îl ocupă activitatea comisiei apelor, iar autorizațiile și documentația tehnică privind efectuarea unor lucrări „hidrotehnice” – mori de apă, îndiguiri, canale, forări de fântâni, modificări intervenite în cadastrul apelor – oferă informații interesante, în special pentru istoricul morilor de apă, dintre care unele funcționează și în prezent.

Una dintre problemele specifice comitatului Caraș-Severin este aceea a comunioanelor. Prin desființarea regimentului de graniță româno-bănățean nr.13 la 1 noiembrie 1872, în baza ordonanței imperiale din 9 iunie 1872, și prin trecerea teritoriului confinar demilitarizat sub administrația civilă, numeroase instituții specifice devin caduce. Este și cazul așa numitelor comunioane, case sau familii grănicerești.

O altă problemă specifică este aceea a „ocupării” (uzurpării) de către cetățeni a unor terenuri din izlazarile comunei și din fondul forestier al comunității de avere, în vederea măririi suprafețelor de cultură.

O serie de acte se referă la Comunitatea de avere a fostului regiment de graniță (dări de seamă anuale, lucrări privind organizarea adunărilor generale, plata impozitelor, bugete, etc.).

În ciuda cantității relativ mici de documente păstrate pe anii 1914-1918,²¹⁹ poate fi urmărită derularea evenimentelor internaționale, pornind de la telegrama prin care Ministerul de Interne de la Budapesta anunță decesul prințului moștenitor Franz Ferdinand și al soției acestuia – în urma atentatului comis în 28 iunie 1914 la Sarajevo, și culminând cu circulara Ministerului Apărării privind mobilizarea generală.

Pentru anii de război deținem o colecție aproape completă a telegramelor trimise comitelui de biroul de presă al cabinetului premierului, privind situația de pe front și situația politică internațională, documente emise de Ministerele de Interne și de Război, cum și de autoritățile comitatense, privind: limitarea trecerilor de

---

²¹⁹ După desființarea Prefecturii județului Severin, în perioada 1950-1952, cea mai mare parte a documentelor create în perioada 1915-1919 au fost date la topit ca maculatură.

frontieră, regimul armelor, tabele nominale ale indezirabililor și ale supușilor străini români, sârbi, bulgari și ruși expulzați și cărora li s-a stabilit domiciliu forțat, evidența etnicilor sârbi, confiscarea publicațiilor cu conținut naționalist, probleme de mobilizare, recrutări, rezerviști, scutiri de serviciul militar, situația militară a funcționarilor, concedii acordate celor înrolați pentru efectuarea muncilor agricole în perioada recoltatului, ajutorarea familiilor celor mobilizați, a invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, pregătirea spitalelor pentru situația de război, răniți, cazuri de automutilare, dezertări, prizonieri de război (de pildă cazul evadării unor prizonieri ruși aflați la muncă în pădurea din Tincova, proprietate a orașului Timișoara), folosirea muncitorilor în industria de război, probleme de personal în administrație din cauza mobilizărilor.

Documentele din perioada 1779-1906 sunt ordonate în baza instrumentelor contemporane de evidență, iar cele din perioada 1907-1950 sunt inventariate cronologic pe probleme.

Comitatul Severin

În urma desființării confiniului militar prin patenta imperială din 9 iunie 1872 aceste ținuturi au fost anexate din punct de vedere legislativ și administrativ la Ungaria. Punerea în practică a demilitarizării graniței a fost stabilită prin Legea 27 din 1873.²²⁰ Al treilea paragraf al acestei legi prevedea crearea unui comitat de sine stătător cu denumirea de Szörény Vármegye (Comitatul Severin), având reședința la Caransebeș, format prin reunirea comunelor din fostul regiment de graniță româno-bănățean (nr.13) și din fosta companie 12 a regimentului banato-ilir, aparținătoare fostelor preturi Caransebeș, Teregova, Bozovici și Orșova.

Legea 4 din 1877²²¹ prevede menținerea pe trei ani a acestui sistem administrativ provizoriu, în scopul reorganizării administrative și a trecerii de la vechea situație la organizarea definitivă. În anul 1880,²²² prin legea 11, se prelungește cu un an efectul legii din

²²⁰ Vezi *Magyar Törvénytár, 1872-1874 évi Törvényekkel*, Budapest, 1896, pp.203-209.

²²¹ Idem, *1877-1878 évi Törvényekkel*, Budapest, 1896, p.10.

²²² Idem, *1879-1880 évi Törvényekkel*, Budapest, 1896, p.249.

1877, urmând ca în decursul anului Ministerul regal ungar de Interne să înainteze un proiect de lege pentru reglementarea definitivă a situației. Și astfel, în sfârșit, prin Legea 55²²³ din 1880 comitatele Caraș și Severin se reunesc sub denumirea de Comitatul Caraș-Severin (Krasso-Szörény Vármegye).

În perioada 1873-1880 au funcționat în paralel comitatele Caraș și Severin. Arhiva comitatului Severin a fost dusă la Lugoj după formarea noului comitat Caraș-Severin și a fost preluată, împreună cu fondul arhivistic Prefectura Județului Severin, de Filiala Timiș a Arhivelor Statului după desființarea filialei din Lugoj, care, la rândul ei, le preluase de la Sfatul Popular al Raionului Lugoj în anul 1957, după ce Comitetul Provizoriu al județului Severin a fost desființat în baza Decretului 259/1950.

Actele constau în cea mai mare parte din registre de intrare-ieșire a corespondenței prezidiale, administrative, ale Comisiei administrative, procese-verbale ale sesiunilor Adunării Generale a Comitatului, cu indicele alfabetice aferente, și din câteva dosare. Deosebit de bogat în informații este dosarul nr.1/1873 care cuprinde procesele-verbale de predare-primire încheiate între Comisariatul imperial-regal al ținuturilor ungare de graniță (K. und K. Commissariat des ungarischen Grenzlandes) – în fruntea căruia se afla generalul baron de Scudier, și comitatul Severin, inventare detaliate ale bunurilor existente, inclusiv ale diferitelor arhive.

Numeroase acte aparținând fostului comitat Severin sau preturilor subordonate acestuia sunt anexate dosarelor create ulterior de instituțiile comitatului Caraș-Severin. De altminteri, pentru perioada 1873-1880 s-au păstrat foarte puține dosare, chiar și pentru comitatul Caraș.

Locotenența Imperială Regală a Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan

După înfrângerea revoluției de la 1848-1849, prin patenta imperială din 19 noiembrie 1849 se desființează comitatele Timiș, Torontal, Bács și Caraș și se înființează o nouă structură adminis-

---

²²³ Ibidem, pp.368-369

trativă sub denumirea de Voivodina Sârbească și Banatul Timișan, direct subordonată autorității imperiale, cu sediul central la Timișoara. Comandantul militar și apoi primul guvernator al noii provincii a fost generalul baron Ferdinand Mayerhofer, înlocuit la 16 august 1851 de contele Iohann Baptist Coronini - Cronberg. Limba oficială a provinciei devine germana. După două provizorate, în luna mai a anului 1853, se adoptă structura definitivă a provinciei care va fi guvernată de o locotenență imperială-regală, cu sediul la Timișoara.

La 29 noiembrie 1852 se introduc prerogativele codului civil austriac din 1811.

Ministrul austriac al cultelor emite, la 16 decembrie 1854, un decret privind aplicarea noii legi a învățământului elementar și mediu în limba maternă.

La 8 august 1857 se decretează amnistia politică pe întreg teritoriul imperiului.

Sub presiunea cercurilor maghiare această structură administrativă este desființată prin semnarea de către împăratul Francisc Iosif a decretului din 27 decembrie 1860, provincia fiind încorporată la Ungaria. Cercurile guvernamentale maghiare dispun reînființarea comitatelor.

Instituția noastră nu deține arhiva propriu-zisă a Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan, ci un fragment de fond constituit din documente separate din Colecția Muzeul Banatului (Colecția Ormoș) sub denumirea de Comitatul Bács-Bodrog, deoarece conțineau o scurtă monografie în limba latină a respectivului comitat în baza recensământului din 1825 și descrieri monografice ale localităților de pe teritoriul fostului comitat întocmite din ordinul Locotenentei Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan, în perioada 1859-1860. Ulterior, având în vedere faptul că majoritatea documentelor au fost create după desființarea comitatului, s-a optat pentru denumirea *Locotenența Imperială Regală a Voivodinei Sârbești și a Banatului Timișan*, adăugându-se și fragmentul de fond *Șantierul de construcții canal Bega-Verbasz* care, ulterior, a devenit fond de sine stătător.

Fondul arhivistic cuprinde și o serie de instrucțiuni, rapoarte, situații privind învățământul din provincie, primite sau redactate de consilierul școlar al Locotenentei, Iohann Heinrich Kummer, în

perioada 1856-1861, precum și 3 alte documente privind activitatea instituției Locotenenței.

Majoritatea documentelor sunt redactate în limba germană cu caractere gotice, sporadic în limba latină și maghiară.

Având în vedere faptul că fragmentul de fond nu cuprinde suficiente documente pentru a se putea reconstitui structura organizatorică a instituției, iar pe de altă parte cuprinde două grupe distincte de documente, s-a considerat oportună gruparea lor pe capitole diferite:

I. Monografii – cuprinde descrierile monografice solicitate de Locotenență în perioada 1859-1860; s-a păstrat ordonarea originară – alfabetică.

II. Învățământ – cuprinde instrucțiuni, rapoarte, situații privind învățământul primite sau redactate de consilierul școlar al Locotenenței, Johann Heinrich Kummer, ordonate cronologic.

III. Generale – ordonate cronologic.

Fragmentul de fond conține 76 u.a., însumând 0,84 m.l., din perioada 1851-1861.

Directoratul VII Ministerial

Rezultatul unui experiment administrativ, în baza legii pentru organizarea administrației locale din 3 august 1929, pe teritoriul României se înființează șapte directorate ministeriale, unul dintre ele cu sediul la Timișoara. Acesta avea în sfera de competență teritorială județele Arad, Bihor, Caraș, Severin și Timiș-Torontal controlând administrațiile din județele respective și având în subordine organele de poliție. Activitatea era coordonată de un secretar general și își îndeplinea atribuțiile prin servicii ministeriale locale, cu funcția de organe executive ale guvernului. După o scurtă existență, instituția este desființată prin legea din 15 iulie 1931.

Fondul arhivistic *Directoratul VII Ministerial Local – Timișoara* însumând 6 m.l. de documente create în perioada 1930-1931, în mare parte de serviciul internelor și cel al agriculturii și domeniilor, oferă informații importante cu privire la situația economică, socială, politică și culturală din județele subordonate.

Preturi

Înființate odată cu comitatele, preturile erau organe administrative intermediare între comitat, respectiv județ și comunele dintr-un teritoriu denumit plasă și au funcționat până la înființarea regiunilor și raioanelor. La conducerea preturii se afla primpretorul sau pretorul, ca reprezentant al puterii de stat, îndeplinind la nivelul plasei atribuții asemănătoare organului de administrație comitatens.

Direcția are în păstrare 14 fonduri – mai exact fragmente de fonduri, de preturi din județele Timiș-Torontal și Severin, recuperate, în majoritatea cazurilor, de la primăriile localităților de reședință.

Cu excepția fondurilor preturilor Făget (1851-1948), Lugoj (1850-1950), Buziaș (1889-1950) și Ciacova (1877-1950), pentru restul preturilor pe care le deținem – Comloș, Deta, Gătaia, Giulvăz, Jimbolia, Margina, Periam, Recaș, Sânnicolau Mare și Timișoara s-au păstrat doar documente create după primul război mondial.

Un număr mare de documente create de preturi se regăsesc în fondurile prefecturilor și primăriilor.

Primării comunale

Doar puține arhive ale autorităților comunale locale s-au păstrat de la sfârșitul secolului XVIII. Menționăm fondurile arhivistice *Primăria Comunei Gottlob* (fond nr.67, anii extremi 1783-1887, 1901-1968), *Primăria Comunei Nițhidorf* (fond nr.709, anii extremi 1788-1985), *Primăria Comunei Tomnatic* (fond nr.955, anii extremi 1796-1968), iar de la începutul secolului XIX: *Primăria Comunei Peciu-Nou* (fond nr.742, anii extremi 1803-1968), *Primăria Comunei Bulgăruș* (fond nr.868, anii extremi 1813-1923).

De la mijlocul secolului XIX deținem *Primăria Comunei Budinț* (fond nr.1137, anii extremi 1851-1913), *Primăria Comunei Cărpiniș* (fond nr.83, anii extremi 1845-1925), *Primăria Comunei*

Cenadu-Vechi (fond nr.944, anii extremi 1850-1950), *Primăria Comunei Duboz* (fond nr.1100, anii extremi 1859-1947), *Primăria Comunei Dudeștii-Vechi* (fond nr.876, anii extremi 1850-1974), *Primăria Comunei Gherman* (fond nr.1117, anii extremi 1852-1950), *Primăria Comunei Jurești* (fond nr.935, anii extremi 1851-1947), *Primăria Comunei Lățunaș* (fond nr.684, anii extremi 1843-1968), *Primăria Comunei Periam* (fond nr.100, anii extremi 1855-1975), *Primăria Comunei Pesac* (fond nr.956, anii extremi 1861-1968), *Primăria Comunei Românești* (fond nr.925, anii extremi 1850-1950), *Primăria Comunei Sânpetru Mare* (fond nr.68, anii extremi 1856-1968), *Primăria Comunei Zorani* (fond nr.879, anii extremi 1850-1947). Pentru marea majoritate a fondurilor autorităților comunale nu deținem acte decât din secolul XX.

Din secolul al XIX-lea s-au păstrat conturile de gestiune ale comunelor, evidența contribuabililor, a taxelor, a impozitelor și a contribuției în muncă, a angajaților comunali și a tinerilor recrutaibili, a proprietarilor de animale și actele privind gestiunea pășunilor comunale; s-au păstrat registrele proceselor-verbale de ședință ale reprezentanțelor comunale și hotărârile adoptate, acte privind organizarea alegerilor, acte cadastrale, corespondența primită de la forurile superioare – comitat, plasă, administrație financiară, judecătorie, inspectorat școlar, etc., furnizându-ne informații prețioase atât în ceea ce privește activitatea comunelor, cât și a comitatelor Timiș și Torontal, din a căror arhivă s-au păstrat doar puține documente pentru perioada respectivă. Deosebit de importante sunt actele rămase din perioada primului război mondial și din cea imediat următoare, aceea a instituirii Republicii Sfaturilor din Ungaria, a ocupației sârbești și, în fine, a unirii cu celelalte provincii românești.

Regăsim recensăminte ale populației, locuințelor, animalelor, documente privind arendarea debitelor de vânzare a băuturilor spirtoase, cărăușitul, autorizații de practicare a meseriei, lucrări edilitare, lucrări agricole, probleme de învățământ, culte, sanitare, zooveterinare, inventare ale bunurilor comunale, etc. Pentru perioada celor două războaie mondiale există numeroase documente privind mobilizarea, invalizii, văduvele și orfanii de război, rechizițiile, pagubele produse de trecerea frontului.

După al doilea război mondial, fondurile primăriilor comu-

nale, în afara documentelor uzuale referitoare la administrație, abundă în informații privind aplicarea în diferite etape ale prevederilor convenției de armistițiu și ale reformei agrare, exproprieri, împroprietări, colonizări, naționalizarea morilor, apoi a întreprinderilor, deportarea în Bărăgan, colectivizarea agriculturii.

*Curtea de Apel Timișoara*²²⁴

Curtea de Apel Timișoara ia ființă în anul 1891 odată cu Parchetul General de pe lângă Curtea de Apel Timișoara în baza legii XXV/1890 și a legii XVII/1991 care prevedea modificarea organizării judecătorești și a parchetelor.

La înființare, Curtea de Apel Timișoara are în competență tribunalele Timiș-Torontal, Lugoj, Caransebeș, Biserica Albă și Panciova. Tribunalul Panciova iese din raza de competență în anul 1919, iar în anul 1920 și Tribunalul Biserica Albă, ca urmare a modificării frontierelor de stat survenite după primul război mondial. În schimb, din anul 1920 competența teritorială a Curții de Apel Timișoara se extinde asupra Tribunalului Județean Arad, iar din anul 1926, ca urmare a legii de organizare administrativă, în zona de competență a Curții de Apel Timișoara intră județele Alba și Hunedoara cu tribunalele respective până la Dictatul de la Viena.

Odată cu cedarea părții de nord a Transilvaniei, Curtea de Apel Oradea se retrage la Arad, având în subordine Tribunalul județean Arad până la terminarea refugiului în anul 1945.

Curtea de Apel Timișoara își încetează activitate în anul 1952 prin modificarea organizării administrative și judecătorești a României.

Activitatea instituției se desfășoară fără diviziuni organizatorice până în anul 1919 când se înființează secția I care judeca atât cauze civile cât și penale și secția a II-a care judeca numai cauze penale. În anul 1921 este creată secția a III-a corecțională și sunt înființate trei senate: senatul I civil, senatul II comercial și senatul criminal. În anul 1922 se mențin trei secții și senatul criminal care se transformă în anul următor în secție penală.

---

²²⁴ Apud Maria Vertan, *Curtea de Apel Timișoara – prezentare de fond* (nepublicat).

În perioada 1926-1928 activitatea de judecată se desfășoară în cadrul a trei secții, cauzele penale revenind doar secțiilor I și II. Din 1929 cauzele de toate felurile sunt judecate la toate cele trei secții, iar din anul 1937 se adaugă secția a IV-a criminală până la desființarea acesteia în anul 1942 când, în cadrul secției a III-a, se înființează două complete speciale până în septembrie 1944.

În cadrul Curții de Apel Timișoara au fost organizate și au funcționat de-a lungul timpului mai multe comisii speciale menite să analizeze și să judece cauze izvorâte din aplicarea unor legi.

În anul 1921 se constituie comisia județeană pentru reformă agrară. Această comisie judecă apelurile sau recursurile în procesele privind exproprieri și împrumutări.

În perioada 1924-1928 funcționează Comisia de Apel pentru constatarea cetățeniei române.

Din anul 1934 se constituie comisia pentru controlul averilor care funcționează până în anul 1950 judecând dosarele privitoare la controlul averilor funcționarilor de stat.

Prin Legea 80/1941 se instituie complete speciale pe lângă curțile de apel pentru judecarea problemelor legate de aplicarea legislației de trecere în patrimoniul statului a averilor evreiești. Cele două complete speciale funcționează până în septembrie 1944 când se abrogă legislația antievreiască.

Din noiembrie 1944 începe să funcționeze comisia judecătorească Timiș pentru constatarea definitivă a sinistrelor constând în avarii produse unor imobile sau rănirea unor persoane în urma bombardamentelor aeriene.

Această comisie se unește în 1946 cu cea municipală înființată în decembrie 1944, încetându-și activitatea la începutul anului 1948.

În a doua jumătate a anului 1948 și începutul anului 1949 funcționează comisia pentru judecarea litigiilor privitoare la articolele 7 și 13 din Legea nr.119/1948 de naționalizare a întreprinderilor.

După desființarea Curții de Apel Timișoara în anul 1952 arhiva acesteia a rămas în păstrarea Tribunalului Regional apoi Județean Timiș de la care va prelua F.A.S. Timiș în anul 1973, atât cât a mai rămas din fond în urma selecționărilor. Nu s-au păstrat docu-

mente privitoare la organizarea instituției ci numai decizii și dosare de judecată rezultate din activitatea secțiilor și a diferitelor comisii precum și instrumentele de evidență a cauzelor dar nu pentru întreaga perioadă de funcționare a creatorului.

Cele mai bogate informații se găsesc în dosarele civile, acoperind o gamă foarte largă de aspecte ale vieții economice, sociale, politice, religioase, etc. Aflăm date despre istoricul unor localități, a unor așezăminte de învățământ de stat dar mai ales confesional, a unor biserici, instituții și fundații de asistență socială și de sănătate, instituții bancare, societăți culturale, date despre înfăptuirea reformei agrare, despre constituirea unor cartiere ale orașului Timișoara, despre îmbunătățirile funciare, despre desfășurarea alegerilor și activitatea unor organizații politice locale, despre efectele sociale și economice ale diverselor guvernări.

Colecția de documente Muzeul Banatului

În baza Decretului 353/1957 și a ordinului Direcției Generale a Arhivelor Statului București, filiala din Timișoara va prelua de la Muzeul Regional „Banatul” Timișoara colecția de documente a acestuia, cu procesul verbal nr. 2001/12.09.1960.

În ceea ce privește istoricul acestei colecții trebuie să amintim câteva date semnificative: în 1872 ia ființă la Timișoara „Societatea de istorie și arheologie din Ungaria de Sud” (Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat) iar în 1882, în același oraș, se înființează „Reuniunea pentru Muzeul de istorie și arheologie din Ungaria de Sud” (Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum egyesület). În 1885 cele două societăți fuzionează și devin „Societatea pentru muzeu de istorie și arheologie din Ungaria de Sud” (Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum társulat), formă sub care funcționează până în 1920. După cum rezultă și din denumirea lor, obiectul activității îl constituia promovarea cercetărilor de istorie și arheologie din zonă, colecționarea de obiecte și documente istorice și de artă în vederea constituirii unui muzeu. Clădirea muzeului este dată în folosință în 1888 dar, după cum afirma secretarul societății, dr. Berkeszi István, în 1901, clădirea a

fost de la bun început neîncăpătoare.²²⁵

Din 1875 începe să apară revista „Történelmi és régészeti értesítő” reflectând pe de o parte activitatea Societății de istorie prin publicarea dărilor de seamă anuale, a proceselor verbale ale adunărilor generale, a evidenței documentelor și obiectelor intrate în patrimoniul societății fie prin donații, fie prin cumpărare, pe de altă parte, publică studiile istoricilor și arheologilor legate de trecutul ținutului. Apariția revistei este sistată în 1917. În 1922 apare pentru scurt timp publicația „Gemina” și abia din 1928, prin diligențele depuse de Ioachim Miloia, vor apărea „Analele Banatului” cu unele întreruperi până în zilele noastre.

În 1920 denumirea se schimbă în „Societatea bănățeană de istorie și arheologie pentru muzeu”/„Bánáti történelmi és régészeti muzeum társulat.” Directori ai instituției au fost ornitologul Dionisie Linția și mai apoi George Postelnicu, funcționar.

În 1922, conform statutelor Societății – cap..X – în baza hotărârii nr.6482/1922 a adunării generale, se dispune dizolvarea societății și trecerea muzeului creat în proprietatea și administrarea municipiului Timișoara. Din 1928 postul de director al muzeului va fi ocupat de distinsul om de cultură Ioachim Miloia.²²⁶

La 1 ianuarie 1922 Muzeul din (acum sediul Bibliotecii Academiei), cu tot inventarul, trece din proprietatea fostului județ Timiș în proprietatea municipiului Timișoara. Muzeul funcționează sub această formă până în 1951 când trece sub tutela Sfatului Popular regional Timișoara.

Bazele colecției de documente ca și cele ale pinacotecii au fost puse de fostul comite de Timiș (1872-1890), Sigismund Ormos.

Prima mențiune asupra modului de organizare al colecției este cea din anul 1893 când Dr.Berkeszi István prezintă un raport

---

²²⁵ Dr. Berkeszi István, „A temesvári múzeumkérdés” în Történelmi és régészeti Értesítő, XVII (serie nouă), caiet III-IV, Timișoara, 1901, p.2-19.

²²⁶ Vezi Mircea Miloia, Gheorghe Mudura, Aurel Turcuș, Nicolae Săcară, *Un erudit cărturar – Ioachim Miloia*, Editura Mirton, Timișoara, 1997, p.61-75.

asupra arhivei societății descriind în detaliu structura colecției.²²⁷ Aceasta a fost grupată pe 4 clase: A – diplome și acte oficiale, de la nr.1 la 116 cele autohtone în ordine cronologică, iar de la 117 la 129 cele străine; clasa B, corespondență și alte acte cu caracter privat, ordonate pe autori; C – cuprinde tipăriturile de mici dimensiuni – anunțuri mortuare, afișe teatrale, dar și publicații care, din pricina dimensiunii mici, riscă să se piardă în bibliotecă. Clasa D este formată de „colecția Ormos” subîmpărțită în trei compartimente. Criteriul a fost acela ca documentele referitoare la un eveniment, la o problemă sau la o persoană să fie grupate, pe cât posibil, într-un pachet, sub un singur număr. Astfel în clasa A documentele referitoare la familia Barabás au fost trecute la același număr, așigderi cele referitoare la familiile Geréb și Eresztevényi. În clasa B au fost trecute la același număr toate scrisorile aceluiși autor, cu excepția cazurilor când unele se aflau în colecția propriu-zisă și altele în colecția Ormos, de pildă 13 dintre scrisorile lui Széchenyi se aflau în colecția societății și 5 în cea a lui Ormos. Chiar dacă mai multe acte au fost grupate într-un pachet, pe coperta acestuia și în fișa de catalog sunt menționate fiecare în parte.

Colecției i se adaugă în timp și alte documente, baza formând-o însă cele adunate până în 1920. Nu știm în ce măsură s-a păstrat clasificarea inițială după 1920, cert este că cel puțin în parte actele au fost reordonate și pe o parte dintre ele găsim cel puțin două numere de inventar ulterioare.

Predarea din 1960 s-a făcut pe bază de inventar fiind preluate 7723 u.a. La Muzeul Banatului au rămas însă numeroase acte privind istoria orașului printre care și primul volum din *Catastrum Civium* precum și arhiva fostei Societăți de Istorie și Arheologie, considerată ca parte structurală a fondului propriu (1872-1920)²²⁸.

Deoarece inventarul pe baza căruia s-a făcut preluarea era mai mult decât sumar, necorespunzător iar o parte dintre documente

---

²²⁷ Dr.Berkeszi István, *Jelentés a délmagyarországi történelmi és régészeti Muzéum-Társulat levéltáráról*, Történelmi és régészeti Értesítő, IX, caiet I, Timișoara 1893, p.105-115

²²⁸ Vezi Dosarul fondului C.M.B., proces verbal nr.2001/12.09.1960.

făceau parte din fonduri deja constituite – Primăria Municipiului Timișoara, Comandamentul General Bănățean, Direcția Montanistică, etc., s-a decis prelucrarea arhivistică a colecției, scop în care au fost întocmite în 1961 și 1963 „Instrucțiuni de lucru” care prevedeau integrarea unor documente la fondurile deja existente din care făceau parte (acțiune care, conform unui referat din 1963 ar fi fost finalizată deja în 1962) și reordonarea colecției.

Pentru o mai eficientă regăsire a documentelor s-a optat pentru ordonarea cronologică a unei importante părți (marea majoritate de proveniență diversă și având conținut eteroclit) și pe probleme (cele care pe baza conținutului și a vechilor cote puteau fi regrupate: *Direcția poștelor, familiile Baich, Barabás, Brediceanu, Ereštevény, Gereb, Hiller, Kapuváry, Klapka, colecția de anunțuri de căsătorii și decese*).

În ceea ce privește seria de documente ordonate cronologic menționăm că cel mai vechi document original din colecție este un act de vânzare emis de episcopul de Gurkh <Germania> la 24 august 1457. De altminteri majoritatea documentelor deținute din secolele XV-XVI au fost emise în Germania și Austria și nu au vreo legătură cu Banatul. Cercetând documentele și bibliografia referitoare la colecție nu s-a putut constata proveniența lor. Din 1571 datează un act emis de Alexandru, voievodul Țării Românești, iar începând cu anul 1580 o serie de acte privind vânzarea, donarea, litigiile referitoare la proprietatea asupra unor terenuri din Transilvania.

Colecția cuprinde de asemenea: diplome de înnobilare, privilegii: Stephanus Makrany, Andreas Urbányi, Ioan Popovits Tökölli, Adam și Martin Banovich, Andrei Temesvári, Theodor Csiki, Andreas Urik, Michael Constantin Hoffmann, Nicolae Markovics ș.a., tabele de evidență a scrisorilor de înnobilare consemnate în procesele verbale ale adunărilor generale al comitatului Timiș (581/f.d.); diplome, statute, certificate, carnetे privind activitatea breslelor și a corporațiilor meșteșugărești, încheierea uceniciei, peregrinarea calfelor, calitatea de meșter, privilegii de târg acordate localităților Dudeștii Vechi (1787), Făget (1787), Vinga (1811), Sînnicolau Mare (1837).

Colecția cuprinde fragmente din corespondența unor personalități cum ar fi cea a lui Mihai Besan, notar public din Lugoj, cu

Antoni Mocioni, A. Maniu, Miron Românul, Iosif Popasu, Ioan Meșianu, G. Olteanu, E. Athanasievits, Patriciu Dragalina, Teodor Păcățian, Emanoil Ungureanu; a baronului Petru Duca de Cadar, însărcinat cu afaceri în Țările de Jos și deputat în Dietă, scrisori ale lui Constantin Diaconovici Loga în calitate de director al școlilor naționale, scrisori adresate de Vasile Goldiș și Octavian Goga lui Petre Nemoianu, corespondența lui Pogány Mihály, redactor la *Temesvári Hirlap*, cu diverse personalități ale epocii; scrisori ale contelui Széchényi István privind navigația și construirea unui pod pe Dunăre, construirea căii ferate în vestul Ungariei; corespondența lui Ioachim Miloia și a lui Cornel Ciupe în calitate de directori ai Muzeului.

Documentele privind familiile Baich, Barabás, Brediceanu, Eresztevény, Gereb, Hiller, Kapuváry, Klapka sunt ordonate pe subcapitole și în cadrul acestora cronologic.

O serie de documente se referă nemijlocit la istoria Banatului. Din păcate, mare parte dintre ele sunt doar copii, autentificate în 1896 de arhivarul comitatului Timiș de pe actele Administrației provinciale²²⁹. Fondul acestei instituții a fost dus la Arhivele Naționale din Budapesta la sfârșitul secolului 19.

Multe dintre documentele Colecției au fost publicate în revista *Történelmi és régészeti értesítő* sau au făcut obiectul unor studii, multe însă nu au fost încă valorificate.

În forma ei actuală Colecția însumează 859 u.a. în cantitate de 3,56 m.l. având anii extremi 1353-1948.

Colecția de documente a Muzeului de Istorie și Etnografie Lugoj

Colecția de documente a Muzeului de istorie și etnografie Lugoj a fost preluată de la această instituție cu procesul verbal de predare-preluare din 13 decembrie 1977.

Nu deținem date privind modul în care aceste documente au ajuns în proprietatea Muzeului de Istorie și Etnografie Lugoj.

Documentele constau din diplome și acte de înnobilitare și de

---

²²⁹ Vezi Costin Feneșan, *Administrație și fiscalitate în Banatul imperial*, Editura de Vest, Timișoara, 1997.

dobândire a unor distincții științifice, acte privind familiile Balogh și Prodanovici, atestate eliberate ucenicilor, calfelor și meșterilor, statute de bresle, schițe și planuri privind construcții, amenajări dar și planuri strategice. Documentele sunt în cea mai mare parte originale, scrise în limbile latină, germană, maghiară, română și sârbă.

Actele conțin informații importante privind istoria comitatului Caraș. În acest sens menționăm diploma de constituire a Comitatului Caraș emisă de Maria Terezia la 23 aprilie 1779²³⁰ sau cea emisă de Ferdinand I, împăratul Austriei, pentru reînnoirea sigiliului comitatului.

În urma operațiunilor de ordonare și inventariere au rezultat 110 u.a., însumând 0,84 m.l., cu anii extremi 1582-1914.

Colecția de documente din achiziții și donații

Colecția este structurată pe așa zise „achiziții” și „donații” denumite după persoana sau instituția de la care provin. Inițial fiecare grupare de acest gen a avut un inventar propriu, de obicei cel întocmit cu prilejul achiziționării sau donării. Prima înregistrare a fondului a fost cea din 1953.

În decursul timpului numeroase documente au fost desprinse din colecție fiind constituite fonduri arhivistice de sine stătătoare.

Documentele sunt în mare parte acte originale scrise în limbile română, latină, germană, maghiară, greacă, turcă.

Fiind vorba de o colecție creată fără criterii prestabilite, tematica și chiar valoarea documentelor care o alcătuiesc este foarte diferită:

- „Achiziția Magher” constă din 4 registre matricole ale Școlii elementare publice din Timișoara Cetate (l. latină, germană, maghiară) 1790-1875 și un registru de procese verbale ale conferințelor învățătorilor din districtul școlar Timișoara (1857-1867), fiind printre cele mai vechi documente școlare pentru Timișoara.

---

²³⁰ Vezi Marlen Negrescu, *Quellenberichte über die Annexion des Banats durch die Ungarische Krone (1778-1779)* în *Das Banat im 18 Jhr.* Universitatea de Vest Timișoara, 1994

- „Achiziția Gherman” cuprinde instrucțiuni pentru învățătorii și inspectorii școlilor satești (l. germană, tipărituri) 1778-1852.

- „Donația Schlinger” constă din contracte și corespondență între reprezentanții tipografiei Adolf Auspitz din Lugoj și diferite personalități, dintre care îl menționăm pe compozitorul Ioan Vidu, care și-a publicat la această firmă „Liturghia Sfântului Ioan Chrisostomul” (l. română și maghiară 1919-1931).

Achizițiile de la Miklos Maria, Begov Maria, Kremser, Gayer Elisabeta, dr. Emil Botiș, Feld Margareta, Stoica Gheorghe, A. Țintă ș.a , cuprind documente originale și copii contemporane din secolele XVI-XIX, unele deosebit de valoroase.

- Achiziție Borsitzky Otto și donație ILCHIM se referă la industria minieră din Banat.

- Donațiile Reiter Robert, Dolga Aurora, Roz Alexandru, Gerő Iuliu, Mayer, Georgescu conțin documente referitoare la activitatea Partidul Social Democrat din Timișoara și la mișcarea muncitorească.

- Viața culturală din Banat este reflectată în actele Reuniunii de cântări (1900, 1923) și ale Reuniunii de cântări Jadani/Cornești (1924,1932).

- De la scriitorul timișorean, Kuban Endre, s-au achiziționat documente din perioada 1919-1968, reflectând viața culturală din perioada respectivă.

- „Reuniunea învățătorilor români” sunt documente preluate de la Biblioteca Județeană Timiș cu pv.nr.180/1976 și constau din scrisori, statute și procese verbale privind activitatea „Reuniunii învățătorilor români de la școlile confesionale gr.ort. române din dieceza Caransebeșului”: scrisori originale trimise de învățătorul Vasile Nicolescu din Lugoj și apoi de învățătorul Martin Țapu, președinți ai Reuniunii învățătorilor din școlile confesionale ortodoxe române ale diecezei Caransebeșului” episcopiei Caransebeșului și consistoriului acesteia, având numărul de înregistrare al episcopiei precum și conceptul răspunsurilor, procese verbale ale adunării generale a respectivei reuniuni, statute, corespondență între protopo-

pul Traian Oprea din Vârșeț și învățătorul Patrachie Râmneanțu din Coștei, acesta fiind însărcinat cu verificarea socoților comunelor bisericesti și cu diferite parohii pe aceeași problemă.

- „Istoricul Băilor Herculane” este copia unui raport trimis de directorul Băilor Herculane Prefecturii Caraș-Severin, conținând o descriere detaliată a situației acestora la preluarea de după primul război mondial și un scurt istoric.

- Documentele care constituie „Donația Fischer” au fost predate Filialei Lugoj a Arhivelor Statului de Dragotescu Elisabeta ca succesoare a lui Fischer Cornel, fost farmacist în Lugoj, constau dintr-o scrisoare a Lui Kossuth Lajos către generalul Vecsey din 1849, din diplome de studii ale familiei Fischer, corespondență a lui Cornel Fischer (inclusiv cu Lucian Blaga și cu soția acestuia Cornelia).

- Memorii ale participanților la apărarea Timișorii (1977-1986) – donație Radu Păiușan.

- Caietul de însemnări al învățătorului Adam Inișcu de la școala din Cesești pe anii 1853-1856.

- Colecția de documente provenite din activitatea lui Iordache Seracin, negustor din zona Orșovei la sfârșitul secolului XVIII – începutul secolului XIX.

Colecția cuprinde și numeroase acte referitoare la activitatea meseriașilor și a breslelor.

Fiind vorba de un fond deschis, s-a alcătuit un inventar pentru întreaga colecție, prin contopirea tuturor inventarelor, cu numerotarea în continuare a unităților arhivistice, pentru o mai eficientă regăsire a lor. Numărul mare de inventare denumite după donatori sau după persoanele de la care au fost achiziționate documentele făcea accesul dificil.

Fondul Familial „Aurel Cosma”

Documentele au fost donate în anul 1979 Filialei Arhivelor Statului Timiș de către Aurel Cosma jr.

Dr. Aurel Cosma senior (1867-1931), născut în comuna

Berăgsău, jud. Timiș, la 13 septembrie 1867, fiul lui Damaschin și al Mariei Cosma, a fost unul din fruntașii politici ai Banatului atât înainte cât și după unirea cu România.

Urmează primele clase primare la Școala din Topolovățul Mare până în anul 1877 când se transferă la Școala Maghiară din cartierul Fabric al Timișoarei. În anul 1880 se înscrie la Liceul Piarist din Timișoara, iar în anul 1888 obține o jumătate de bursă de 150 e florini pe an de la „Fundația Gojdu” pentru a urma Facultatea de Drept din Debrecen. În toamna anului 1890 își începe stagiul militar la Școala de Artilerie din Sibiu, reluându-și în octombrie 1891 studiile juridice la Universitatea din Budapesta. La 28 aprilie 1894 își susține teza de doctorat la Universitatea de Stat din Budapesta cu titlul: „Pedeapsa cu moartea”.

După un stagiul la biroul avocațial al lui Emanoil Ungureanu, trece examenul de avocat la 16 aprilie 1896, iar la 7 mai intră în baroul avocaților din Timișoara.

În decembrie 1918 participă la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, în calitate de președinte al Consiliului Național Român din Timișoara. La 27 iulie 1919 este numit primul prefect român al jud. Timiș – Torontal, iar în luna ianuarie 1922 ministru al Lucrărilor Publice în guvernul lui I.I.C. Brătianu.

Este fondatorul și președintele organizației P.N.L. din Banat. În anul 1927 cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani este numit cetățean de onoare al orașului Timișoara.

Dr. Aurel Cosma Junior, avocat, ziarist și scriitor, născut în Timișoara la 25 martie 1901, fiul lui Meletie și al Elenei Cosma, nepotul de frate al lui Aurel Cosma senior, urmează Școala Primară Maghiară și Liceul Maghiar din Timișoara, cursurile Facultății de Drept a Universității din București, obținând în anul 1922 licența în drept.

În perioada 1923–1926 urmează studii universitare la Paris, obținând diploma de doctor în științe economice și politice la Facultatea de Drept cu teza *La Petite Entente*. În paralel a urmat și cursurile de ziaristică la *L'école du Journalisme* din Rue de la Sorbonne.

În 1918 participă la adunarea națională de la Alba Iulia în calitate de reprezentant al comandamentelor Gărzilor Naționale din

comitatul Timiș.

În 1922 își începe activitatea gazetărească la ziarul „Nădejdea” din Timișoara devenind în anul 1923 director al ziarului; în 1935 fondează revista literară „Luceafărul” din Timișoara (1935–1940), cu un tiraj lunar de 5000 exemplare.

În anul 1927 este ales pentru prima dată deputat de Timiș din partea P.N.L., fiind ales deputat în trei legislaturi. Pe durata activității sale parlamentare a participat permanent ca delegat oficial al României la toate conferințele internaționale, interparlamentare și balcanice ale Micii Înțelegeri. Devine membru al Uniunii Scriitorilor din România în perioada comunistă.

Fondul familial „Aurel Cosma” conține pe lângă documente scrise (extrase din ziare și reviste, manuscrise, articole, studii, acte originale etc.) și documente fotografice referitoare atât la viața și activitatea celor doi Aurel Cosma cât și la originile familiei Cosma.

De asemenea cuprinde corespondența lui Aurel Cosma Jr. cu diverse personalități ale epocii, fotografii, studii, extrase din ziare despre aceștia, dar și o parte din lucrările (în manuscris sau dactilografiate) ale lui Aurel Cosma Jr.

În anul 2006 fondul a fost reinventariat rezultând o cantitate de 4,28 m.l. și 209 u.a.

Fond Familial Ürményi-Vucovici

Documentele care fac parte din acest fond au fost donate arhivelor de Emil Botiș și reprezintă un fragment al fondului familial inițial și al colecției de documente aflate în posesia familiei Ürményi, după cum reiese din chiar corespondența rămasă. Documentele de mai mare valoare, multe din arhiva familiei Vukovici, au fost vândute unor muzee, arhive și colecționari din Ungaria și România, începând din perioada interbelică, când situația materială a familiei a intrat în declin. O parte din documentele referitoare la Vukovici Sava se regăsesc în Colecția personală Vukovici Sava, fiind achiziționate în perioada 1959-1974 prin intermediul lui Iovițiu și Emil Botiș. Această colecție fiind microfilmată, nu a mai fost oportună completarea ei cu

documentele care, prin conținutul lor, ar fi putut fi integrate.

Familia Ürményi era o familie nobiliară maghiară originară din comitatul Nyitra. Ürményi Pál senior se căsătorește în anul 1861 cu Maria Vukovics, fiica cunoscutului participant la revoluția de la 1848-1849 - Vukovics Sava și al Elisabetei n.Dadányi. Prin această alianță au ajuns în arhiva familiei o serie de acte privind familia Vukovics. La data respectivă familia Ürményi deține o proprietate la Vál <Ungaria>. Această proprietate va fi vândută de către frații Ürményi Pál și Mihály în 1876²³¹ iar Vukovics Elisabeta - văduva lui Sava – deține domeniul Beregsău din comitatul Timiș²³². Din căsătoria lui Ürményi Pál cu Maria Vukovics rezultă doi fii: Francisc, care se va căsători cu o Sofia de Lichtenstein și Bernat, care se va căsători cu Alice de Ciotta, originară din Fiume, oraș de care familia este legată prin ramura Vukovics. În urma acestei alianțe în fond vor ajunge și acte ale familiei de Ciotta.

Bernat Ürményi și Alice n. de Ciotta vor avea trei copii: Ürményi Bernát jun. (n.1886) și care se va căsători cu Thal Janka, Alice Ürményi (1889-1940) care prin preocupările ei literare va lăsa în urma ei o serie de manuscrise și Pál Ürményi junior (1896-1968) care va trăi în concubinaj cu Maria Perneștean (de unde și actele referitoare la aceasta) și-i va lăsa lui Emil Botiș arhiva.

În fond nu se găsesc acte referitoare la posesiunile familiei de la Vál, în schimb numeroase acte se referă la litigiul dintre Maria Ürményi născ. Vukovics și fratele ei Gábor pentru domeniul Beregsău pe care Elisabeta V. îl donează fiicei ei. După vânzarea proprietăților de la Beregsău, Ürményi Pal senior cumpără un domeniu la Petriș, însă, din cauza datoriilor neonorate, această proprietate este scoasă la licitație fiind cumpărată de Zdenko Kinsky, o rudă îndepărtată a familiei. Domeniul de la Vinești, lângă

²³¹ Vezi dosar 5/1876

²³² Vezi Dr.Borovszky Samu, *Magyarország Vármegyéi és Városai. Temes vármegye.*, Budapesta, f.a., p.28-29. Domeniul Beregsău a fost achiziționat de Vukovics Sava senior în 1802 de la erariu, apoi a fost moștenit de fiul său Vukovics Sava junior, ministrul justiției în guvernul lui Szemere, expropriat după înfrângerea revoluției în 1849, își va recăpăta proprietățile abia în 1870, după moartea sa în 1872, domeniul revine copiilor săi Maria și Gabor. Maria devine unica proprietară după ce o despăgubește pe mătușa ei Katalin Vukovics. În 1883 vinde proprietatea.

Săvârșin, va fi cumpărat pe numele minorului, la acea dată, Pál junior. Avera familiei primește lovitura de grație prin reforma agrară de după primul război mondial, fiind expropriată în perioada 1935-1936.

Documentele constau din testamente, sentințe, diplome, carnete de studii, acte de stare civilă dar, în cea mai mare parte, din scrisori, manuscrise literare și fotografii și sunt scrise în limbile: latină, germană, maghiară, franceză, italiană, sârbă și greacă.

Fondul cuprinde 163 de u.a. create în perioada 1824-1968.

Fond familial Bálint Izsák László și Maria Fischer

Izsák László, cunoscut sub pseudonimul **Bálint Izsák László**, s-a născut în Târgu Mureș la 25 mai 1911, din părinții Izsák Izsák și Rahela. Prozator, critic literar și publicist de limbă maghiară, cu vădită orientare de stânga, ilegalist din 1932, sancționat în 1939 pentru „troțchism” apoi pentru „stalinism dogmatic”²³³, a fost catalogat de critică drept un reprezentant și ideolog al proletcultismului și al literaturii socialiste. De altminteri, el însuși se consideră „activist P.C.R și scriitor comunist”²³⁴.

Debutază în presă în ziarul „Temesvári Hirlap” în anul 1925. Publică în revista „Korunk” din Cluj, fiind unul din colaboratorii lui Gaál Gábor în perioada 1932-1940, în „6 orai Ujság” (a lui Franyó Zoltán) din Timișoara în 1939, în „Utunk”, „Scrisul bănățean”, „Orizont”și „Igaz Szo”. În anul 1950 publică romanul scurt *Az első brigád (Prima brigadă)*, apoi în 1963 *Sodró Erők (Forțe nestăvilite)* la ESPLA. După îndelungi insistențe este primit membru al Uniunii Scriitorilor în noiembrie 1973. În anul 1976 îi apare volumul de proză *Holdsütésben (Sub clar de lună)* la editura Facla din Timișoara. La aceeași editură publică și *Két ítélet között (Între două sentințe)*.

---

²³³ Vezi autobiografiile și corespondența cu Uniunea Scriitorilor din dosar 13/1973-1983

²³⁴ Vezi fișa pentru dicționarul bio-bibliografic a Uniunii Scriitorilor, completată în februarie 1985, dosar 22/1984-1985.

Moare la Timișoara în anul 1986.

Fondul constă în mare parte din manuscrise, variante ale lucrărilor sale literare, însemnări.

Maria Fischer, tovarășa de viață a lui Bálint Izsák László, s-a născut la Timișoara la 13.09.1913, din părinții Arpad Fischer și Maria născută Naschitz. Urmează liceul și timp de doi ani cursurile facultății de medicină la Viena, apoi, din cauza legilor rasiale dar și a recensiunii economice, este nevoită să se întoarcă la Timișoara unde își câștigă existența dând ore particulare. După cel de-al doilea război mondial se angajează în învățământ. În 1956 își dă licența la facultatea de biologie a Universității din Cluj. Se stinge din viață în 1984.

De la Maria Fischer, în afara câtorva acte personale și a unor memorii nepublicate, a rămas o bogată corespondență de familie, din perioada primului război mondial și din perioada interbelică. Deși autorii scrisorilor nu au fost personalități culturale sau politice de frunte ale urbei, scrierile oferă imaginea vieții cotidiene și a problemelor unei familii burgheze timișorene din prima jumătate a secolului trecut.

Arhiva a fost preluată de la Izsak Samuel, moștenitorul scriitorului Bálint Izsák László, cu procesul-verbal nr.560 din 17.10.1986.

Prima și cea mai mare parte a fondului conține arhiva lui Bálint Izsák László iar partea a doua conține acte și corespondență privind familia Fischer.

Fondul constă din 183 u.a. din perioada 1881, 1913-1986, însumând 2 ml.

Colecția de stampe și litografii

Colecția de stampe și litografii a rezultat în urma separării din *Colecția de hărți, planșe, diplome și stampe* a stampelor și a celorlalte documente realizate prin gravare pe matrițe cu placă de

lemn sau cupru, a copiilor heliografice și a altor genuri de litografii.

Documentele sunt inscripționate în limbile română, latină, germană și maghiară, provin din România, Italia, Austria și Ungaria și constau din reprezentări grafice sub formă de gravuri cu acul și dălțița, desene colorate sau alb negru, heliografii, litografii sau cromolitografii și alte genuri de tipărituri reprezentând imagini ale cetății Timișoarei și ale altor cetăți europene din secolele XVI-XIX, ale diverselor personalități printre care și membrii dinastiei regale române, etc.

În colecție se regăsesc gravuri cunoscute ale cetății Timișoara, primele fiind semnate de Alexander Mair (Nürnberg, 1597). Majoritatea reprezentărilor grafice ale cetății Timișoara apar între secolele XVI-XVII ca ilustrații de carte, foi volante („Zeitung-uri”) sau circulând pe foi separate, de multe ori alături de gravurile altor cetăți. În piesele colecției apar numele câtorva dintre cei mai importanți gravori de când s-a generalizat tehnologia tiparului (sec. XV-XVI) până în sec. XIX. Informații interesante ne oferă și metodele de reprezentare a stampelor, mai mult sau mai puțin sugestive, respectiv planurile de situație sau vederea în perspectivă de la o oarecare distanță, precum și tehnica perspectivei plonjante („Vogelperspective”) care permite atât prezentarea exterioară cât și cea interioară a cetății – orașului – de-a lungul diferitor perioade și evenimente istorice, putând fi observate atât împrejurimile cu cadrul natural cât și, în unele cazuri, figuri umane sau scene care animează gravura. De exemplu, în stampla nr. 21, p. 7, gravură executată de Johann Theodore Baetio la Leipzig în 1717, care prezintă asediul Cetății Timișoara la 1716, se poate distinge planul cetății cu clădirile importante și cadrul natural, dispunerea armatelor, iar în colțul din dreapta jos, conducătorii armatelor în fruntea cărora se află însuși Principele Eugeniu de Savoya.

**FONDURILE ȘI COLECȚIILE DATE ÎN CERCETARE
PRIN SALA DE STUDIU**

NR. FOND	Denumirea fondului sau colecției	Anii ex- tremi	Cantitatea ml
967	A.R.L.U.S. CONSILIUL REGIONAL TIMIȘOARA	1957 - 1962	0,28
301	ADMINISTRAȚIA DOMENIALĂ BECEA VECHE	1862	0,12
164	ADMINISTRAȚIA FINANCIARĂ A JU- DEȚULUI SEVERIN	1930 - 1950	3,80
302	ADMINISTRAȚIA PROVINCIALĂ IM- PERIALĂ - REGALĂ A BANATULUI	1754 - 1777	0,75
1075	ASOCIAȚIA CORURILOR ȘI FANFA- RELOR DIN BANAT	1934-1947	0,04

724	ASOCIAȚIA DE POMPIERI VOLUNTARI DETA	1901 - 1920	0,02
898	ASOCIAȚIA FUNCȚIONARILOR JUDECĂTOREȘTI DIN JUDEȚUL TIMIȘTORONTAL	1940 - 1945	0,02
743	ASOCIAȚIA INTERCOOPERATISTĂ A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE PENTRU CREȘTEREA PĂȘARILOR GIROC	1969 - 1990	1,70
295	ASOCIAȚIA MĂCELARILOR TIMIȘOARA	1948 - 1949	0,02
284	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A COFETARILOR, TURTARILOR -TIMIȘOARA	1946 - 1949	0,20
292	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR BRUTARI -TIMIȘOARA	1946 - 1948	0,05
282	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR CONSTRUCTORI -TIMIȘOARA	1945 - 1950	0,14
286	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR DIN ARTĂ GRAFICĂ -TIMIȘOARA	1947 - 1948	0,07
283	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR FOTOGRAFI TIMIȘOARA	1945 - 1949	0,14
285	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR HORNARI-TIMIȘOARA	1934 - 1950	0,28
288	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR -IMBRACAMINTE SI TEX-TILE -TIMIȘOARA	1948 - 1948	0,01
294	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A MESE-RIAȘILOR SI MICILOR INDUSTRIAȘI TIMIȘOARA	1944 - 1947	0,04
296	ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ MIXTĂ A MESERIAȘILOR SÂNMARTINU-SÂRBESC	1947 - 1950	0,03
85	ASOCIAȚIA TRANSILVANĂ PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA	1898 - 1943	0,14

	POPORULUI ROMÂN "ASTRA"- DESPĂRȚĂMÂNTUL TIMIȘOARA		
170	ASOCIAȚIA TRANSILVANĂ PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN DESPĂRȚĂ- MÂNTUL LUGOJ	1897 - 1925	0,03
393	AVOCATURA STATULUI TIMIȘOARA	1931 - 1950	1,26
217	BANCA AGRARĂ CLUJ SOCIETATE PE ACȚIUNI SUCURSALA LUGOJ	1900 - 1948	3,68
97	BANCA AGRARĂ SOCIETATE ANO- NIMĂ CLUJ-SUCURSALA TIMIȘOARA	1927 - 1931	0,16
49	BANCA ARDELEANĂ S.A.R. CLUJ- SUCURSALA TIMIȘOARA	1894 - 1948	10,40
90	BANCA COMERCIALĂ ITALIANĂ ROMÂNĂ TIMIȘOARA	1927 - 1948	0,70

129	BANCA DE SCONT A. CRISTEA – TI- MIȘOARA	1921 – 1931	0,15
92	BANCA DE SCONT SOCIETATE PE ACȚIUNI TIMIȘOARA	1917 – 1948	0,50
10	BANCA ECONOMICĂ –TIMIȘOARA	1922 – 1952	7,28
326	BANCA FĂGET	1912 – 1943	0,02
114	BANCA GENERALĂ DE CREDIT UN- GAR FILIALA TIMIȘOARA	1905 – 1949	16,14
8	BANCA GENERALĂ DE ECONOMII SI- BIU –SUCURSALA TIMIȘOARA	1920 – 1948	5,80
146	BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI- SUCURSALA TIMIȘOARA	1920 – 1958	27,78
234	BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI- SUCURSALA LUGOJ	1922 – 1940	5,00
821	BANCA POPULARĂ CHIZĂTĂU	1909 – 1929	0,03
823	BANCA POPULARĂ TOMNATIC	1919 –	0,08

		1945	
390	BANCA REPUBLICII POPULARE ROMÂNNE-FILIALA BILED	1949 – 1953	0,06
392	BANCA REPUBLICII POPULARE ROMÂNNE-FILIALA RECAȘ	1949 – 1953	0,05
391	BANCA REPUBLICII POPULARE ROMÂNNE-FILIALA JIMBOLIA	1950 – 1975	0,09
7	BANCA ROMÂNNEASCĂ-SUCURSALA TIMIȘOARA	1925 – 1950	0,40
14	BANCA TIMIȘOAREI – S.C.A.	1906 – 1951	13,42
13	BANCA VICTORIA ARAD-SUCURSALA TIMIȘOARA	1886 –1949	5,75
656	BAROUL DE AVOCAȚI TIMIȘOARA	1875 – 1947	1,00
1107	BAZA DE APROVIZIONARE ȘI DESFACERE NR. 5 TIMIȘOARA	1955-1959	0,80
626	BEG NICOLAE – EXPLOATARE DE PĂDURE MARGA	1945 – 1947	0,01
327	BIROUL SILVIC CIACOVA	1894 – 1895	0,03
599	BLOCUL PARTIDELOR DEMOCRATE COMITETUL JUDEȚEAN SEVERIN	1946 – 1948	0,14
600	BLOCUL PARTIDELOR DEMOCRATE COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ	1946 – 1948	0,84
1051	BREASLA MUNCITORILOR OSPĂTARI DIN LUGOJ	1935-1940	0,02
897	BREASLA MUNCITORILOR OSPĂTARI-FILIALA LUGOJ	1938 – 1940	0,01
106	BURSA DE MĂRFURI-TIMIȘOARA	1930 – 1945	0,56
229	CAMERA AGRICOLĂ A JUDEȚULUI SEVERIN	1925 – 1948	19,48
124	CAMERA AGRICOLĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ TORONTAL	1925 – 1948	22,44
89	CAMERA DE COMERȚ SI INDUSTRIE	1904 –	79,00

	TIMIȘOARA	1950	
232	CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE LUGOJ	1927 – 1948	15,40
954	CAMERA NOTARILOR PUBLICI TIMIȘOARA	1920 – 1951	3,00
216	CARĂȘANA CASA DE PĂSTRARE S.P.A. LUGOJ	1910 – 1950	2,70
235	CASA ASIGURĂRILOR SOCIALE LUGOJ	1872 – 1949	8,33
148	CASA ASIGURĂRILOR SOCIALE TIMIȘOARA	1923 – 1948	1,20
251	CASA AUTONOMĂ A PĂDURILOR STATULUI LUGOJ	1911 – 1949	0,62
177	CASA DE ADMINISTRARE ȘI SUPRAVEGHERE A BUNURILOR INAMICE C.A.S.B.I. – TIMIȘOARA	1944 – 1949	18

678	CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR TIMIȘOARA	1957 – 1972	2,70
808	CASA DE ECONOMII “CONCORDIA” S.A. LUGOJ	1905 – 1912	0,02
113	CASA DE PĂSTRARE BEREȘANA SOCIETATE PE ACȚIUNI-BEREȘĂU	1894 – 1918	0,20
713	CASA PIONIERILOR TIMIȘOARA	1953 – 1993	2,00
822	CASA ȚĂRĂNEASCĂ DE ÎMPRUMUT ȘI ECONOMIE FĂGET	1943 – 1947	0,01
1070	CĂMINUL CULTURAL AL JUDEȚULUI SEVERIN	1948-1949	0,03
1073	CĂPITĂNIA PORTULUI OTELEC	1935-1961	0,30
1072	CĂPITĂNIA PORTULUI TIMIȘOARA	1921-2003	5,56
895	CENTRUL DE INSTRUCȚIE NR.1 JANDARMI TIMIȘOARA	1938 – 1944	0,28
160	CHESTURA POLIȚIEI MUNICIPIULUI TIMIȘOARA	1927 – 1949	6,35

192	CHESTURA POLIȚIEI ORAȘULUI LUGOJ	1929 – 1949	5,45
793	CLUBUL SPORTIV “VULTURURII” LUGOJ	1920 – 1948	0,06
408	COLECȚIA “PARTITURI, PROGRAME ȘI AFIȘE MUZICALE”	1842 – 1916	0,02
1045	COLECȚIA DE DOCUMENTE – MUZEUL DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE LUGOJ	1582-1914	0,87
1090	COLECȚIA DE DOCUMENTE BOJAN LADISLAU	1863-1983	0,42
107	COLECȚIA DE DOCUMENTE CIOLOCA DIMITRIE	1775 – 1919	0,11
52	COLECȚIA DE DOCUMENTE DIN ACHIZIȚII ȘI DONAȚII	1516-1986	1,14
333	COLECȚIA DE DOCUMENTE HACK IOAN	1516 – 1864	0,01
332	COLECȚIA DE DOCUMENTE HUMMEL	1777 - 1929	0,12
335	COLECȚIA DE DOCUMENTE ILIEȘIU NICOLAE	1936 - 1962	0,35
117	COLECȚIA DE DOCUMENTE MUZEUL BANATULUI	1353-1948	3,56
334	COLECȚIA DE DOCUMENTE PATYANSCHI	1821 - 1920	0,28
66	COLECȚIA DE DOCUMENTE POGANY LADISLAU	1849 - 1858	0,02
136	COLECȚIA DE DOCUMENTE RÉVÉSZ EMERIC	1511 - 1881	0,06
94	COLECȚIA DE DOCUMENTE SIMION SAMUILĂ MOLDOVAN	1768 - 1945	0,07
575	COLECȚIA DE DOCUMENTE SUCIU IOAN D.	1803 - 1938	0,28
109	COLECȚIA DE DOCUMENTE VUCOVICI SAVA	1765 - 1873	0,18
1062	COLECȚIA DE DOCUMENTE COTOȘ-MAN GHEORGHE	1660-1968	1,70

104	COLECȚIA DE HĂRȚI, PLANȘE, PLANURI	1660 - 1951	4,08
1141	COLECȚIA DE STAMPE ȘI LITOGRAFII	1596-1939	-
1089	COLECȚIA DE STATUTE	1879-1950	0,28
1144	COLECȚIA DE TIPOGRAFII TIMIȘOARA		
407	COLECȚIA DOCUMENTE FOTOGRAFICE	1850 - 1989	3,30
308	COLECȚIA DOCUMENTE PRIVIND PRIMUL RĂZBOI MONDIAL	1914 - 1918	0,28
309	COLECȚIA DOCUMENTE PRIVIND REVOLUȚIA DIN 1848-1849	1848 - 1849	0,20
405	COLECȚIA MANUSCRISE LITERARE ȘI ȘTIINȚIFICE	1788 - 1939	0,42
4	COLECȚIA REGISTRELOR DE STARE CIVILĂ	1717 - 1951	114,56
410	COLECȚIA SIGILII	-	-
568	COMANDAMENTUL GĂRZILOR MUNCITOREȘTI-TIMIȘOARA	1956 - 1962	3,50
1	COMANDAMENTUL GENERAL BANĂȚEAN	1722 - 1918	203
1076	COMANDAMENTUL SUBZONEI DE APĂRARE ANTIAERIANĂ TIMIȘ	1940-1942	0,14
429	COMISARIATUL DE POLIȚIE SÂNNICOLAU - MARE	1942 - 1949	0,14
574	COMISARIATUL JUDEȚULUI TIMIȘ-TORONTAL PENTRU ÎNDRUMAREA ȘI DEFINITIVAREA LUCRĂRILOR DE REFORMĂ AGRARĂ	1945 - 1947	1,70
886	COMISIA DE PLASĂ PENTRU APLICAREA REFORMEI AGRARE MARGINA	1945 - 1946	0,10
703	COMISIA DE PLASĂ PENTRU APLICAREA REFORMEI AGRARE PERIAM	1945 - 1948	4,00
702	COMISIA DE PLASĂ PENTRU APLICAREA REFORMEI AGRARE	1945 - 1948	1,84

	SÂNNICOLAU-MARE		
634	COMISIA JUDEȘEANĂ PENTRU REFORMĂ AGRARĂ SEVERIN	1945 - 1948	0,56
657	COMISIA JUDEȘEANĂ A COOPERATIVELOR DE CREDIT TIMIȘOARA	1962 - 1983	0,70
635	COMISIA LOCALĂ DE ÎMPROPRIETĂRIRE ȘI EXPROPRIERE LUGOJ	1945 - 1947	0,14
257	COMISIA PENTRU APLICAREA CONVENȚIEI DE ARMISTIȚIU TIMIȘOARA	1944 - 1948	11,84
244	COMITATUL SEVERIN	1873-1880	1,14
457	COMITETUL ANTIFASCIST GERMAN ROMÂN TIMIȘOARA	1945 - 1953	0,70
449	COMITETUL DE LUPTA PENTRU PACE - REGIUNEA TIMIȘOARA	1950 - 1956	1,00
456	COMITETUL DEMOCRAT EVREIESC TIMIȘOARA	1944 - 1953	1,00
646	COMITETUL JUDEȘTEAN AL FEMEILOR TIMIȘ	1968 - 1983	1,50
435	COMITETUL MUNICIPAL AL P.C.R. TIMIȘOARA	1950 - 1989	537,19
187	COMITETUL PROVIZORIU AL PLASII BALINȚ	1949 - 1950	1,35
188	COMITETUL PROVIZORIU AL PLĂȘII CHIZĂTĂU	1949 - 1950	0,95
820	COMITETUL REGIONAL DE CRUCE ROȘIE BANAT	1965 - 1968	0,04
448	COMITETUL REGIONAL TIMIȘOARA AL UNIUNII FEMEILOR DEMOCRATE	1950 - 1968	7,00
153	COMITETUL ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SEVERIN	1919 - 1947	0,56
765	COMITETUL ȘCOLAR RURAL SCULEA	1924 - 1930	0,01
503	COMPLEXUL DE ÎNGRIJIRE A TAURINELOR RACoviȚA	1970 - 1983	0,26
979	COMUNITATEA IZRAELITĂ LUGOJ	1855 - 1856	0,03
472	CONSILIUL OAMENILOR MUNCII DE	1968 - 1984	0,30

	NAȚIONALITATE SÎRBĂ JUDEȚUL TIMIȘ		
790	CONSILIUL UNIC AGROINDUSTRIAL DE STAT ȘI COOPERATIST LOVRIN	1979 - 1987	1,28
802	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚE GIULVĂZ	1952 - 1990	1,70
801	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚE GRUNI	1959 - 1991	1,28
805	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚE LIEBLING	1952 - 1990	1,84
804	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚE LUGOJEL	1959 - 1991	2,00
803	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚE OTVEȘTI	1952 - 1990	0,84
735	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE "COMLOȘANA" -COMLOȘUL MARE	1957 - 1969	0,56
842	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE "MUREȘUL" - CENAD	1961 - 1970	0,56
673	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE "TIMIȘUL" SÂRBOVA	1956 - 1963	0,14
421	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE ALBINA	1953 - 1979	0,56
827	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE BACOVA	1954 - 1980	1,28
824	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE BALINȚ	1959 - 1990	0,56
498	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE BARATEAZ	1952 - 1991	0,85
686	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE BAZOȘU-NOU	1952 - 1990	0,14
749	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE BEBA-VECHE	1950 - 1991	0,56
592	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCȚIE BEREGSĂU-MIC	1950 - 1980	0,14
561	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO-	1952 - 1990	1,00

	DUCTIE BOBDA		
685	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE BUCOVĂȚ	1956 - 1990	1,28
830	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE BULGĂRUȘ	1952 - 1992	1,56
831	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE BUZIAȘ	1952 - 1991	2,56
502	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CARLOVĂȚ	1950 - 1980	1,05
788	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CĂRPINIȘ	1950 - 1991	2,00
843	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CENAD	1949 - 1990	3,42
478	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CENEI	1950 - 1991	3,00
562	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CHECEA	1950 - 1990	2,14
418	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CHIȘODA	1957 - 1991	2,00
719	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CIARDA-ROȘIE TIMIȘOARA	1958 - 1991	3,00
734	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE COMLOȘUL MARE	1950 - 1991	1,70
712	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CORNEȘTI	1950 - 1990	3,28
828	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CRICIOVA	1959 - 1990	0,84
718	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE CRUCENI	1952 - 1991	1,56
1052	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE DUDEȘTII VECHI	1950-1991	4,28
733	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE DUMBRAVA	1950 - 1991	2,56
708	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE DUMBRĂVIȚA	1951 - 1990	2,84
731	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO-	1950 - 1993	2,56

	DUCTIE FIBIS		
576	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE FOENI	1950 - 1991	1,14
412	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE FREIDORF	1953 - 1991	2,56
499	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE GĂTAIA	1952 - 1992	4,30
490	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE GELU	1950 - 1990	1,40
494	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE GHIRODA	1950 - 1991	1,82
495	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE GIARMATA VII	1955 - 1963	0,14
829	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE GRABAȚI	1952 - 1990	2,14
717	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE GRĂNICERI (CIAVOȘ)	1952 - 1981	1,00
598	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE HERNEACOVA	1956 - 1992	1,14
672	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE HITIAȘ	1956 - 1991	1,84
725	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE HODONI	1955 - 1991	1,00
399	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE IECEA-MARE	1950 - 1990	9,84
710	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE JEBEL	1954- 1991	1,70
560	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE JIMBOLIA	1950 - 1990	2,56
789	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE LOVRIN	1951 - 1992	1,70
496	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE MASLOC	1950 - 1991	0,84
487	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE MORAVIȚA	1950 - 1990	0,56
420	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO-	1956 - 1980	0,39

	DUCTIE MOSNITA-VECHE		
419	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE MOȘNIȚA-NOUĂ	1952 - 1991	1,43
744	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE MURANI	1950 - 1981	1,70
565	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE NERĂU	1952 - 1990	1,56
567	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE OPATIȚA	1950 - 1990	2,42
489	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE ORȚIȘOARA	1950 - 1992	1,70
558	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE PARȚA	1950 - 1990	2,00
711	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE PĂDURENI	1952 - 1991	1,00
826	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE PECIU-NOU	1950 - 1989	1,14
491	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE PERIAM	1950 - 1990	2,14
638	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE PETROVASELO	1950 - 1990	1,28
643	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE PIȘCHIA	1951 - 1991	2,00
870	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE RĂCHITĂ	1958 - 1980	0,14
637	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE RECAȘ	1951 - 1991	2,56
497	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE REMETEA MICĂ	1953 - 1963	0,14
486	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SANGEORGE	1950 - 1992	0,42
727	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SÂNMARTINUL-SÂRBESC	1950 - 1989	1,70
493	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SÂNMIHAIU-ROMÂN	1950 - 1990	1,30
545	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO-	1952 - 1988	0,85

	DUCTIE SÂNPETRU-MIC		
726	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SATCHINEZ	1950 - 1989	1,84
591	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SĂCĂLAZ	1952 - 1990	1,28
500	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SCULEA	1952 - 1963	0,85
795	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SECEANI	1950 - 1990	1,74
798	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE SILAGIU	1956 - 1988	1,28
799	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE STAMORA GERMANĂ	1951 - 1987	0,42
398	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE ŞAG	1952 - 1990	6,00
504	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE ŞUŞTRA	1958 - 1963	0,13
550	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE TEREMIA-MARE	1950 - 1990	1,56
670	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE TOMNATIC	1950 - 1991	4,14
501	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE TOPOLOVĂŢU-MARE	1952 - 1991	1,82
505	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE TOPOLOVĂŢU-MIC	1956 - 1990	0,13
400	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE TORMAC	1950 - 1992	3,00
796	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE ŢIPARI	1950 - 1991	1,28
422	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE URSENI	1954 - 1991	0,58
492	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE UTVIN	1952 - 1992	1,30
800	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO- DUCTIE VALCANI	1952 - 1990	1,56
488	COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRO-	1950 - 1990	2,70

	DUȚIE VARIAȘ		
671	COOPERATIVA DE CONSUM NIȚCHIDORF	1953 - 1989	2,14
577	COOPERATIVA DE CONSUM ȘIPET	1951 - 1962	0,84
797	COOPERATIVA DE CONSUM TIMIȘOARA	1969 - 1993	2,56
636	COOPERATIVA DE CONSUM TORMAC	1952 - 1973	4,28
81	COOPERATIVA DE CREDIT INDUSTRIAL TIMIȘOARA	1924 - 1948	0,40
658	COOPERATIVA DE CREDIT TIMIȘOARA	1956 - 1987	0,70
417	COOPERATIVA DE PRODUCȚIE GIROC	1950 - 1992	2,28
556	COOPERATIVA MEȘTEȘUGĂREASCĂ MOBILA BANATULUI TIMIȘOARA	1954 - 1970	0,70
228	CORPORAȚIA MEȘTEȘUGARILOR LUGOJ	1885 - 1936	7,43
220	CREDITUL NAȚIONAL AGRICOL S.A. SUCURSALA LUGOJ	1938 - 1948	0,47
12	CREDITUL NAȚIONAL AGRICOL-SUCURSALA TIMIȘOARA	1938 - 1948	3,63
852	CURS PROFESIONAL AL UCENICELOR ROMÂNNO-CATOLICE MAGHIARE "NOTRE DAME" TIMIȘOARA	1939 - 1949	0,14
55	CURS PROFESIONAL IZRAELIT DE UCENICI INDUSTRIALI ȘI COMERCIALI TIMIȘOARA	1938 - 1941	0,04
24	CURSUL COMERCIAL DE FETE "NOTRE DAME" TIMIȘOARA I	1912 - 1923	0,10
846	CURSUL PROFESIONAL PENTRU UCENICI INDUSTRIALI TIMIȘOARA	1935 - 1942	0,70
856	CURSURILE PROFESIONALE PENTRU UCENICI INDUSTRIALI ȘI COMERCIALI GĂTAIA	1936 - 1951	0,03
851	CURSURILE PROFESIONALE ROMÂNNO-CATOLICE PENTRU UCENICI MA-	1939 - 1952	0,35

	GHIARI TIMIȘOARA		
337	CURTEA ADMINISTRATIVĂ TIMIȘOARA	1936 - 1947	7,45
172	CURTEA DE APEL TIMIȘOARA	1891 - 1956	130,40
740	DELEGATUL COMISIEI ROMÂNE PENTRU APLICAREA ARMISTIȚIULUI JUD. SEVERIN	1945 - 1946	0,14
428	DETAȘAMENTUL DE POLIȚIE STAMORA - MORAVIȚA	1946 - 1948	0,10
430	DETAȘAMENTUL DE POLIȚIE DE FRONTIERĂ CENAD	1944 - 1948	0,14
126	DIRECTORATUL VII MINISTERIAL LOCAL - TIMIȘOARA	1930 - 1931	6,00
115	DIRECȚIA DISTRICTULUI DE FORTIFICAȚII - TIMIȘOARA	1743 - 1860	0,50
615	DIRECȚIA GOSPODĂRIILOR AGRICOLE DE STAT SEVERIN	1949 - 1949	0,05
552	DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE STATISTICĂ TIMIȘ	1950 - 1992	100,50
130	DIRECȚIA MONTANISTICĂ BĂNĂȚEANĂ - ORAVIȚA	1725 - 1878	11,00
546	DIRECȚIA MUNCII SI PROTECȚIEI SOCIALE JUDEȚUL TIMIȘ	1955 - 1972	4,70
364	DIRECȚIA REGIONALĂ C.F.R. TIMIȘOARA	1898 - 1957	27,80
247	DIRECȚIA REGIONALĂ SILVICĂ TIMIȘOARA	1950 - 1957	5,28
669	DIRECȚIA SANITARĂ REGIONALĂ C.F.R. TIMIȘOARA	1959 - 1975	0,56
806	DIRECȚIA TEHNICĂ REGALĂ MAGHIARĂ A REGULARIZĂRII PORȚILOR DE FIER	1890 - 1900	0,03
222	DIRECȚIA X REGIONALĂ SILVICĂ LUGOJ	1920 - 1948	20,28
385	DOMENIUL REGAL BANLOC	1885 - 1948	2,00
331	DOMENIUL SILVIC AL FUNDAȚIILOR	1890 - 1912	0,09

	RELIGIOASE REGALE MAGHIARE CHEVEREȘU-MARE		
125	EFORIA DE PĂȘUNI A JUDEȚULUI TI- MIȘ-TORONTAL	1928 - 1941	1,70
238	EFORIA JUDEȚEANĂ DE PĂȘUNI SEVERIN	1935 - 1940	1,56
343	EPISCOPIA GRECO - CATOLICĂ LU- GOJ	1856 - 1918	4,84
416	FABRICA ALKA TIMIȘOARA	1935 - 1949	0,30
627	FABRICA DE CHERESTEA FORESTIE- RA SEVERINULUI JDIOARA	1945 - 1948	0,06
655	FABRICA DE ÎMLETITURI "HEDA" TI- MIȘOARA	1927 - 1949	0,42
894	FABRICA DE LANȚURI "PARTIZA- NUL" TIMIȘOARA	1923 - 1959	1,74
369	FABRICA DE MĂTASE GAROFIȚA TI- MIȘOARA	1949 - 1970	19,40
367	FABRICA DE MĂTASE HAMMER SI NEY TIMIȘOARA	1920 - 1948	3,42
184	FABRICA DE PĂLĂRII AVÂNTUL JIMBOLIA	1916 - 1950	2,32
213	FABRICA DE PANGLICI FIRUL ROȘU TIMIȘOARA	1889 - 1958	5,36
199	FABRICA DE PANGLICI ȘI BRODERII FADEPA SOCIETATE ANONIMĂ TIMI- ȘOARA	1922 - 1950	4,60
386	FABRICA DE PANTOFI ȘTEFAN PLAVĂȚ TIMIȘOARA	1922 - 1975	12,26
167	FABRICA DE PÂNZĂ TEXTA SOCIE- TATE ANONIMĂ TIMIȘOARA	1925 - 1949	0,10
189	FABRICA DE PĂLĂRII SCHMIDT MA- TEI JIMBOLIA	1924 - 1956	5,88
624	FABRICA DE STICLĂ TOMEȘTI	1945 - 1970	20,86
653	FABRICA DE TRICOTAJE „1 IUNIE” TIMIȘOARA	1933 - 1982	11,00
168	FABRICA PERTEX PERIAM	1937 - 1952	0,21

316	FABRICA PROGRESUL TIMIȘOARA	1934 - 1952	0,18
654	FABRICA TRICOTAJUL BĂNĂȚEAN TIMIȘOARA	1941 - 1949	0,30
80	FEDERAȚIA MESERIAȘILOR- CENTRUL REGIONAL TIMIȘOARA	1896 - 1952	1,14
395	FILARMONICA DE STAT BANATUL TIMIȘOARA	1949 - 1982	8,74
974	FOND FAMILIAL BUGARIN TIMIȘOARA	1884 - 1986	0,70
1071	FOND FAMILIAL ÜRMENYI- VUCOVICI	1824-1968	0,56
1044	FOND PERSONAL ALMA CORNEA IONESCU	1922-1979	0,28
1084	FOND PERSONAL CORIOLAN BĂRAN	1968-1977	0,14
1083	FONDUL DE AJUTOR DR. IOSIF LASZY TIMIȘOARA	1897-1921	0,14
307	FONDUL FAMILIAL ATANASIEVICI	1782 - 1875	0,05
397	FONDUL FAMILIAL COSMA AUREL	1884 - 1980	4,28
423	FONDUL FAMILIAL CSANÁDY	1492 - 1853	1,18
338	FONDUL FAMILIAL DOBOȘAN	1804 - 1959	0,10
340	FONDUL FAMILIAL FÖLDÉNY - GÁSPÁRY	1815 - 1942	1,50
96	FONDUL FAMILIAL KARÁCSONY EUGEN	1769 - 1914	0,03
134	FONDUL FAMILIAL LUNGU PUHALLO	1821 - 1932	0,42
131	FONDUL FAMILIAL ORMOS SIGISMUND	1801 - 1908	2,14
56	FONDUL FAMILIAL SUCIU IOAN	1884 - 1952	0,42
394	FONDUL PERSONAL BÂRLEA VICTOR	1895 - 1966	0,06
336	FONDUL PERSONAL BĂNEU SVETOZAR	1914 - 1944	0,20
310	FONDUL PERSONAL COSTIN LUCIAN	1911 - 1933	0,13
406	FONDUL PERSONAL GRUICI C. PRO- TOPOP	1752 - 1872	0,14
132	FONDUL PERSONAL PESTY FRIGYES	1734 - 1883	0,55
396	FONDUL PERSONAL TABLE NICOLAE	1924 - 1971	0,35

133	FONDUL PERSONAL UNGUREANU EMANOIL	1864 - 1931	0,15
450	FRONTUL DEMOCRAT POPULAR - REGIUNEA TIMIȘOARA	1952 - 1958	5,70
645	FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE- CONSILIUL JUDEȚEAN TIMIȘ	1968 - 1984	3,14
441	FRONTUL PLUGARILOR - COMITETUL JUDEȚEAN SEVERIN	1945 - 1950	0,45
442	FRONTUL PLUGARILOR - COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ-TORONTAL	1944 - 1950	4,60
443	FRONTUL PLUGARILOR - COMITETUL REGIONAL SEVERIN	1950 - 1951	0,15
444	FRONTUL PLUGARILOR - COMITETUL REGIONAL TIMIȘOARA	1950 - 1953	1,75
594	FRONTUL UNIC MUNCITORESC BANAT	1945 - 1946	0,02
596	FRONTUL UNIC MUNCITORESC JUDEȚUL SEVERIN	1945 - 1947	0,04
595	FRONTUL UNIC MUNCITORESC JUDEȚUL TIMIȘ-TORONTAL	1945 - 1947	0,09
1082	FUNDAȚIA BURSE „REGINA ELISABETA” TIMIȘOARA	1898-1921	0,14
590	GARDA FINANCIARĂ LUGOJ	1939 - 1949	0,46
39	GIMNAZIUL COMERCIAL GERMAN ROMÂNOCATOLIC DE BĂIEȚI TIMIȘOARA	1936 - 1940	0,10
267	GIMNAZIUL DE BĂIEȚI DETA	1914 - 1930	0,20
72	GIMNAZIUL DE FETE TIMIȘOARA I	1923 - 1929	0,40
264	GIMNAZIUL DE STAT JIMBOLIA	1894 - 1929	0,20
738	GIMNAZIUL GERMAN DE BĂIEȚI LUGOJ	1919 - 1944	0,35
45	GIMNAZIUL MAGHIAR DE STAT PENTRU BĂIEȚI TIMIȘOARA	1894 - 1934	0,90
263	GIMNAZIUL PARTICULAR GERMAN ROMÂNOCATOLIC DE BĂIEȚI	1932 - 1940	0,10

JIMBOLIA			
18	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC DE FETE "NOTRE-DAME" TIMIȘOARA IV	1881 - 1948	3,00
42	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC DE FETE JIMBOLIA	1925 - 1944	0,25
269	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC DE FETE LUGOJ	1925 - 1944	0,35
265	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC DE FETE PERIAM	1925 - 1942	0,15
266	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC DE FETE SANNICOLAU-MARE	1925 - 1942	0,15
33	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC DE FETE TIMIȘOARA II	1885 - 1948	2,50
40	GIMNAZIUL ROMANO-CATOLIC MAGHIAR DE BĂIEȚI TIMIȘOARA I	1920 - 1948	1,00
603	GIMNAZIUL UNIC RECAȘ	1946 - 1948	0,05

737	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ COLECTIVĂ "6 MARTIE" LUNGA	1952 – 1962	0,28
736	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ COLECTIVĂ COMLOȘUL-MIC	1950 – 1962	0,14
858	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT BEBA VECHE	1960 – 1967	0,14
862	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT BULGĂRUȘ	1958 – 1967	1,56
1109	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT CLOPEDIA	1959-1966	0,14
859	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT COMLOȘU-MARE	1963 – 1967	0,56
860	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT SÂNPETRU-MARE	1953 – 1956	0,14
861	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT SARAVALÉ	1957 – 1967	0,42
857	GOSPODĂRIA AGRICOLĂ DE STAT VALCANI	1960 – 1966	0,42
226	GOSPODĂRIA SILVICĂ DE STAT LU-	1948 –	1,70

	GOJ	1950	
51	GRADINITA DE COPII TIMIȘOARA – FRATELIA	1943 – 1944	0,02
166	GRUPUL DE POMPIERI TIMIȘOARA	1936 – 1949	4,37
98	GRUPUL ETNIC GERMAN DIN ROMÂNIA – ORGANIZAȚIA FEMEILOR GERMANE DIN BANAT	1940 – 1945	0,22
194	INDUSTRIA LÂNII TIMIȘOARA	1904 – 1953	7,75
190	INDUSTRIA TEXTILĂ LUGOJ	1907 – 1948	5,80
1118	INSPECTORATUL CADASTRAL TIMIȘOARA	1936-1939	0,05
159	INSPECTORATUL DE JANDARMI TIMIȘOARA	1927 – 1949	6,55

147	INSPECTORATUL GENERAL ADMINISTRATIV TIMIȘOARA	1931 – 1949	10,76
123	INSPECTORATUL GENERAL ZOOTEHNIC ȘI SANITAR VETERINAR TIMIȘOARA	1921 – 1949	5,00
589	INSPECTORATUL GENIULUI RURAL AL ȚINUTULUI TIMIȘ	1939 – 1940	0,25
165	INSPECTORATUL GEOLOGIC MINIER TIMIȘOARA	1774 – 1965	17,00
71	INSPECTORATUL INDUSTRIAL AL REGIUNII 8 INDUSTRIALE TIMIȘOARA	1870 – 1948	11,98
152	INSPECTORATUL MUNCII LUGOJ	1940 – 1948	1,72
613	INSPECTORATUL PENTRU CULTURĂ AL JUDEȚULUI TIMIȘ	1950 – 1970	19,88
121	INSPECTORATUL REGIONAL AGRICOL TIMIȘOARA	1932 – 1948	7,00
424	INSPECTORATUL REGIONAL DE PO-	1934 –	4,77

	LIȚIE TIMIȘOARA	1948	
1091	INSPECTORATUL REGIONAL FITO-SANITAR TIMIȘOARA	1942-1948	0,14
230	INSPECTORATUL ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SEVERIN	1914 – 1949	16,14
60	INSPECTORATUL ȘCOLAR AL JUDEȚULUI TIMIȘ –TORONTAL	1870 – 1930	5,63
341	INSPECTORATUL VAMAL TIMIȘOARA	1932 – 1942	1,73
26	INSTITUTUL DE CREDIT SI ECONOMII ALBINA-SUCURSALA TIMIȘOARA	1922 – 1949	1,50
358	INSTITUTUL AGRONOMIC TIMIȘOARA	1945 – 1956	1,70
9	INSTITUTUL DE CREDIT ROMÂNESC-SUCURSALA TIMIȘOARA	1941 – 1948	2,84
219	INSTITUTUL DE CREDIT SI ECONOMII ALBINA-SUCURSALA LUGOJ	1897 – 1948	4,75
694	INSTITUTUL PEDAGOGIC DE ÎNVĂȚĂTORI TIMIȘOARA	1919 - 1960	1,71
245	INSTITUTUL POLITEHNIC TRAIAN VUIA TIMIȘOARA	1920 - 1961	76,08
102	INSTITUTUL ROMANO-CATOLIC DE INVATATOARE PENTRU SCOLI CIVILE-TIMIȘOARA	1906 - 1919	0,10
88	INTERNATUL BĂNĂȚEAN TIMIȘOARA	1926 - 1936	0,02
144	INTREPRINDERILE ELECTROMECHANICE TIMIȘOARA	1868 - 1965	62,10
794	ÎNTOVĂRĂȘIREA "KOSSUTH LAJOS" MOȘNIȚA NOUĂ	1957 - 1958	0,04
676	ÎNTOVĂRĂȘIREA AGRICOLĂ "7 NOIEMBRIE" SÂRBOVA	1952 - 1958	0,02
674	ÎNTOVĂRĂȘIREA AGRICOLĂ "9 MAI" HITIAȘ	1956 - 1957	0,02
675	ÎNTOVĂRĂȘIREA AGRICOLĂ "FILIMON SÂRBU" HITIAȘ	1952 - 1958	0,02

825	ÎNTOVĂRĂȘIREA AGRICOLĂ 23 AUGUST BUNEA-MARE	1960 - 1965	0,14
1111	ÎNTOVĂRĂȘIREA ZOOTEHNICĂ „23 AUGUST” TOMEȘTI	1959-1964	0,07
1127	ÎNTOVĂRĂȘIREA ZOOTEHNICĂ „VI-ATA NOUĂ” LUNCANI	1959-1962	0,01
1060	ÎNTRERPRINDERE „ARTA TEXTILĂ” TIMIȘOARA	1926-1999	7,00
864	ÎNTRERPRINDERE AGRICOLĂ DE STAT DUDEȘTII-VECHI	1956 - 1992	4,84
863	ÎNTRERPRINDERE AGRICOLĂ DE STAT GRABAȚI	1950 - 1988	3,84
865	ÎNTRERPRINDERE AGRICOLĂ DE STAT PERIAM	1953 - 1991	12,14
1112	ÎNTRERPRINDERE AGRICOLĂ DE STAT TORMAC	1959-1960	0,60

254	ÎNTRERPRINDERE BANATIM FILATURA DE IN SI CÂNEPĂ TIMIȘOARA	1937 - 1956	3,54
196	ÎNTRERPRINDERE BĂNĂȚEANCA TIMIȘOARA	1948 - 1955	1,87
363	ÎNTRERPRINDERE CARBONAT DE POTASIU TIMIȘOARA	1950 - 1956	1,70
700	ÎNTRERPRINDERE COMERȚULUI CURIDICATA METALO- CHIMICE MOBILĂ ȘI MATERIALE DE CONSTRUCȚII TIMIȘOARA	1952 - 1991	9,14
640	ÎNTRERPRINDERE DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ TIMIȘOARA	1952 - 1987	9,42
563	ÎNTRERPRINDERE DE CALAOPADE LUGOJ	1928 - 1972	4,42
178	ÎNTRERPRINDERE DE CIORAPI TIMIȘOARA	1921 - 1965	27,30
118	ÎNTRERPRINDERE DE INDUSTRIE CHIMICĂ FLORA -TIMIȘOARA-FRATELIA	1930 - 1949	0,42

937	ÎNTRERINDERE DE INDUSTRIE LOCALĂ BANATUL TIMIȘOARA	1959 - 1970	3,14
200	ÎNTRERINDERE DE LACURI ȘI VOPSELE AZUR TIMIȘOARA	1920 - 1953	5,32
365	ÎNTRERINDERE DE MASE PLASTICE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE VICTORIA TIMIȘOARA	1936 - 1970	36,90
415	ÎNTRERINDERE DE NASTURI JIMBOLIA	1921 - 1948	0,24
183	ÎNTRERINDERE DE PĂLĂRII "PALTIM" TIMIȘOARA	1898 - 1966	19,56
414	ÎNTRERINDERE DE PIELE ȘI MĂNUSI TIMIȘOARA	1948 - 2005	14,30
179	ÎNTRERINDERE DE STAT "STEAUA ROȘIE" – TIMIȘOARA	1934 - 1958	2,30
180	ÎNTRERINDERE DE STAT AMBALAJUL METALIC TIMIȘOARA	1927 - 1952	2,00
63	ÎNTRERINDERE DE STAT NOVATOR TIMIȘOARA	1937 - 1949	1,00
630	ÎNTRERINDERE FORESTIERĂ BUCOVINA S.A.R.	1945 - 1948	0,42
1054	ÎNTRERINDERE FORESTIERĂ LUGOJ	1950-1973	6,20
631	ÎNTRERINDERE FORESTIERĂ VOISLOVA- LUGOJ	1945 - 1947	0,02
203	ÎNTRERINDERE GROZIT FABRICA DE ARTICOLE CHIMICE DE ASFALT, CARTON TIMIȘOARA	1928 - 1949	0,48
642	ÎNTRERINDERE PENTRU EXPLOATAREA ȘI INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI LUGOJ	1948 - 1950	0,14
1053	ÎNTRERINDERE PENTRU MECANIZARE ȘI TRANSPORTURI FORESTIERE LUGOJ	1954-1995	3,56
647	ÎNTRERINDERE PISCICOLĂ TIMIȘOARA	1971 - 1990	6,70

701	ÎNȚREPRINDEREA ROMÂNĂ DE PIELE TIMIȘOARA	1951 - 1986	8,00
256	ÎNȚREPRINDEREA TEBA FILATURA DE BUMBAC SI VIGONIE TIMIȘOARA	1923 - 1965	5,10
62	ÎNȚREPRINDEREA TEHNOMETAL TI- MIȘOARA	1927 - 1970	13,35
215	ÎNȚREPRINDEREA TEXTILĂ RĂSĂRI- TUL TIMIȘOARA	1933 - 1949	0,86
214	ÎNȚREPRINDEREA TEXTILĂ 13 DE- CEMBRIE TIMIȘOARA	1931 - 1980	9,05
366	ÎNȚREPRINDEREA TEXTILĂ DIN BA- NAT TIMIȘOARA	1919 - 1952	7,93
361	ÎNȚREPRINDERILE ALIMENTARE TI- MIȘOARA	1947 - 1956	1,20
362	ÎNȚREPRINDERILE COMUNALE TIMI- ȘOARA	1948 - 1951	0,84
175	JUDECĂTORIA BUZIAȘ	1898 - 1952	49,50
660	JUDECĂTORIA GĂTAIA	1941 - 1960	4,00
679	JUDECĂTORIA RURALĂ GIULVĂZ	1941 - 1952	4,00
193	LEGIUNEA DE JANDARMI SEVERIN	1920 - 1949	12,45
161	LEGIUNEA DE JANDARMI TIMIȘ- TORONTAL	1933 - 1950	9,84
921	LICEUL DE MUZICĂ ION VIDU TIMI- ȘOARA	1950 - 1979	4,40
696	LICEUL "CORIOLAN BREDICEANU" LUGOJ	1856 - 1976	13,90
35	LICEUL COMERCIAL IZRAELIT DE BĂIEȚI TIMIȘOARA	1922 - 1947	0,80
34	LICEUL CONFESIONAL IZRAELIT TE- ORETIC DE BĂIEȚI TIMIȘOARA	1919 - 1948	3,00
41	LICEUL CONSTANTIN DIACONOVICI LOGA TIMIȘOARA	1900 - 1981	7,16
739	LICEUL CU PROGRAM SPORTIV "BA- NATUL" TIMIȘOARA	1945 - 1987	2,60
36	LICEUL DE BĂIEȚI "PRINȚUL EUGEN" TIMIȘOARA	1928 - 1944	1,48

37	LICEUL DE STAT GERMAN-MAGHIAR "LENAU" TIMIȘOARA	1920 - 1982	5,83
30	LICEUL GERMAN DE FETE AL GRUPULUI ETNIC GERMAN TIMIȘOARA	1942 - 1944	0,15
22	LICEUL GERMAN, ROMANO-CATOLIC DE FETE "NOTRE DAME" TIMIȘOARA I	1890 - 1948	2,65
46	LICEUL INDUSTRIAL DE FETE TIMIȘOARA	1940 - 1951	2,20
707	LICEUL MAGHIAR MIXT NR.4 TIMIȘOARA	1948 - 1959	0,70
29	LICEUL NR. 3 "EFTIMIE MURGU" TIMIȘOARA	1887 - 1919	1,00
21	LICEUL PARTICULAR PIARIST TIMIȘOARA I	1802 - 1949	6,65
609	LICEUL RECAȘ	1959 - 1976	1,92
23	LICEUL ROMANO-CATOLIC DE FETE "NOTRE DAME" TIMIȘOARA IV	1892 - 1948	3,70
25	LICEUL TEORETIC CONFESIONAL IZRAELIT DE FETE TIMIȘOARA I	1923 - 1948	1,30
304	LOCOTENENȚA IMPERIALĂ-REGALĂ A VOIEVODINEI SÂRBEȘTI SI BANATULUI TIMIȘOARA	1856 - 1861	0,55
299	MUZEUL BANATULUI	1873-1918	0,14
356	NOTARIATUL CERCUAL SINTEȘTI	1932 - 1950	0,96
402	OCOLUL AGRICOL FĂGET	1943 - 1948	0,42
964	OCOLUL AGRICOL BUZIAȘ	1922 - 1950	1,84
138	OCOLUL AGRICOL CENTRAL- TIMIȘOARA	1922 - 1948	4,84
1104	OCOLUL AGRICOL JIMBOLIA	1926-1949	5,56
151	OCOLUL AGRICOL LUGOJ	1942 - 1950	1,28
885	OCOLUL AGRICOL MARGINA	1942 - 1949	0,28
704	OCOLUL AGRICOL PERIAM	1947 - 1948	0,28
1103	OCOLUL AGRICOL SÂNNICOLAUL MARE	1920-1039	0,70
252	OCOLUL SILVIC TIMIȘOARA	1903 - 1950	1,04
871	OFICIUL REGAL MAGHIAR DE STAT	1900 - 1914	0,28

	PENTRU CONSTRUCȚII TIMIȘOARA		
328	OFICIUL SILVIC AL SOCIETĂȚII METALURGICE NĂDRAG	1888 - 1908	0,11
720	OFICIUL SILVIC REGAL MAGHIAR ORȘOVA	1883 - 1895	0,02
961	OPERA ROMÂNĂ DIN TIMIȘOARA	1946 - 1978	8,15
142	ORDINUL CĂLUGĂRESC AL MISERICORDIENILOR-TIMIȘOARA	1749 - 1946	3,70
79	PAPETĂRIA ȘI LIBRĂRIA UNIVERSALĂ SOCIETATE ANONIMĂ TIMIȘOARA	1914 - 1948	1,96
204	PARCHETUL GENERAL AL CURȚII TIMIȘOARA	1881 - 1952	6,44
174	PARCHETUL TRIBUNALULUI SEVERIN	1872 - 1952	8,94

1005	PAROHIA GRECO CATOLICĂ CENADU MARE	1859 - 1942	0,14
1019	PAROHIA GRECO CATOLICĂ PARȚA	1862 - 1895	0,03
1022	PAROHIA GRECO CATOLICĂ PETROMAN	1864 - 1947	0,05
990	PAROHIA GRECO CATOLICĂ TEREMIA MARE	1838 - 1875	0,20
342	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ GĂVOJDIA	1876 - 1911	0,05
1085	PAROHIA ORTODOXĂ BAZOȘ	1803-1820	0,07
1002	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ALIOȘ	1904 - 1913	0,01
993	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BABȘA	1870 - 1951	0,05
994	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BANLOC	1781 - 1889	0,32
995	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BARRA	1842 - 1898	0,10
996	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ	1790 - 1914	0,14

	BICHIGI		
997	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BIRDA	1825 - 1929	0,14
998	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BOLDUR	1821 - 1897	0,07
999	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BREAZOVA	1848 - 1867	0,04
1001	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ BRESTOVĂȚ	1836 - 1875	0,07
1000	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ CHIZĂTĂU	1850 - 1898	0,14
1033	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ CIACOVA	1831 - 1841	0,04
1029	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ CIREȘU (TIMIȘ)	1823 - 1949	0,21
1006	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ COMLOȘU MARE	1826 - 1836	0,14
1031	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ CORNEȘTI (JADANI)	1934	0,01
1007	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DENTA	1848 - 1926	0,14
382	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DUBOZ - CADAR	1912 - 1920	0,02
1008	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ FICĂTARI	1860 - 1908	0,10
1009	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ GAIU MIC	1814 - 1891	0,14
1010	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ GĂTAIA	1893 - 1913	0,02
1011	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ GHERMAN	1856 - 1880	0,02
1012	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ GRUNI	1876 - 1908	0,01
1014	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ HODONI	1838 - 1932	0,10
1013	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ JU-	1871 - 1926	0,04

	PANI		
1015	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ LĂPUȘNIC	1833 - 1853	0,04
1016	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ LI- VEZILE (TOLVĂDIA)	1841 - 1907	0,10
381	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ LU- GOJ	1778-1931	0,42
1017	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ LUGOJEL	1892 - 1966	0,04
1030	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ MĂ- GURI (MĂGURI)	1842 - 1926	0,07
1018	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ NEVRINCEA	1814 - 1832	0,07
383	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ OHABA- FORGACI	1906 - 1918	0,03
1020	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PARȚA	1879 - 1895	0,05
1032	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PĂ- DURENI (LIGHET)	1840 - 1924	0,14
1021	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PETROMAN	1839 - 1910	0,09
1023	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ REMETEA MARE	1842 - 1895	0,14
1025	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ SÂLHA	1819 - 1879	0,11
1026	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ SÂRBOVA	1880 - 1926	0,03
1024	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ SINTEȘTI	1838 - 1849	0,04
1027	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ȘIPET	1820 - 1882	0,28
1028	PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ TOAGER	1839 - 1901	0,07
507	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ BEBA-VECHE	1783 - 1803	0,04
508	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ	1825 - 1872	0,09

	BEREGSĂU-MARE		
509	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ BOTINEȘTI	1853 - 1870	0,03
510	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ BUCOVĂȚ	1792 - 1900	0,14
536	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ BU- JOR (TRAIAN-VUIA)	1869 - 1932	0,14
511	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CĂLACEA	1835 - 1901	0,14
512	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CENADU-MARE	1873 - 1934	0,10
513	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CERNETEAZ	1790 - 1884	0,28
514	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CHEVEREȘU-MARE	1840 - 1896	0,14
516	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CLADOVA	1893 - 1933	0,03
517	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CLOPODIA	1811 - 1903	0,07
519	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ CUTINA	1873 - 1909	0,02
520	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ DRAGȘINA	1870 - 1949	0,03
523	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ FÂRDEA-HĂUZEȘTI	1847 - 1898	0,04
522	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ FIBIȘ	1801 - 1835	0,05
525	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ IOHANISFELD	1864 - 1940	0,10
527	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ MOȘNIȚA-VECHE	1801 - 1902	0,28
528	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ MURANI	1784 - 1944	0,14
529	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ OLOȘAG	1790 - 1839	0,14
530	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ PARTOȘ	1779 - 1903	0,20

533	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ SÂNANDREI	1821 - 1880	0,14
532	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ SATCHINEZ	1781 - 1862	0,20
534	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ ȘOȘDEA	1787 - 1895	0,03
538	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ URSENI	1854 - 1904	0,14
539	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ UTVIN	1800 - 1884	0,18
540	PAROHIA ORTODOXĂ-ROMÂNĂ VIZMA	1939 - 1939	0,02
1122	PAROHIA ROMANO – CATOLICĂ TI- MIȘOARA - CETATE	1818-1875	1,56
980	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ BILED	1824 - 1874	0,28
981	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ BUZI- AȘ	1847 - 1875	0,34
1003	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ CARANI	1851 - 1883	0,28
1004	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ CEBZA	1841 - 1891	0,14
982	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ DUDEȘTII NOI	1808 - 1895	0,42
983	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ IECEA MICĂ	1852 - 1914	0,28
984	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ LOVRIN	1833 - 1875	0,28
985	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ LU- GOJ	1800 - 1875	0,56
986	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ NERĂU	1831 - 1878	0,07
987	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ PERI- AM HĂULIC	1856 - 1875	0,10
988	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ SÂNANDREI	1870 - 1875	0,04
989	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ	1862 - 1936	0,04

	SÂNPETRU- NOU		
991	PAROHIA ROMANO CATOLICĂ TOM-NATIC	1774 - 1874	0,20
807	PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ BECICHERECU-MIC	1786 - 1875	0,08
1079	PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ PECIU NOU	1815-1880	0,28
1124	PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ TIMIȘOARA - IOSEFIN	1800-1875	1,20
1123	PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ TIMIȘOARA –FABRIC	1778-1895	2,84
992	PAROHIA ROMANO-CATOLICĂ VARIAȘ	1851 - 1875	0,10
436	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN - COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ	1944 - 1989	257,01
1129	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN – COMITETUL RAIONAL CIACOVA	1956-1960	4,00
464	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN - COMITETUL RAIONAL SÂNNICOLAU-MARE	1950 - 1967	15,00
468	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN - COMITETUL RAIONAL TIMIȘOARA	1950 - 1967	18,90
554	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL COMUNAL GIROC	1968 - 1989	0,56
451	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL JUDEȚEAN SEVERIN	1944 - 1950	8,14
467	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL RAIONAL DETA	1950 - 1967	15,14
465	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL RAIONAL FĂGET	1952 - 1968	16,14
470	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL RAIONAL GĂTAIA	1956 - 1960	3,05
469	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL RAIONAL JIMBOLIA	1956 - 1960	4,00
466	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL RAIONAL LUGOJ	1950 - 1967	22,62

437	PARTIDUL COMUNIST ROMÂN- COMITETUL REGIONAL BANAT	1944 - 1968	50,00
462	PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN- COMISIA JUDEȚEANĂ DE VERIFICARE SEVERIN	1949 - 1950	0,60
461	PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN- COMISIA JUDEȚEANĂ DE VERIFICARE TIMIȘ-TORONTAL	1948 - 1950	3,00
459	PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN- SECTORUL POLITIC C.F.R. TIMIȘOARA	1951 - 1956	1,30
460	PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN- SECTORUL POLITIC S.M.T. TIMIȘOARA	1953 - 1955	0,84
452	PARTIDUL NAȚIONAL POPULAR - COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ-TORONTAL	1946 - 1949	0,70
439	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT- COMITETUL JUDEȚEAN SEVERIN	1944 - 1948	0,45
440	PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT- COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ-TORONTAL	1944 - 1948	1,60
223	PREFECTURA JUDEȚULUI SEVERIN	1850 - 1950	170,98
69	PREFECTURA JUDEȚULUI TIMIȘ-TORONTAL	1778 - 1950	129,34
108	PREFECTURA JUDEȚULUI TORONTAL	1855 - 1919	5,40
186	PRETURA PLĂȘII BUZIAȘ	1889 - 1950	8,95
1121	PRETURA PLĂȘII CIACOVA	1877-1950	6,14
1106	PRETURA PLĂȘII COMLOȘ	1927-1946	1,00
401	PRETURA PLĂȘII FĂGET	1851 - 1950	6,73
1146	PRETURA PLĂȘII GĂTAIA	1949	0,04
1105	PRETURA PLĂȘII GIULVĂZ	1936-1950	0,70
1092	PRETURA PLĂȘII JIMBOLIA	1923-1950	36
233	PRETURA PLĂȘII LUGOJ	1851 - 1950	13,20
355	PRETURA PLĂȘII MARGINA	1929 - 1950	2,70

1099	PRETURA PLĂȘII PERIAM	1922-1950	0,75
1101	PRETURA PLĂȘII RECAȘ	1950	0,06
1098	PRETURA PLĂȘII SĂNNICOLAUL MA- RE	1922-1950	0,35
1102	PRETURA PLĂȘII TIMIȘOARA	1942-1950	0,42
5	PRIMA CASĂ DE PĂSTRARE TIMI- ȘOARA	1910 - 1950	4,50
181	PRIMA FABRICĂ DE PERII ȘI PENSU- LE FRATELIA - TIMIȘOARA	1927 - 1948	0,14
116	PRIMA FABRICĂ DE SPIRT ȘI INDUS- TRIE CHIMICĂ- TIMIȘOARA	1868 - 1948	42,20
73	PRIMA FABRICĂ DE ȚIGLE ȘI CĂRĂ- MIZI "BOHN" S.A. JIMBOLIA	1916 - 1948	0,85
315	PRIMA INDUSTRIE TEXTILĂ TIMI- ȘOARA	1948 - 1950	0,14
730	PRIMĂRIA COMUNEI ALIOȘ	1928 - 1968	2,70
945	PRIMĂRIA COMUNEI BALOȘEȘTI	1890 - 1943	0,40
1035	PRIMĂRIA COMUNEI BANLOC	1877 - 1955	5,50
1057	PRIMĂRIA COMUNEI BARA	1948-1969	2,42
930	PRIMĂRIA COMUNEI BÂRNA	1927 - 1968	2,84
1097	PRIMĂRIA COMUNEI BAZOȘU NOU	1930-1950	0,28
566	PRIMĂRIA COMUNEI BAZOȘU-VECHI	1922 - 1968	6,70
949	PRIMĂRIA COMUNEI BĂRĂTEAZ	1878 - 1950	4,75
912	PRIMĂRIA COMUNEI BĂSEȘTI	1933 - 1950	0,09
481	PRIMĂRIA COMUNEI BĂTEȘTI	1925 - 1968	4,00
748	PRIMĂRIA COMUNEI BEBA-VECHE	1919 - 1979	8,70
70	PRIMĂRIA COMUNEI BECICHERECU- MIC	1827 - 1876	0,07
723	PRIMĂRIA COMUNEI BELOTINȚ	1926 - 1944	0,02
681	PRIMĂRIA COMUNEI BENCEC (BENCECU DE SUS, BENCECU GER- MAN)	1919- 1968	5,02
682	PRIMĂRIA COMUNEI BENCECU-DE- JOS (BENCECU ROMÂN)	1851 - 1949	0,42
918	PRIMĂRIA COMUNEI BEREGSĂU-MIC	1938 - 1939	0,02
908	PRIMĂRIA COMUNEI BETHAUSEN	1921 - 1968	1,84

959	PRIMĂRIA COMUNEI BICHIGI	1939 - 1950	0,05
975	PRIMĂRIA COMUNEI BLAJOVA	1912 - 1950	1,00
580	PRIMĂRIA COMUNEI BOBDA	1945 - 1950	0,28
933	PRIMĂRIA COMUNEI BOTEȘTI	1862 - 1942	0,16
482	PRIMĂRIA COMUNEI BRĂNEȘTI	1926 - 1943	0,28
880	PRIMĂRIA COMUNEI BREAZOVA	1929 - 1950	0,23
1093	PRIMĂRIA COMUNEI BREȘTEA	1942-1968	0,90
1137	PRIMĂRIA COMUNEI BUDINȚ	1851-1913	0,05
868	PRIMĂRIA COMUNEI BULGĂRUȘ	1813 - 1923	22,00
960	PRIMĂRIA COMUNEI BUNEA MICĂ	1919 - 1942	0,02
479	PRIMĂRIA COMUNEI BUNEA-MARE	1919 - 1968	3,03
111	PRIMĂRIA COMUNEI BUZIAȘ	1889 - 1944	1,00
549	PRIMĂRIA COMUNEI CADĂR	1915 - 1968	2,86
917	PRIMĂRIA COMUNEI CARANI	1907 - 1968	6,00
83	PRIMĂRIA COMUNEI CĂRPINIȘ	1845 - 1925	1,00
942	PRIMĂRIA COMUNEI CENAD	1877 - 1970	7,21
944	PRIMĂRIA COMUNEI CENADU-VECHI	1850 - 1950	5,70
578	PRIMĂRIA COMUNEI CENEI	1926 - 1968	6,14
722	PRIMĂRIA COMUNEI CERNA	1877 - 1878	0,01
579	PRIMĂRIA COMUNEI CHECEA	1928 - 1968	6,56
815	PRIMĂRIA COMUNEI CHEGLEVICI	1909 - 1968	8,00
813	PRIMĂRIA COMUNEI CHERESTUR	1909 - 1950	0,34
555	PRIMĂRIA COMUNEI CHIȘODA	1905 - 1950	1,00
716	PRIMĂRIA COMUNEI CIAVOȘ	1945 - 1950	0,14
915	PRIMĂRIA COMUNEI CLADOVA	1941	0,01
888	PRIMĂRIA COMUNEI CLICIOVA	1938 - 1968	1,34
1115	PRIMĂRIA COMUNEI CLOPODIA	1910-1968	0,10
814	PRIMĂRIA COMUNEI COLONIA BUL-GARĂ	1909 - 1950	1,82
874	PRIMĂRIA COMUNEI COLONIA MICĂ	1913 - 1944	0,14
1056	PRIMĂRIA COMUNEI CORNEȘTI (JADANI)	1927-1950	0,75
883	PRIMĂRIA COMUNEI COȘAVA	1919 - 1950	0,29
881	PRIMĂRIA COMUNEI COȘTEIU-DE-SUS	1918 - 1968	1,84
1055	PRIMĂRIA COMUNEI COVACI	1937-1950	0,20

1138	PRIMĂRIA COMUNEI CRALOVĂȚ	1941-1950	0,14
926	PRIMĂRIA COMUNEI CRIVINA-DE-SUS	1925 - 1942	0,06
715	PRIMĂRIA COMUNEI CRUCENI	1910 - 1968	3,56
922	PRIMĂRIA COMUNEI CURTEA	1925 - 1968	5,22
913	PRIMĂRIA COMUNEI CUTINA	1936 - 1950	0,02
819	PRIMĂRIA COMUNEI DEJAN	1940	0,02
844	PRIMĂRIA COMUNEI DENTA	1928 - 1969	10,42
110	PRIMĂRIA COMUNEI DETA	1856 - 1983	14,31
688	PRIMĂRIA COMUNEI DINIAȘ	1923 - 1968	1,00
1039	PRIMĂRIA COMUNEI DOLAȚ	1870 - 1950	5,35
950	PRIMĂRIA COMUNEI DRĂGȘINEȘTI	1937	0,01
934	PRIMĂRIA COMUNEI DRINOVA	1927 - 1942	0,26
910	PRIMĂRIA COMUNEI DUBEȘTI	1936 - 1950	0,30
1100	PRIMĂRIA COMUNEI DUBOZ	1859-1947	0,06

876	PRIMĂRIA COMUNEI DUDEȘTII-VECHI	1850 - 1974	11,07
936	PRIMĂRIA COMUNEI DUMBRAVA	1897 - 1975	12,76
625	PRIMĂRIA COMUNEI DUMBRĂVIȚA	1880 - 1975	8,42
923	PRIMĂRIA COMUNEI FÂRDEA	1944 - 1968	1,28
404	PRIMĂRIA COMUNEI FĂGET	1889 - 1970	5,24
929	PRIMĂRIA COMUNEI FĂRĂȘEȘTI	1926 - 1950	0,70
1116	PRIMĂRIA COMUNEI FERENDIA	1911-1968	0,48
729	PRIMĂRIA COMUNEI FIBIȘ	1929 - 1968	1,84
714	PRIMĂRIA COMUNEI FOENI	1902 - 1980	5,28
692	PRIMĂRIA COMUNEI GAD	1916 - 1968	2,04
818	PRIMĂRIA COMUNEI GAIU-MIC	1939 - 1950	0,04
564	PRIMĂRIA COMUNEI GĂVOJDIA	1950 - 1968	4,00
919	PRIMĂRIA COMUNEI GELU	1888 - 1968	8,84
1117	PRIMĂRIA COMUNEI GHERMAN	1852-1950	0,36
1120	PRIMĂRIA COMUNEI GHILAD	1879-1968	9
977	PRIMĂRIA COMUNEI GIERA	1912 - 1968	8,42
553	PRIMĂRIA COMUNEI GIROC	1889 - 1968	6,31
1046	PRIMĂRIA COMUNEI GIULVĂZ	1931-1978	5,20
952	PRIMĂRIA COMUNEI GLADNA-	1937	0,01

	MONTANĂ		
953	PRIMĂRIA COMUNEI GLADNA-ROMÂNĂ	1937 - 1968	0,92
943	PRIMĂRIA COMUNEI GOIZEȘTI	1908 - 1942	0,28
67	PRIMĂRIA COMUNEI GOTTLÖB	1783 - 1968	10,48
867	PRIMĂRIA COMUNEI GRABAȚI	1877 - 1942	1,30
878	PRIMĂRIA COMUNEI GROȘI	1872 - 1947	0,04
662	PRIMĂRIA COMUNEI HERNEACOVA	1948 - 1968	2,90
924	PRIMĂRIA COMUNEI HOMOJDIA	1933 - 1937	0,01
890	PRIMĂRIA COMUNEI IERȘNIC	1919 - 1942	0,06
1047	PRIMĂRIA COMUNEI IVANDA	1952-1968	0,18
597	PRIMĂRIA COMUNEI IZVIN	1895 - 1950	2,70
1114	PRIMĂRIA COMUNEI JAMU MARE	1842-1968	8,30
747	PRIMĂRIA COMUNEI JEBEL	1921 - 1976	10,14
651	PRIMĂRIA COMUNEI JOHANISFELD (IONEL)	1887 - 1968	3,70
946	PRIMĂRIA COMUNEI JUPĂNEȘTI	1915 - 1942	0,35
935	PRIMĂRIA COMUNEI JUREȘTI	1851 - 1947	0,26
684	PRIMĂRIA COMUNEI LĂȚUNAȘ	1843 - 1968	1,38
866	PRIMĂRIA COMUNEI LENAUEHEIM	1875 - 1934	1,50
891	PRIMĂRIA COMUNEI LEUCUȘEȘTI	1923 - 1941	0,04
745	PRIMĂRIA COMUNEI LIEBLING	1868 - 1978	8,42
1038	PRIMĂRIA COMUNEI LIVEZILE (TOLVĂDIA)	1875 - 1968	5,56
99	PRIMĂRIA COMUNEI LOVRIN	1791 - 1920	1,15
947	PRIMĂRIA COMUNEI LUNCANI	1895 - 1950	0,42
690	PRIMĂRIA COMUNEI MACEDONIA	1912 - 1950	0,58
907	PRIMĂRIA COMUNEI MARGINA	1850 - 1972	3,20
728	PRIMĂRIA COMUNEI MAȘLOC	1925 - 1975	5,28
817	PRIMĂRIA COMUNEI MORAVIȚA	1934 - 1977	5,84
693	PRIMĂRIA COMUNEI MURANI	1895 - 1950	1,28
1096	PRIMĂRIA COMUNEI NADĂȘ	1921-1950	0,05
628	PRIMĂRIA COMUNEI NĂDRAG	1941 - 1975	7,42
958	PRIMĂRIA COMUNEI NEMEȘEȘTI	1919 - 1942	0,01
914	PRIMĂRIA COMUNEI NEVRINCEA	1936 - 1937	0,01
709	PRIMĂRIA COMUNEI NIȚCHIDORF	1788 - 1985	32,00

1119	PRIMĂRIA COMUNEI OBAD	1912-1950	0,60
1040	PRIMĂRIA COMUNEI OFSENIȚA	1873 - 1950	4,00
911	PRIMĂRIA COMUNEI OHABA-LUNGĂ	1911 - 1969	2,62
909	PRIMĂRIA COMUNEI OHABA- ROMÂNĂ	1938 - 1950	0,06
1095	PRIMĂRIA COMUNEI OMORUL MIC	1945-1950	0,14
649	PRIMĂRIA COMUNEI OTELEC	1945 - 1968	2,56
1037	PRIMĂRIA COMUNEI PARTOȘ	1899 - 1968	10,56
893	PRIMĂRIA COMUNEI PĂDURANI	1909 - 1943	0,23
746	PRIMĂRIA COMUNEI PĂDURENI	1910 - 1968	3,42
742	PRIMĂRIA COMUNEI PECIU-NOU	1803 - 1989	18,42
100	PRIMĂRIA COMUNEI PERIAM	1851 - 1975	11,24
956	PRIMĂRIA COMUNEI PESAC	1861 - 1968	10,20
661	PRIMĂRIA COMUNEI PETROVASELO	1892 - 1968	4,00
680	PRIMĂRIA COMUNEI PIȘCHIA	1858 - 1975	9,00
927	PRIMĂRIA COMUNEI POENI	1927 - 1942	0,06
932	PRIMĂRIA COMUNEI POGĂNEȘTI	1927 - 1942	0,20
812	PRIMĂRIA COMUNEI PORDEANU	1920 - 1950	0,76
957	PRIMĂRIA COMUNEI POVERGINA	1936 - 1950	0,07
650	PRIMĂRIA COMUNEI PUSTINIȘ	1945 - 1954	0,10
889	PRIMĂRIA COMUNEI RĂCHITA	1921 - 1949	0,30
648	PRIMĂRIA COMUNEI RĂUȚI	1931 - 1950	0,38
925	PRIMĂRIA COMUNEI ROMĂNEȘTI	1877 - 1950	0,77
1094	PRIMĂRIA COMUNEI ROVINIȚA MA- RE (OMORUL MARE)	1936-1962	3,06
691	PRIMĂRIA COMUNEI RUDNA	1917 - 1968	0,24
1145	PRIMĂRIA COMUNEI SÂNANDREI	1878 – 1968	8,15
652	PRIMĂRIA COMUNEI SÂNMARTINUL MAGHIAR	1945 - 1950	0,10
689	PRIMĂRIA COMUNEI SÂNMARTINUL SÂRBESC	1909 - 1968	1,14
1087	PRIMĂRIA COMUNEI SÂNPETRU NOU	1887-1950	1,14
68	PRIMĂRIA COMUNEI SÂNPETRU- MARE	1856 - 1968	16,30
875	PRIMĂRIA COMUNEI SÂNPETRU-MIC	1909 - 1950	1,25

1088	PRIMĂRIA COMUNEI SARAVALE	1940-1968	7,40
965	PRIMĂRIA COMUNEI SÂRBOVA	1892 - 1948	0,24
931	PRIMĂRIA COMUNEI SĂRĂZANI	1925 - 1950	0,42
963	PRIMĂRIA COMUNEI SILAGIU	1902 - 1950	0,84
882	PRIMĂRIA COMUNEI SINTEȘTI	1912 - 1950	0,52
1036	PRIMĂRIA COMUNEI SOCA	1873 - 1950	1,70
816	PRIMĂRIA COMUNEI STAMORA GERMANĂ	1938 - 1968	1,14
547	PRIMĂRIA COMUNEI STANCIOVA	1921 - 1968	2,56
548	PRIMĂRIA COMUNEI ȘIPET	1925 - 1968	2,70
480	PRIMĂRIA COMUNEI TEMEREȘTI	1902 - 1950	0,32
872	PRIMĂRIA COMUNEI TEREMIA MICĂ	1859 - 1950	6,40
1139	PRIMĂRIA COMUNEI TEȘ	1941	0,01
978	PRIMĂRIA COMUNEI TOAGER	1896 - 1950	4,25
948	PRIMĂRIA COMUNEI TOMEȘTI	1907 - 1974	4,28
955	PRIMĂRIA COMUNEI TOMNATIC	1796 - 1968	19,28
892	PRIMĂRIA COMUNEI TOPLA	1909 - 1942	0,08
3	PRIMĂRIA COMUNEI TORMAC	1891 - 1924	4,96
1128	PRIMĂRIA COMUNEI TRAIAN VUIA	1958-1963	0,01
632	PRIMĂRIA COMUNEI UIVAR	1861 - 1975	12,45
877	PRIMĂRIA COMUNEI VALCANI	1885 - 1968	13,14
920	PRIMĂRIA COMUNEI VARIAȘ	1876 - 1974	11,14
1078	PRIMĂRIA COMUNEI VIZEJDIA	1909-1950	3,45
976	PRIMĂRIA COMUNEI VUCOVA	1908 - 1950	1,74
951	PRIMĂRIA COMUNEI ZOLT	1937 - 1942	0,02
879	PRIMĂRIA COMUNEI ZORANI	1850 - 1947	0,11
2	PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TIMIȘOA- RA	1691 - 1971	119,60
633	PRIMĂRIA ORAȘULUI CIACOVA	1863 - 1944	6,14
162	PRIMĂRIA ORAȘULUI JIMBOLIA	1769 - 1967	55,58
242	PRIMĂRIA ORAȘULUI LUGOJ	1791 - 1975	44,74
1113	PRIMĂRIA ORAȘULUI RECAȘ	1879-1968	12,70
840	PROCURATURA RAIONULUI CIACOVA	1956 - 1960	0,42
841	PROCURATURA RAIONULUI GĂTAIA	1957 - 1960	0,72
1080	PROTOPOPIATUL GRECO-CATOLIC	1800-1881	0,14

	TIMIȘOARA		
1034	PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGET	1825 - 1934	0,14
1081	PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN TIMIȘOARA	1792-1948	0,14
246	PROTOPOPIATUL ORTODOX-ROMÂN JEBEL-BUZIAȘ	1846 - 1917	0,75
344	PROTOPOPIATUL ROMANO-CATOLIC TIMIȘOARA	1848	0,08
884	REGIUNEA AGRICOLĂ FĂGET	1922 - 1939	0,14
103	REUNIUNEA COMERCIANȚILOR TIMIȘOARA	1924 - 1952	0,28
972	REUNIUNEA POMPIERILOR VOLUNTARI DIN JIMBOLIA	1875 - 1941	0,80

901	REVIZORATUL ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SEVERIN	1909 - 1939	0,50
120	REZIDENȚA REGALĂ A ȚINUTULUI TIMIȘ	1938 - 1940	6,40
237	SERVICIUL AGRICOL AL JUDEȚULUI SEVERIN	1917 - 1939	16,22
119	SERVICIUL AGRICOL AL JUDEȚULUI TIMIȘ- TORONTAL	1919 - 1939	48,22
163	SERVICIUL SANITAR AL JUDEȚULUI SEVERIN	1920 - 1950	4,40
225	SERVICIUL SILVIC AL JUDEȚULUI SEVERIN	1867 - 1948	4,28
236	SERVICIUL ZOOTEHNIC VETERINAR LUGOJ	1906 - 1951	6,00
905	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI CIACOVA	1956 - 1960	4,14
904	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI DETA	1950 - 1968	8,14
425	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI FĂGET	1952 - 1968	52,70
906	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI	1956 - 1960	2,50

	GĂTAIA		
741	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI JIMBOLIA	1956 - 1960	23,60
185	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI LUGOJ	1950 - 1968	40,00
705	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI SÂNNICOLAU-MARE	1950 - 1968	68,70
434	SFATUL POPULAR AL RAIONULUI TIMIȘOARA	1950 - 1968	15,84
869	SFATUL POPULAR AL REGIUNII BANAT	1950 - 1968	155,16
122	SINDICATUL AGRICOL AL JUDEȚULUI TIMIȘ-TORONTAL	1920 - 1947	1,58
293	SINDICATUL MESERIAȘILOR DIN SECTORUL ALIMENTAR TIMIȘOARA	1945 - 1947	0,05
287	SINDICATUL MESERIAȘILOR PATRONI BĂRBIERI, FRIZERI, COAFORI-TIMIȘOARA	1926 - 1947	0,14
291	SINDICATUL MESERIAȘILOR, COMERCIANTILOR SI MICILOR INDUSTRIAȘI STICLARI-TIMIȘOARA	1944	0,01
154	SINDICATUL PENTRU CREȘTEREA VITELOR DE RASĂ SIEMENTAHAL ȘI CONTROLUL PRODUCTIVITĂȚII DE LAPTE LUGOJ	1930 - 1948	0,27
112	SINDICATUL PENTRU ORGANIZAREA EXPORTULUI DE ANIMALE SI CARNE PROASPĂTĂ DIN BANAT-TIMIȘOARA	1930 - 1947	2,15
290	SINDICATUL PROFESIONAL AL MESERIAȘILOR SI MICILOR INDUSTRIAȘI DIN INDUSTRIA LEMNULUI TIMIȘOARA	1945 - 1947	0,01
289	SINDICATUL PROFESIONAL AL MESERIAȘILOR SI MICILOR INDUSTRIAȘI PIELARI ȘI PANTOFARI-TIMIȘOARA	1903 - 1945	0,03

281	SINDICATUL PROFESIONAL AL PATRONILOR INDUSTRIAȘI TIMIȘOARA	1926 - 1937	0,05
1074	SINDICATUL PROFESIONAL AL ȘOFERILOR DIN BANAT	1926-1929	0,01
899	SINDICATUL SALARIAȚILOR PUBLICI DIN JUDEȚUL SEVERIN	1947 - 1948	0,10
76	SOCIETATEA ANONIMĂ BALCAN IMPEX-HÂRTIE TIMIȘOARA	1933 - 1947	0,08
77	SOCIETATEA ANONIMĂ CASELE CENTRUM TIMIȘOARA	1932 - 1951	0,25
792	SOCIETATEA ANONIMĂ COMERȚUL ROMÂN TIMIȘOARA	1942 - 1945	0,01
75	SOCIETATEA ANONIMĂ DE EXPORT SI IMPORT DIN BALCANI "BALCAN IMPEX" TIMIȘOARA	1930 - 1949	0,12
195	SOCIETATEA ANONIMĂ FIL - ART INDUSTRIE DE PASMANTERIE TIMIȘOARA	1927 - 1949	0,14
74	SOCIETATEA ANONIMĂ FORESTIERĂ "BISTRA" TIMIȘOARA	1924 - 1934	0,14
221	SOCIETATEA ANONIMĂ FORESTIERĂ - NĂDRAG	1930 - 1948	0,57
360	SOCIETATEA ANONIMĂ KALLA PRIMA INDUSTRIE BĂNĂȚEANĂ DE CONSERVE DE PEȘTE	1932 - 1955	2,10
191	SOCIETATEA ANONIMĂ MOARĂ ȘI ȚESĂTORIE LUGOJ	1932 - 1947	0,05
182	SOCIETATEA ANONIMĂ OSTMETAL FABRICAREA ARTICOLELOR DE METAL TIMIȘOARA	1936 - 1948	0,23
201	SOCIETATEA ANONIMĂ OXIGENUL SUPERIOR- FABRICA DE OXIGEN TIMIȘOARA	1938 - 1949	0,32
197	SOCIETATEA ANONIMĂ ROMÂNĂ KAWE PRIMA FABRICA PENTRU ȚESĂTURI ELASTICE TIMIȘOARA	1936 - 1948	0,08

64	SOCIETATEA ANONIMĂ SOTURN TIMIȘOARA	1945 - 1949	0,16
354	SOCIETATEA ANONIMĂ TIMIȘ INDUSTRIE CHIMICĂ TIMIȘOARA	1933 - 1955	2,42
1108	SOCIETATEA COMERCIALĂ AGRO-INDUSTRIALĂ TIMIJAM S.A. JAMU MARE	1959-2002	1,06
593	SOCIETATEA COMERCIALĂ COMTIM HOLDING-SOCIETATE PE ACȚIUNI	1967 - 1986	2,14
473	SOCIETATEA COMERCIALĂ KANDIA S.A. TIMIȘOARA	1911 - 1970	12,00
791	SOCIETATEA COMERCIALĂ MECANO-BANAT TIMIȘOARA	1943 - 1946	0,01
644	SOCIETATEA CRUCEA ROȘIE- COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ	1968 - 1986	3,28
86	SOCIETATEA DE AJUTOR PENTRU ÎNMORMÂNTARE TIMIȘOARA	1847 - 1948	2,10
900	SOCIETATEA DE ASIGURARE VICTORIA BERLIN DIN TIMIȘOARA	1935 - 1940	0,01
896	SOCIETATEA DE LECTURĂ, TEATRU ȘI CASINO ORAVIȚA	1875 - 1921	0,06
11	SOCIETATEA GENERALĂ DE ASIGURARE PE ACȚIUNI TRANSILVANIA-AGRONOMUL TIMIȘOARA	1925 - 1949	1,80
1126	SOCIETATEA GENERALĂ DE ASIGURĂRI PE ACȚIUNI TRANSILVANIA – SUCURSALA TIMIȘOARA	1925-1940	0,14
105	SOCIETATEA LLOYD TIMIȘOARA	1867 - 1940	1,28
721	SOCIETATEA TEATRALĂ DE AMATORI ORAVIȚA	1836 - 1868	0,04
359	STABILIMENTELE ECONOMICE ALE PRIMĂRIEI TIMIȘOARA	1925 - 1950	2,55
426	STUDIUL TERITORIAL DE RADIO TIMIȘOARA	1955 - 1985	70
371	SUCURSALA VAMALĂ TIMIȘOARA - POȘTĂ	1946 - 1951	0,40

1077	ȘANTIERUL DE CONSTRUCȚII PENTRU CANALUL BEGA DIN VERBASZ	1856-1861	0,14
697	ȘCOALA CIVILĂ DE BĂIEȚI LUGOJ	1906 - 1919	0,35
78	ȘCOALA COMERCIALĂ „BĂNĂTEANA” SOCIETATE ANONIMĂ-TIMIȘOARA	1928 - 1950	0,48
348	ȘCOALA COMUNALĂ DE UCENICI JIMBOLIA	1916 - 1952	0,15
610	ȘCOALA COMUNALĂ DE UCENICI RECAȘ	1913 - 1945	0,42
969	ȘCOALA CONFESIONALĂ GRECO-CATOLICĂ SÂNNICOLAU-MARE	1910 - 1920	0,02
378	ȘCOALA CONFESIONALĂ JDIOARA	1861 - 1916	0,03
376	ȘCOALA CONFESIONALĂ ORTODOXĂ ROMÂNĂ BUZIAȘ	1895 - 1920	0,12
375	ȘCOALA CONFESIONALĂ ORTODOXĂ ROMÂNĂ SARAVALE	1880 - 1921	0,10
374	ȘCOALA CONFESIONALĂ ORTODOXĂ ROMÂNĂ SILAGIU	1881 - 1905	0,05
761	ȘCOALA CONFESIONALĂ ORTODOXĂ SÂRBĂ DENTA	1929 - 1930	0,01
762	ȘCOALA CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ GERMANĂ COMLOȘU-MIC	1927 - 1930	0,02
779	ȘCOALA CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ GIARMATA	1927 - 1930	0,08
602	ȘCOALA CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ RECAȘ	1882 - 1941	0,86
612	ȘCOALA DE 4 ANI CĂRĂMIDĂRIE-RECAȘ	1957 - 1962	0,03
666	ȘCOALA DE 7 ANI MIXTĂ NR.14 CU LIMBA DE PREDARE MAGHIARĂ TIMIȘOARA	1945 - 1961	0,35
664	ȘCOALA DE 7 ANI NR.16 CU LIMBA DE PREDARE GERMANĂ TIMIȘOARA	1948 - 1962	0,58
17	ȘCOALA DE APLICAȚIE PENTRU FETE A ȘCOLII NORMALE ROMANO-	1905 - 1948	0,24

	CATOLICE TIMIȘOARA IOSEFIN		
262	ȘCOALA DE APLICAȚIE DE PE LÂNGĂ ȘCOALA NORMALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE BĂIEȚI- TIMIȘOARA	1926 - 1942	0,30
48	ȘCOALA DE COPII MICI ROMÂNOCATOLICĂ TIMIȘOARA IV	1943 - 1948	0,06
155	ȘCOALA DE NOTARI LUGOJ	1924 - 1934	0,20
47	ȘCOALA DE PERFEȚIONARE ROMANO-CATOLICĂ TIMIȘOARA IV	1930 - 1948	0,06
84	ȘCOALA DE REPETIȚIE PENTRU AGRONOMI BECICHERECU-MIC	1905 - 1906	0,02
855	ȘCOALA DE UCENICI COMERCIALI TIMIȘOARA	1938 - 1951	0,08

854	ȘCOALA DE UCENICI DE PE LÂNGĂ ATELIERELE TRAMVAIELOR COMUNALE TIMIȘOARA	1935 - 1949	0,02
847	ȘCOALA DE UCENICI INDUSTRIALI NR.1 TIMIȘOARA	1942 - 1953	0,50
849	ȘCOALA DE UCENICI INDUSTRIALI NR.3 TIMIȘOARA	1943 - 1946	0,08
101	ȘCOALA DE UCENICI INDUSTRIALI ȘI COMERCIALI VARIAȘ	1899 - 1918	0,20
352	ȘCOALA DE UCENICI INDUSTRIALI TIMIȘOARA-FABRIC	1901 - 1937	1,65
845	ȘCOALA DE UCENICI NĂDRAG	1932 - 1954	0,50
349	ȘCOALA DE UCENICI PE MESERII ȘĂNNICOLAU-MARE	1896 - 1952	0,68
137	ȘCOALA DE UCENICI TIMIȘOARA-MEHALA	1921 - 1937	0,27
258	ȘCOALA ELEMENTARĂ BECICHERECU-MIC	1908 - 1911	0,04
379	ȘCOALA ELEMENTARĂ CONFESIONALĂ GRECO-CATOLICĂ IZVIN	1900 - 1905	0,04
663	ȘCOALA ELEMENTARĂ GERMANĂ	1931 - 1944	0,11

	DE STAT NR.1 TIMIȘOARA		
58	ȘCOALA ELEMENTARĂ MIXTĂ DE 7 ANI TIMIȘOARA-MEHALA	1877 - 1964	5,07
752	ȘCOALA ELEMENTARĂ MIXTĂ GERMANĂ NR.1 TIMIȘOARA	1948 - 1953	0,06
601	ȘCOALA ELEMENTARĂ NADĂȘ	1921 - 1975	1,00
1042	ȘCOALA ELEMENTARĂ NR. 8 TIMIȘOARA MEHALA	1936 - 1964	2,80
784	ȘCOALA ELEMENTARĂ ROMÂNĂ NR.1 TIMIȘOARA	1950 - 1963	0,42
351	ȘCOALA GENERALĂ DE REPETIȚIE ȘI DE UCENICI INDUSTRIALI TIMIȘOARA-IOSEFIN	1880 - 1937	0,95
350	ȘCOALA GENERALĂ DE UCENICI INDUSTRIALI TIMIȘOARA - ELISABETIN	1905 - 1937	0,58
353	ȘCOALA GENERALĂ DE UCENICI INDUSTRIALI TIMIȘOARA-CETATE	1897 - 1937	1,50
604	ȘCOALA GENERALĂ CU LIMBA DE PREDARE GERMANĂ	1941 - 1959	0,85
608	ȘCOALA GENERALĂ CU LIMBA DE PREDARE MAGHIARĂ RECAȘ	1946 - 1959	1,00
667	ȘCOALA GENERALĂ DE 4 ANI NR.10 TIMIȘOARA	1906 - 1988	1,92
1043	ȘCOALA GENERALĂ DE 8 ANI NR. 5 TIMIȘOARA	1919-1976	1,30
607	ȘCOALA GENERALĂ NR.1 RECAȘ	1900 - 1974	4,15
659	ȘCOALA GENERALĂ NR.11 TIMIȘOARA- RONAȚ	1907 - 1989	2,36
1048	ȘCOALA GENERALĂ ORȚIȘOARA	1938-1974	2,00
551	ȘCOALA INTERJUDEȚEANĂ DE PARTID TIMIȘOARA	1949 - 1989	23,00
938	ȘCOALA MEDIE DE 10 ANI DE PE LÂNGĂ ȘCOALA MEDIE TEHNICĂ DE COMERȚ - FETE - TIMIȘOARA	1954 - 1955	0,01
941	ȘCOALA MEDIE ROMÂNĂ DE FETE TIMIȘOARA	1926 - 1929	0,02

962	ȘCOALA MEDIE SERALĂ C.F.R. TIMIȘOARA	1961 - 1962	0,01
751	ȘCOALA MEDIE SERALĂ PENTRU TINERETUL MUNCITORESC UZINELE TEXTILE TIMIȘOARA	1959 - 1963	0,28
939	ȘCOALA MEDIE SERALĂ UZINELE TEXTILE TIMIȘOARA	1955 - 1957	0,02
695	ȘCOALA NORMALĂ "EFTIMIE MURGU" TIMIȘOARA	1919 - 1976	17,14
31	ȘCOALA NORMALĂ GERMANA DE FETE A GRUPULUI ETNIC GERMAN DIN ROMÂNIA-TIMIȘOARA	1942 - 1944	0,06
38	ȘCOALA NORMALĂ GERMANA ROMANO-CATOLICĂ DE BĂIEȚI "BANATIA" TIMIȘOARA I	1925 - 1944	0,24
16	ȘCOALA NORMALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE FETE SECȚIA "B" TIMIȘOARA	1893 - 1918	0,10
15	ȘCOALA NORMALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE FETE CU SECȚIE PENTRU EDUCATOARE DE GRADINIȚĂ	1881 - 1948	1,20
377	ȘCOALA POPORALĂ A COMUNITĂȚII CRICIOVA	1867 - 1917	0,03
766	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ GRECO-ORTODOXĂ SÂRBĂ CENADUMARE	1929 - 1930	0,01
777	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ GRECO-ORTODOXĂ SÂRBĂ SÂNMARTINU-SÂRBESC	1929 - 1930	0,01
54	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ IZRAELITĂ TIMIȘOARA II	1927 - 1948	0,96
588	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ IZRAELITĂ LUGOJ	1927 - 1939	0,06
57	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-ROMÂNĂ TIMIȘOARA-MEHALA	1867 - 1920	0,60

778	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ CENEI	1928 - 1930	0,01
770	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ CIACOVA	1929 - 1930	0,01
774	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ FOENI	1928 - 1930	0,01
773	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ GIERA	1928 - 1929	0,01
760	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ IVANDA	1929 - 1930	0,01
772	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ PARȚA	1929 - 1930	0,01
769	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ORTODOXĂ-SÂRBĂ TOLVĂDIA	1929 - 1930	0,01

586	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ REFORMATĂ LUGOJ	1933 - 1945	0,10
756	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ REFORMATĂ TORMAC	1926 - 1930	0,03
783	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ "PRINCIPELE CAROL" TIMIȘOARA	1928 - 1930	0,05
767	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ BACOVA	1928 - 1929	0,01
771	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ BENCECU DE SUS (GERMAN)	1928 - 1930	0,01
763	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ BULGĂRUȘ	1928 - 1930	0,01
776	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ CĂLACEA	1929 - 1930	0,01
764	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ CHECEA CROA- TĂ	1927 - 1930	0,02
759	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE BĂIEȚI PE-	1927 - 1928	0,01

	RIAM		
44	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE FETE MAGHIARA SI GERMANA TIMIȘOARA II	1872 - 1948	0,62
582	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE FETE SECȚIA MAGHIARĂ LUGOJ	1930 - 1946	0,28
53	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ DE FETE TIMIȘOARA I (CETATE)	1878 - 1948	0,56
780	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ GERMANĂ CARANI	1926 - 1928	0,01
758	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ GERMANĂ MAȘLOC	1928 - 1930	0,01

782	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ MIXTĂ SÂNNICOLAU-MARE	1926 - 1930	0,05
785	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ TOPOLEA	1929 - 1930	0,01
757	ȘCOALA PRIMARĂ CONFESIONALĂ ȘĂRBĂ BEREĞSĂU-MIC	1929 - 1930	0,01
781	ȘCOALA PRIMARĂ DE FETE CONFESIONALĂ ROMANO-CATOLICĂ JIMBOLIA	1928 - 1929	0,01
605	ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT BAZOȘ	1946 - 1947	0,02
775	ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT FIBIȘ	1929 - 1930	0,01
32	ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT NR.1 "SPIRU HARET" TIMIȘOARA	1850 - 1946	1,51
606	ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT NR.2 RECAȘ	1935 - 1959	0,47
1049	ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT TIMIȘOARA IV	1934	0,02
260	ȘCOALA PRIMARĂ DE STAT VARIAȘ	1850 - 1932	1,55
755	ȘCOALA PRIMARĂ EVANGHELICĂ C.A. BIRDA	1924 - 1930	0,05

754	ȘCOALA PRIMARĂ EVANGHELICĂ C.A. LIEBLING	1926 - 1930	0,15
50	ȘCOALA PRIMARĂ GERMANA DE STAT TIMIȘOARA-FRATELIA	1942 - 1944	0,03
59	ȘCOALA PRIMARĂ GERMANĂ DE STAT NR.3 TIMIȘOARA-MEHALA	1940 - 1944	0,06
753	ȘCOALA PRIMARĂ ORTODOXĂ ISRA- ELITĂ TIMIȘOARA	1925 - 1930	0,02
19	ȘCOALA PRIMARĂ ROMANO- CATOLICĂ DE BĂIEȚI TIMIȘOARA IV	1919 - 1952	2,25
20	ȘCOALA PRIMARĂ ROMANO- CATOLICĂ DE FETE "NOTRE DAME" SECȚIA GERMANĂ ȘI MAGHIARĂ- TIMIȘOARA IV	1881 - 1948	3,92

1041	ȘCOALA PRIMARĂ SÂRBĂ TIMIȘOA- RA MEHALA	1892 – 1955	1,84
665	ȘCOALA PRIMARĂ URBANĂ DE STAT NR.6 TIMIȘOARA	1899 – 1949	1,90
853	ȘCOALA PROFESIONALĂ DE CON- STRUCȚII TIMIȘOARA	1949 – 1953	0,40
687	ȘCOALA PROFESIONALĂ DE MECA- NICI AGRICOLI ORȚIȘOARA	1950 – 1982	3,65
848	ȘCOALA PROFESIONALĂ DE UCENICI INDUSTRIALI NR.2 TIMIȘOARA	1940 – 1952	0,27
732	ȘCOALA PROFESIONALĂ DE UCENICI LUGOJ	1914 – 1959	1,50
850	ȘCOALA PROFESIONALĂ METALUR- GICĂ TIMIȘOARA	1948 – 1950	0,50
611	ȘCOALA PROFESIONALĂ VITICOLĂ RECAȘ	1958 – 1962	0,10
28	ȘCOALA TEHNICĂ DE ADMINISTRA- ȚIE ECONOMICĂ DE FETE TIMIȘOA- RA III	1921 – 1955	4,00
543	TEATRUL DE STAT GERMAN TIMI- ȘOARA	1950 – 1970	2,25

1143	TIPOGRAFIA „HELICON” TIMIȘOARA	1933-1949	0,60
128	TRIBUNALUL JUDEȚULUI TIMIȘ-TORONTAL	1876 – 1967	233,46
240	TRIBUNALUL LUGOJ	1876 – 1952	72,30
639	TRUSTUL DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ TIMIȘOARA	1949 – 1975	12,56
248	TRUSTUL DE EXPLOATARE, INDUSTRIALIZARE ȘI TRANSPORTUL LEMNULUI TIMIȘOARA	1952 – 2002	25,09
1086	TRUSTUL I.A.S. TIMIȘOARA	1952-1992	4,86
324	ȚESĂTORIA MECANICĂ BANATUL LUGOJ	1947 – 1950	0,02
322	ȚESĂTORIA MECANICĂ BUMBACUL LUGOJ	1932 – 1948	0,05
321	ȚESĂTORIA MECANICĂ LUGOJANA LUGOJ	1942 - 1950	0,03
319	ȚESĂTORIA MECANICĂ MERCUR LUGOJ	1942 - 1950	0,05
323	ȚESĂTORIA MECANICĂ MUNCITOAREA LUGOJ	1941 - 1944	0,03
320	ȚESĂTORIA MECANICĂ TEXTOR LUGOJ	1938	0,01
458	UNIUNEA ASOCIAȚIEI CULTURALE DEMOCRATE SLAVE TIMIȘOARA	1944 - 1952	0,45
27	UNIUNEA ASOCIAȚIILOR PROFESIONALE DIN INDUSTRIE ȘI COMERȚ	1946 - 1952	0,70
677	UNIUNEA ASOCIAȚIILOR STUDENȚILOR COMUNIȘTI DIN ROMÂNIA-CENTRUL UNIVERSITAR TIMIȘOARA	1957 - 1989	11,14
445	UNIUNEA FEMEILOR DEMOCRATE - COMITETUL JUDEȚEAN SEVERIN	1946 - 1950	0,15
446	UNIUNEA FEMEILOR DEMOCRATE - COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ-TORONTAL	1945 - 1950	0,28
1136	UNIUNEA ORĂȘENEASCĂ TIMIȘOARA	1966-1967	0,32

	RA A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE		
454	UNIUNEA POPULARĂ MAGHIARĂ - COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ-TORONTAL	1944 - 1950	3,15
453	UNIUNEA POPULARĂ MAGHIARĂ - COMITETUL JUDEȚEAN SEVERIN	1944 - 1950	0,30
455	UNIUNEA POPULARĂ MAGHIARĂ - COMITETUL REGIONAL TIMIȘOARA	1950 - 1953	1,45
1135	UNIUNEA RAIONALĂ A C.A.P. DETA	1966-1967	1,00
1134	UNIUNEA RAIONALĂ A C.A.P. FĂGET	1966-1968	0,56
1133	UNIUNEA RAIONALĂ A C.A.P. LUGOJ	1966-1968	1,19
1131	UNIUNEA RAIONALĂ A C.A.P. SÂNNICOLAUL MARE	1966-1968	0,80

1132	UNIUNEA RAIONALĂ A C.A.P. TIMIȘOARA	1966-1968	1,25
968	UNIUNEA TINERETULUI COMUNIST COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ	1949 - 1976	3,70
970	UZINA "CIOCANUL" NĂDRAG	1868 - 2003	24,52
169	UZINELE TEXTILE TIMIȘOARA	1928 -1975	15,19
276	VAMA BEGA	1925 - 1949	3,81
277	VAMA CENAD	1923 - 1949	1,38
61	VAMA COMLOȘUL MARE	1919 - 1930	0,25
278	VAMA CRUCENI	1926 - 1949	0,64
272	VAMA JIMBOLIA	1924 - 1950	3,38
273	VAMA LUGOJ - ANTREPOZITE	1929 - 1949	1,25
274	VAMA OTELEC	1925 - 1950	0,36
275	VAMA TIMIȘOARA-ANTREPOZITE	1922 - 1959	6,24
973	VICARIATUL ORTODOX SÂRB TIMIȘOARA	1900 - 1948	9,50
255	VOPSITORIA "URANUS" TIMIȘOARA	1919 - 1952	3,69
370	VOPSITORIA PETRU MÜLLER TIMIȘOARA	1934 - 1947	0,32
368	VOPSITORIA TIMIȘOREANA TEFAG TIMIȘOARA	1927 - 1949	0,28

ÎN LOC DE CONCLUZII

La 70 ani de activitate arhivistică în Banat, baza documentară deosebit de valoroasă din punct de vedere istoric prin unicitatea documentelor, vechimea și varietatea lor sub aspectul conținutului, personalul specializat în prelucrarea arhivistică a fondurilor și colecțiilor deținute, în acordarea asistenței de specialitate la creatorii și deținătorii de documente, cunoscători în paleografiile maghiară, germană și chirilică reprezintă certitudini care fac astăzi din Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale o instituție inconfundabilă în sistemul instituțional al județului Timiș.

Instituțiile publice în general și cea a Arhivelor în special își desfășoară activitatea pentru a deservi comunitatea. Relația Arhivelor cu publicul, în sens larg, a fost și este un capitol important al activității acestora, legat chiar de rațiunea de a fi a documentelor. În afara întrebuirii, actele nici nu s-ar emite și cu atât mai puțin ar fi utile ulterior. Cum folosirea lor constituie o realitate indiscutabilă, se cuvine adăugat că ea îmbracă o varietate de forme.

Pornind de la această varietate de forme privind folosirea documentelor, atât de către instituția arhivelor, cât și de instituțiile creatoare și deținătoare de documente, se cuvine menționat că este nevoie de actualizarea cadrului legislativ pentru a putea oferi soluții viabile unor probleme reale cu care se confruntă societatea. Circuitul documentelor, nu numai al celor cu caracter permanent, în condițiile desființării unui creator/deținător de arhivă, existența prestatorilor privați privind prelucrarea arhivistică a documentelor și a depozitarilor privați, rolul și atribuțiile Arhivelor Naționale în controlul și supravegherea acestora, sunt doar câteva aspecte nereglementate în legislația actuală.

Un deziderat și în același timp o prioritate a Arhivelor Naționale pentru modernizarea instituțională este schimbarea cadrului legislativ care reglementează activitatea de arhivă. Noul cadru legal, înțelegând prin aceasta nu numai legea ca atare, ci și normele de aplicare, metodologiile și instrucțiunile de lucru, vor trebui să fie în acord cu recomandările Uniunii Europene, atât în ceea ce privește accesul la cercetarea documentelor, cât și în ceea ce privește reglementările și practica arhivistică, să asigure consolidarea unui limbaj arhivistic comun aplicabil în primul rând în sistemul Arhivelor Naționale, apoi și la creatorii și deținătorii de documente indiferent de regimul proprietății asupra acestora, dar și informatizarea practicilor arhivistice și pregătirea profesională a personalului.

Însă modernizarea în Arhivele Naționale implică, pe lângă modificarea cadrului legislativ, înnoirea resurselor logistice pentru crearea unor condiții optime pentru desfășurarea activităților și identificarea de soluții pentru extinderea spațiului de depozitare a documentelor.

Preluările masive de arhive care s-au realizat după 1990, din nevoia de a salva documente valoroase de la distrugere în condițiile noilor realități socioeconomice, au condus la ocuparea în întregime a spațiului actual pentru depozitarea documentelor. Criza acută de spațiu de depozitare, dotarea insuficientă cu rafturi de arhivă și lipsa unor mijloace specifice pentru păstrarea și conservarea unităților arhivistice fac imposibilă preluarea de noi documente care aparțin Fondului Arhivistic Național, în condițiile în care mai sunt de preluat peste 40 de fonduri arhivistice create de instituții ale adminis-

trației locale. Astfel, o problemă demult cunoscută ca fiind dintre cele mai dificil de rezolvat s-a transformat într-una aproape imposibil de soluționat fără sprijinul factorilor de decizie, a ministerului de resort și a altor instituții ale statului de la nivel central și local. Devine imperios necesar ca instituția să dispună, în cel mai scurt timp posibil de mijloace pentru a putea gestiona la un nivel acceptabil această situație, altfel o serie de documente care fac parte din Fondul Arhivistic Național riscă să fie iremediabil pierdute, datorită condițiilor improprii de păstrare de la creatorii și deținătorii de arhivă, a neglijenței și superficialității cu care este tratată activitatea de arhivă la instituții.

Prevederile Ordonanței de Urgență nr. 39/2006 aprobată prin Legea 474/2006, care stipulează că în cazul desființării, în condițiile legii, a unui creator de documente, persoană juridică, fără ca activitatea acestuia să fie continuată de altul, documentele cu valoare istorică și cele cu valoare practică, în baza cărora se eliberează copii, certificate și extrase privind drepturile referitoare la stagiile de cotizare la asigurări sociale ale cetățenilor, vor fi preluate de Arhivele Naționale sau de direcțiile județene ale Arhivelor Naționale, a reprezentat îndepărtarea instituției arhivelor de la misiunea ei tradițională, aceea de a conserva și prelucra documentele cu valoare istorică în vederea punerii lor în circuitul științific. Apariția acestui act normativ a pus Arhivele Naționale în general și Direcția Județeană Timiș în particular, în fața unor noi dificultăți și provocări, prin necesitatea imperioasă de a identifica în regim de urgență noi spații compatibile cu cerințele unui depozit de arhivă, pentru a putea prelua statele de plată de la instituțiile desființate. Neîndeplinirea condițiilor legale de preluare a acestor documente cu valoare practică, care pot fi preluate abia după înființarea, în cadrul Arhivelor Naționale și direcțiilor județene ale Arhivelor Naționale, a unor structuri specializate, cu asigurarea, în condițiile legii, a resurselor umane și logistico-financiare necesare, a generat un lung șir de procese în justiție cu firme specializate în insolvență.

Dispozițiile introduse la art.18 din Legea nr.16/1996 prin sus menționatul act normativ, sunt, la acest moment, imposibil de aplicat. De asemenea, actul normativ modificator nu cuprinde soluții pentru situațiile juridice născute sub vechea reglementare, dar

care nu și-au produs în întregime efectele până la data intrării în vigoare a noii reglementări, după cum nu cuprinde soluții pentru situațiile juridice născute de la adoptarea sa și până la înființarea structurilor specializate în cadrul ANR.²³⁵ Mai mult decât atât, preluarea acestor documente ar duce la deprofesionalizarea arhiviștilor din sistemul Arhivelor Naționale, obligați să îndeplinească o serie de activități birocratice inferioare pregătirii lor, prin manipularea unor documente cu termen de păstrare temporar, care nu fac parte din Fondul Arhivistic Național.

O prioritate a Direcției Județene Timiș, pe lângă identificarea unui spațiu pentru depozitarea documentelor, rămâne informatizarea fondurilor și colecțiilor arhivistice aflate în depozitele proprii, activitate inițiată și coordonată de Dan Pura începând cu anul 2003. În acest scop s-a urmărit crearea de aplicații informatice care să răspundă atât cerințelor administrative ale instituției, cât și celor de valorificare a documentelor. Un prim pas a fost realizat prin lansarea portalului web al direcției, venind astfel în întâmpinarea cercetătorilor din țară și din străinătate, care au acum posibilitatea vizualizării listei fondurilor și colecțiilor date în cercetare la sala de studiu a direcției. E de prisos să amintim că fără o echipare tehnică adecvată a instituției, cu computere performante și cu accesoriile lor, modernizarea informatică și constituirea de baze de date va rămâne un deziderat.

Deficitul de personal – Arhivele au fost dintotdeauna subîncadrate cu personal – reprezintă o problemă deja cronicizată a instituției arhivelor din județul Timiș. Volumul activităților arhivistice cerute de baza documentară a direcției pentru a pune în circuitul științific noi fonduri și colecții arhivistice, posibilitățile de asigurare a asistenței de specialitate la creatorii și deținătorii de documente de pe raza județului, de soluționare a petițiilor primite de la cetățeni pentru a elibera certificate, copii și extrase de pe documentele din depozitele proprii, toate la un loc fac ca situația să nu mai poată fi gestionată la parametrii optimi cu numărul actual de salariați. În condițiile date, suplimentarea resurselor umane este absolut necesară pentru a evita intrarea într-un blocaj instituțional din care cu

---

²³⁵ Arhivele Naționale ale României, *Raport de activitate 2007*, f.39.

greu se poate ieși.

De soluționarea problemelor cu care se confruntă Arhivele Naționale și de realizarea acestor deziderate depinde continuarea procesului de reformă structurală în vederea modernizării instituției și redefinirea rolului instituției în raport cu societatea.

SUMMARY

As a result of the well - documented insurances of Ioachim Miloia, of the support offered by Constantin Moisil and of the endeavors of the City Hall of Timișoara, through the decision of the National Education Ministry nr.115139/1937 is founded in Timișoara The Regional Branch of the State Archives with an area of activity comprising Timiș – Torontal, Severin and Caraș counties. But the death of Ioachim Miloia – its first director, the hostility of the events to follow, and also the indifference of the authorities made The Regional Branch of the State Archives from Timișoara, after 1940, to cease its activity without being formally abolished.

Only in 1947, through the appointment of a new director and also of some clerks, starts to come into view effectively the existence and the activity of the institution in Timișoara.

If during 1951 - 1968 the regional service from Timișoara coordinated the whole archive activity within the area of Banat region, the changes stipulated by Law nr.2/1968 - concerning the organization of the territory of the Socialist Republic of Romania –

will bring, together with the foundation of Arad, Caraş –Severin and Timiș counties, at the territorial limitation of the service's activity, this service turning into the Timiș County Branch of State Archives. At the same time, the branches of Arad and Caransebeş become independent county branches.

Through the Law of the Archives nr.16/1996, the institution changes its name into the Timiș County Branch of National Archives, with competencies within the county of Timiș.

The Regional Archives didn't have a headquarters till the year 1947, but they functioned as a part of the Town Hall. In the following 20 years of activity, the problem of the shelter remains a leitmotif of the annual reports, at the chapter "difficulties met".

A favorable conjuncture determines the building of a new headquarters for the archives and thus, after long wanderings through different improper buildings, in 1975 Timiș Archives are finally moved in the new building, the first one especially built with this purpose along their troubled existence. This is the actual headquarters from street Andrei Mocioni 8, built with special resistance features necessary for such buildings at that time, with storage places, offices, research room, exhibition room, working room, offering greatly superior conditions of preservation and conservation for the documents and also for the activities developed by the personnel and researchers.

The storage spaces, apparently generous at the beginning, became insufficient, so the finding of a viable solution for the extension of storage space constitutes one of the actual priorities of the institution.

At the end of the year 2007, the Archives of Timiș County held 1147 fonds and collections which totals almost 8000 l. m. of shelf – documents.

The undertaking of archival fonds from the creating institutions and organizations was only one of the modalities of enrichment of the documentary patrimony of the institution which contains documents created by local and regional representative institutions from political field, public administration, justice, education, religious cults, agriculture, etc. In case of offers' existence and of the necessary money, there were bought documents, collections

of documents or even family and personal fonds. Were donated or offered for buying to the archives such fonds and collections by the legal heirs of some remarkable persons from Banat, such as: Aurel Cosma, Victor Bârlea, I.D.Suciu, Nicolae Table, Coriolan Băran, Alma Cornea Ionescu, Lungu – Puhallo, Doboşan, Cotoşman, Bugarin, Csanády, etc. Whereas others like: Sigismund Ormos, Pesty Frigyes, Emanoil Ungureanu, Lucian Costin, arch – priest Constantin Gruici, Atanasievici, etc., come from the collection of the museum.

From the first years of activity, the staff of the archives tried hard to create instruments of scientific information, draw up and improve the evidence of fonds and collections, to make them available for the researchers, but also to value the rich documentary patrimony by publishing articles and studies in specialty magazines, involvement in documents transcription and translation for publishing catalogues and editions of documents.

After the changes caused by the events from December 1989, besides its administrative, cultural and scientific role, the institution was added a social role, which proved to be of a great importance, as the Archives were involved in solving of thousands of requests and petitions of individual and corporate bodies, in sustaining their patrimonial vindications derived from the Romanian legislation of restitution adopted.

The process of modernizing the National Archives implies, besides the modification of the legal frame, renewal of logistic resources to create optimal conditions for the unfolding of the current activities and identification of solutions for the extension of the storage place.

Lucrare apărută cu sprijinul financiar al:

- Biroului Notarilor Publici „Doroș-Golban-Curuți”
- S.C. Metaltim S.A. Timișoara
- S.C. Îmbrăcămintea S.A. Timișoara
- Biroului Notarului Public Graur Elisabeta
- Biroului Notarilor Publici Asociați Sânnicolau Mare
- Camera Notarilor Publici Timișoara
- Biroului Notarului Public Dănilă Octav
- S.C. Helicon Banat S.A.

Comitatus Regni Hungariae, S. S. et C. repetitum demisse pro
pnerunt, non solum jure, et activitate numerum illarum augendi
sunt abdicavimus, sed de successiva etiam diminutione, ac per id
stabilizando cum Moneta Conventionali aequilibrio, relate ad di
hones nostras germanicas modis Patentium, modis in iisdem
sceptis providere cepimus, huncve in firmam partem etiam sub
stantia, eadem hereditariis ditiones nostras germanicas incoler
lum subditorum Nostrorum per alias subsequas Patentales
sustinavimus, et in subsidium

Accus, et adjuncta
habet factu nostro causatorum
loventes gravida adhu
rum Schadarum Banca
ta nunc eadem adjuncta, et
halem diminutionem, et successiva restabellendum Schadarum Banca
lum cuncta directa Consilia, et media invalida et inefficacia red
dent, ita, ut Moneta justis valoris, et ponderis sensum disparente jam
antea natans Schadarum Bancarium Valore, de die in diem magis
variare, ac demum progressionem excessiva, non minus quam inordi
nata, ac nullis regulis, aut principis accomodata, in tantum de
revertit, ut per aliquot dies Cursus illarum pro 100% ultra 100%
teterit. Perniciosa hoc fluctuatio, et incertitudo Cursus, quem
omodum privatorum proprietati, et fortunis jacturam minatur,
industriam suppressit, sociales nexus convellit, et per hoc, univer
salem diffidentiam ac trepidationem inducit, ita relate ad statum
publicam, dum reditus pro tegendis ejusdem necessitatibus destina
tos, fluxos et incertos reddit, ob varias, et eadem Mensura circums

www.arhivelenationaletimis.ro

resum